

Energimarknadsinspektionen
Swedish Energy Markets Inspectorate

2023-02-17

Ei R2023:01

2022-101786-0017

Oschyssta affärsmetoder

En rapport med författningsförslag

Energimarknadsinspektionen (Ei) är en myndighet med uppdrag att arbeta för väl fungerande energimarknader.

Det övergripande syftet med vårt arbete är att Sverige ska ha väl fungerande distribution och handel av el, naturgas, fjärrvärme och fjärrkyla. Vi ska också ta tillvara kundernas intressen och stärka deras ställning på marknaderna.

Konkret innebär det att vi har tillsyn över att företagen följer regelverken. Vi har också ansvar för att utveckla spelreglerna och informera kunderna om vad som gäller. Vi reglerar villkoren för de monopolföretag som driver elnät och naturgasnät och har tillsyn över företagen på de konkurrensutsatta energimarknaderna.

Energimarknaderna behöver spelregler – vi ser till att de följs.

Förord

Energimarknadsinspektionen (Ei) har under de senaste åren sett en ökning av tvivelaktiga affärsmetoder bland elhandelsföretag och mellanhänder på elhandelsmarknaden i Sverige. Ei får kontinuerligt in klagomål från konsumenter och mindre företag som känt sig vilseledda av vissa företag under och efter försäljningsprocessen. Ei upplever problematiken med och utvecklingen av affärsmetoderna som mycket allvarliga. Bilden av problemen på elhandelsmarknaden delas av andra myndigheter och organisationer som Konsumentverket, Konsumenternas Energimarknadsbyrå och Energiföretagen Sverige. Kontinuerlig dialog om detta har också förts med Regeringskansliet.

Ei genomförde ett egeninitierat projekt *Oschyssta affärsmetoder på elhandelsmarknaden* under 2021 för att undersöka vilka åtgärder som kan vidtas för att förbättra konsumenters och mindre företags situation på elhandelsmarknaden. I slutet av januari 2022 överlämnades en rapport med åtgärdsförslag till Infrastrukturdepartementet.

Den 5 april 2022 fick Ei en komplettering av regleringsbrevet för budgetåret 2022 och ett uppdrag att ta fram förslag till ändringar i ellagen (1997:857) i syfte att motverka oschyssta affärsmetoder på elhandelsmarknaden.

I denna rapport presenteras ett antal författningsförslag som kommer att utgöra ett ökat skydd för elanvändare mot oschyssta affärsmetoder på elhandelsmarknaden.

Eskilstuna, februari 2023

Ulrika Hesslow
Generaldirektör

Sina Granath
Projektledare

Innehåll

Sammanfattning	6
Uppdraget	6
Leverantörer av mellanhandstjänster	7
Ångerrätt för mikroföretag	7
Möjligheten att pausa ett byte av elhandelsföretag	8
Anmälnings- och rapporteringsskyldighet.....	8
Fullmakter	8
Uppsägningstid	9
Starkare och tryggare elanvändare	9
Författningsförslag	11
Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857).....	11
1 Inledning	27
1.1 Uppdraget	27
1.2 Inriktning och avgränsning	28
1.3 Genomförande	28
1.4 Projektorganisation	29
1.5 Elmarknadsdirektivets kundbestämmelser	29
2 Leverantörer av mellanhandstjänster	30
2.1 Förslag	33
3 Ångerrätt för mikroföretag	43
3.1 Förslag	43
4 Möjligheten att pausa ett byte av elhandelsföretag	51
4.1 Problembeskrivning samt tidigare åtgärdsförslag	51
4.2 Elanvändarnas möjligheter idag	52
4.3 Kontraheringstvång	52
4.4 Anvisat elhandelsavtal som alternativ	53
4.5 Finlands process	53
4.6 Sammantagen bedömning	54
5 Anmälnings- och rapporteringsskyldighet	55
5.1 Förslag	57
6 Fullmakter	61
6.1 Förslag	62
7 Uppsägningstid	64
7.1 Förslag	65
8 Konsekvensutredning	68
8.1 Problem- och målformulering	68
8.2 Nollalternativet.....	78
8.3 Alternativa lösningar	80
8.4 Finansiering	86
8.5 Rättsliga förutsättningar	87

8.6	Beskrivning av förslagen	88
8.7	Ekonomiska konsekvenser.....	95
8.8	Miljömässiga konsekvenser	126
8.9	Sociala konsekvenser	126
8.10	Ikraftträdande och informationsinsatser	126
8.11	Dialog.....	127
9	Författningskommentarer	128
9.1	Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)	128
10	Referenser.....	149
Bilaga 1	Jämförelsetabeller	154
	Leverantörer av mellanhandstjänsters skyldigheter gällande uppdragsavtal m.m.	154
	Leverantörer av mellanhandstjänsters skyldigheter gällande fakturor för leverans av el.....	157
	Leverantörer av mellanhandstjänsters skyldigheter gällande fakturor för överföring av el.....	162
	Förtydligande avseende elhandelsföretags skyldigheter när avtal ingås genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part	164
Bilaga 2	Så fungerar elmarknaden.....	171
	Elnätet	171
	Grossistmarknaden	171
	Slutkundsmarknaden (elhandelsmarknaden).....	172
	Marknadens aktörer.....	173
Bilaga 3	Sammanfattning av AFRY:s kartläggning om marknaden för leverantörer av mellanhandstjänster på elhandelsmarknaden och tjänsternas innehåll.....	178

Sammanfattning

Uppdraget

Ei har under de senaste åren sett en ökning av tvivelaktiga affärsmetoder bland elleverantörer (i rapporten i övrigt benämns dessa elhandelsföretag) och mellanhänder på elhandelsmarknaden i Sverige. Ei får kontinuerligt in klagomål från konsumenter och mindre företag som känt sig vilseledda av vissa företag under och efter försäljningsprocessen. Det kan exempelvis handla om att företagen använder sig av vilseledande försäljningsargument, ogiltiga fullmakter, bristande information, oskälliga avtalsvillkor, långa uppsägningstider, höga brytavgifter och hot om fränkoppling om elanvändarna bestrider sina fakturor. Ei upplever problematiken med och utvecklingen av affärsmetoderna som mycket allvarliga. Rörligheten på marknaden ska grunda sig på elanvändarnas aktiva val, inte på att elanvändarna blir lurade in i avtal som är svåra eller kostsamma att komma ifrån. Trots att det är ett fåtal företag, som står för en stor del av problemen, lyckas de ställa till oreda på marknaden och enskilda kunder hamnar i kläm. Sammantaget påverkar agerandet elhandelsmarknaden negativt och skadar förtroendet för marknaden som helhet.

Ei genomförde ett egeninitierat projekt *Oschyssta affärsmetoder på elhandelsmarknaden* under 2021 för att undersöka vilka åtgärder som kan vidtas för att förbättra konsumenters och mindre företags situation på elhandelsmarknaden. Projektgruppens arbete resulterade i en rapport där ett antal åtgärdsförslag presenterades. Rapporten publicerades och överlämnades till Infrastrukturdepartementet i slutet av januari 2022.¹

Den 5 april 2022 fick Ei en komplettering av regleringsbrevet för budgetåret 2022 och ett uppdrag att ta fram förslag till ändringar i ellagen (1997:857)² i syfte att motverka oschyssta affärsmetoder på elhandelsmarknaden för att elanvändarna ska kunna bli starkare och tryggare samt känna ett ökat förtroende för elhandelsmarknaden. Aktiva elanvändare som tar välinformerade beslut är av central betydelse. De områden som Ei inom ramen för uppdraget har utrett närmare är ansvarsfördelningen mellan elhandelsföretag och mellanhänder, ångerrätt för mikroföretag, möjligheten att pausa ett byte av elhandelsföretag, anmälnings- och rapporteringsskyldighet, fullmakter och elhandelsavtals uppsägningstid.

¹ Oschyssta affärsmetoder på elhandelsmarknaden – En rapport med åtgärdsförslag (Ei R2022:02)

² Ändring av regleringsbrev för budgetåret 2022 avseende Energimarknadsinspektionen 2022, Infrastrukturdepartementet (I2022/00841). Regeringsbeslut den 31 mars 2022.

Leverantörer av mellanhandstjänster

Ei har uppmärksammat att det finns tredje parter, så kallade mellanhänder, som kliver emellan elhandelsföretag och elanvändare. Mellanhänder delas i denna rapport upp i två begrepp; leverantörer av mellanhandstjänster och andra tredje parter.

Leverantörer av mellanhandstjänster agerar på uppdrag av elanvändaren. Leverantörer av mellanhandstjänster tillhandahåller bland annat avtalsteckningstjänster och faktureringsstjänster men levererar inte el och har följaktligen inte heller någon leveransskyldighet såsom elhandelsföretag har. Elanvändare uppfattar dock många gånger leverantörer av mellanhandstjänster som elhandelsföretag på grund av hur företagen väljer att marknadsföra sin verksamhet och sina tjänster. För att en leverantör av mellanhandstjänster såsom ombud ska kunna ingå ett avtal om leverans av el på uppdrag av en elanvändare behövs ett avtal eller en fullmakt mellan elanvändaren och leverantören av mellanhandstjänster (kallas i denna rapport för ett uppdragsavtal).

Med en annan tredje part avses en aktör som till skillnad från en leverantör av mellanhandstjänster ingår avtal om leverans av el på uppdrag av ett elhandelsföretag.

Ei föreslår följande lagändringar:

- En definition av leverantör av mellanhandstjänster införs i ellagen.
- Leverantörer av mellanhandstjänster ska ha vissa skyldigheter enligt ellagen, exempelvis när leverantörer av mellanhandstjänster på uppdrag av elanvändare hanterar elhandelsföretags och elnätsföretags fakturor om leverans respektive överföring av el.
- När ett avtal om leverans av el ingås genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part förtydligas det i ellagen att vissa skyldigheter för elhandelsföretag kvarstår, exempelvis att lämna information om avtalsvillkoren.

Ångerrätt för mikroföretag

Många av de klagomål som kommer in till Ei och Konsumenternas Energimarknadsbyrå (kallas i denna rapport för Energimarknadsbyrån) visar att de allra minsta företagen, så kallade mikroföretag³, drabbas av oschyssta affärsmetoder på elhandelsmarknaden. Eftersom avtalen ingås mellan två

³ Företag med färre än 10 anställda och vars årsomsättning och/eller årliga balansomslutning inte överstiger 2 miljoner euro (artikel 2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2019/944/EU om gemensamma regler för den inre marknaden för el).

näringsidkare som i lagens mening anses vara jämbördiga parter kan inte mikroföretagen luta sig mot konsumentskyddande regler trots att de ofta har en svag ställning jämfört med sin avtalspart. Mikroföretag befinner sig ofta i en konsumentliknande situation och har begränsade ekonomiska förutsättningar och juridiska kunskaper, vilket kan göra det svårt att driva ärenden vidare i domstol.

Ei föreslår följande lagändring:

- Mikroföretag ska ha en ångerrätt på 14 dagar när ett avtal med ett elhandelsföretag eller en leverantör av mellanhandstjänster ingås på distans eller utanför företagets affärslokal. Har mikroföretaget en årsförbrukning som överskrider 200 000 kWh kan ångerrätten avtalas bort.

Möjligheten att pausa ett byte av elhandelsföretag

Ei har noterat problem kopplade till byten av elhandelsföretag. Det förekommer att elanvändare mot sin vilja blir kund hos ett elhandelsföretag. För att komma tillrätta med problemet har myndigheten utrett möjligheten att pausa ett byte av elhandelsföretag i likhet med en process som används i Finland. Vid en samlad bedömning har Ei dock valt att inte gå vidare med detta åtgärdsförslag. Ei bedömer att det finns bättre alternativ, exempelvis ångerrätt för konsumenter och mikroföretag.

Anmälnings- och rapporteringsskyldighet

Elanvändare möter idag flera olika aktörer på elhandelsmarknaden, exempelvis elhandelsföretag, leverantörer av mellanhandstjänster och leverantörer av aggregeringstjänster⁴. Det är viktigt att elanvändares rättigheter och ställning inte är beroende av vilken aktör de möter på marknaden. Det saknas i dag ett strukturerat sätt för Ei att få tillgång till information om vilka aktörer som agerar på elhandelsmarknaden och hur många kunder dessa företag har.

Ei föreslår följande lagändring:

- Elhandelsföretag, leverantörer av aggregeringstjänster och leverantörer av mellanhandstjänster på elhandelsmarknaden ska vara skyldiga att anmäla sin verksamhet till Ei samt rapportera in uppgifter om sin verksamhet och antalet kunder.

Fullmakter

Fullmakter finns i vissa fall bland avtalsvillkoren i elhandelsavtal och när elanvändaren godkänner villkoren lämnar elanvändaren samtidigt en fullmakt.

⁴ Leverantör av en tjänst som förutsätter aggregering.

Har elanvändaren inte läst igenom alla avtalsvillkor noggrant finns det en risk att elanvändaren missar fullmakten. Även fullmakter som lämnas muntligen exempelvis i samband med telefonförsäljning kan vara svåra att uppmärksamma för elanvändaren. Elanvändare kan vara helt omedvetna om att en fullmakt har lämnats. Problem kopplade till hanteringen av fullmakter har funnits länge på marknaden och drabbat såväl elhandelsföretag med schyssta affärsmetoder som elnätsföretag och elanvändare.

Ei föreslår följande lagändring:

- Fullmakter ska vara tydligt separerade från övriga avtalsvillkor i avtal mellan en elanvändare och ett elhandelsföretag eller en leverantör av mellanhandstjänster eller aggregeringstjänster.
- Fullmakter ska vara tillgängliga för elanvändare i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form.
- Avtalsvillkor och fullmakter ska accepteras var för sig. En fullmakt ska accepteras skriftligen av elanvändaren.

Uppsägningstid

Uppsägningstidernas längd varierar bland de olika elhandelsavtalen som finns på marknaden. Vissa avtal har ingen uppsägningstid eller mycket kort uppsägningstid. Då blir elanvändarnas möjlighet till rörlighet på elhandelsmarknaden god och bidrar även till att nå elmarknadsdirektivets mål om kortare tider för byte av elhandelsföretag. Andra avtal har dock en mycket lång uppsägningstid. Det förekommer situationer då elhandelsföretag systematiskt använder långa uppsägningstider för att binda elanvändare till elhandelsavtal en längre tid efter uppsägning av avtalet. Långa uppsägningstider riskerar att bli ofördelaktiga för elanvändarna.

Ei föreslår följande lagändring:

- Uppsägningstidens längd för ett elhandelsavtal med en konsument eller ett mikroföretag får inte överskrida en månad. Längre uppsägningstider är möjligt att avtala om under förutsättning att mikroföretaget har en årsförbrukning som överskrider 200 000 kWh.

Starkare och tryggare elanvändare

Ei gör bedömningen att författningsförslagen var för sig men framför allt i kombination med varandra kommer att utgöra ett ökat skydd för elanvändare mot oschyssta affärsmetoder på elhandelsmarknaden. Förslagen syftar även till att bidra till konkurrens på mer lika villkor för elhandelsmarknadens olika aktörer.

Nya regler innebär alltid vissa kostnader. Dessa kostnader ska dock ställas mot fördelarna med ett ökat kundskydd och jämnare spelregler på elhandelsmarknaden. Ei:s sammanvägda bedömning är att nyttan av de föreslagna bestämmelserna överstiger kostnaderna.

Författningsförslagen behöver i vissa delar kompletteras med närmare föreskrifter för att möjliggöra tillämpningen. Författningsförslagen kan behöva justeras och anpassas efter marknadens utveckling vilket Ei kommer att följa upp och övervaka genom bland annat myndighetens funktion för Konsumentkontakt och tillsyn.

2023-02-17

2022-101786-0017

Författningsförslag

Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Härigenom föreskrivs i fråga om ellagen (1997:857)

dels att 1 kap. 4 §, 4 kap. 43 §, 9 kap. 1 §, 11 §, 15 §, 17 §, 19 §, 21–23 §§, 25 § och 12 kap. 1 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas 16 nya paragrafer, 4 kap. 44 a–45 a §§, 9 kap. 13 a §, 21 a §, 24 a §, 27 a §, 29 a § och 35–43 §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap. Inledande bestämmelser

4 §

Ord och uttryck i lagen har samma betydelse som i elsäkerhetslagen (2016:732).

Ord och uttryck i lagen har samma betydelse som i elsäkerhetslagen (2016:732) och lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler.

I övrigt avses i lagen med

Acer: den byrå som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 713/2009 av den 13 juli 2009 om inrättande av en byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter,

aggregering: en sammanslagning av flera elanvändares förbrukning eller sammanslagning av producerad el för försäljning, anskaffning eller auktionering på elmarknader,

aggregeringstjänst: en tjänst som förutsätter aggregering,

balansansvar: det ekonomiska ansvaret för att det nationella elsystemet tillförs lika mycket el som tas ut i en uttagpunkt eller att lika mycket el tas ut från systemet som det tillförs i en inmatningspunkt,

distribution: överföring av el för någon annans räkning genom ett lokalnät eller ett regionnät,

distributionsnätsföretag: ett nätföretag som innehar ett lokalnät eller ett regionnät,

dynamiska elpriser: priser som återspeglar de priser som vid varje tidpunkt gäller på spotmarknaderna med ett intervall som minst motsvarar frekvensen för avräkning på marknaden,

efterfrågeflexibilitet: att en elanvändare ändrar sin förbrukning jämfört med sitt normala eller nuvarande förbrukningsmönster som ett svar på marknadssignaler eller med anledning av att någon har antagit elanvändarens anbud att minska eller öka sin förbrukning mot en bestämd ersättning på en sådan organiserad marknad som avses i artikel 2.4 i kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 1348/2014 av den 17 december 2014 om rapportering av uppgifter för att genomföra artikel 8.2 och 8.6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi,

elleverantör: den som yrkesmässigt levererar el,

elmarknadsdirektivet: Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU, i den ursprungliga lydelsen,

energilagringsanläggning: en sådan anläggning i elsystemet som används för att i systemet skjuta upp den slutliga användningen av el till en senare tidpunkt än produktionstillfället eller för omvandling av elenergi till en form av energi som kan lagras, lagringen av den energin och den följande återomvandlingen av energin till el eller någon annan energibärare,

EU:s elmarknadsförordning: Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el,

fastkraftsavtal: avtal om att under en angiven tid leverera en fastställd mängd el,

icke frekvensrelaterad stödtjänst: en stödtjänst som används av ett nätföretag för spänningsreglering i stationärt tillstånd, snabba inmatningar av reaktiv effekt, tröghet för upprätthållande av stabiliteten i lokalnät, kortslutningsström samt förmåga till dödnätsstart och till ödrift,

inmatningspunkt: den punkt på elnätet där en elproducent, enligt avtal med ett nätföretag, matar in el från en produktionsanläggning,

intäktsram: de samlade intäkter som en nätkoncessionshavare högst får uppbära från nätverksamheten under en tillsynsperiod,

konsument: en fysisk person som el överförs eller levereras till huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,

laddningspunkt: ett gränssnitt där el kan överföras till ett elfordon i taget eller där batteriet på ett elfordon i taget kan bytas ut,

leveranspunkt: en inmatnings eller uttagspunkt,

leverantör av mellanhandstjänster:

- en näringsidkare som agerar ombud för en elanvändare och ingår avtal om leverans av el med en elleverantör eller
- en näringsidkare som på uppdrag av en elanvändare tar emot elleverantörens faktura och i sin tur fakturerar elanvändaren för leverans av el eller
- en näringsidkare som på uppdrag av en elanvändare tar emot nätföretagets faktura och i sin tur fakturerar elanvändaren för överföring av el

lokalnät: ett ledningsnät som omfattas av en nätkoncession för område utan en lägsta tillåtna spänning,

mikroföretag:

företag som sysselsätter färre än 10 anställda och vars omsättning eller balansomslutning inte överstiger 2 miljoner euro per år,

nätföretag: den som bedriver nätverksamhet,

nätverksamhet: att med stöd av nätkoncession ställa en starkströmsledning till förfogande för överföring av el för någon annans räkning och vidta de åtgärder som behövs för överföringen,

regionnät: en ledning eller ett ledningsnät som inte ingår i ett transmissionsnät och som omfattas av en nätkoncession för linje eller av en nätkoncession för område med en lägsta tillåtna spänning,

små företag: företag som sysselsätter färre än 50 personer och vars omsättning eller balansomslutning inte överstiger 10 miljoner euro per år,

stödtjänst: en tjänst som behövs för driften av ett nätföretags elnät med undantag för hantering av överbelastning,

transmission: överföring av el för någon annans räkning genom ett transmissionsnät,

transmissionsnät: ett tekniskt och driftsmässigt sammanhängande ledningsnät som har en spänning om 220 kilovolt eller mer, sträcker sig över flera nätregioner i Sverige och länkar samman det nationella elnätet med elnät i andra länder,

transmissionsnätsföretag: ett nätföretag som innehar en ledning som ingår i ett transmissionsnät,

uppdragsavtal:

ett avtal eller en fullmakt mellan en elanvändare och en leverantör av mellanhandstjänster för att leverantören av mellanhandstjänster ska kunna

- agera ombud och ingå avtal om leverans av el med en elleverantör eller
- ta emot en elleverantörs faktura och i sin tur fakturera elanvändaren för leverans av el eller
- ta emot ett nätföretags faktura och i sin tur fakturera elanvändaren för överföring av el

uttagspunkt: den punkt på ett elnät där en elanvändare, enligt avtal med ett nätföretag, tar ut el för förbrukning.

4 kap. Anslutning till elnät och överföring av el

4 kap. 43 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om nätföretags fakturering av elanvändare och om skyldighet för nätföretag att lämna viss information till elanvändaren i samband med fakturering.

4 kap. 43 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om nätföretags fakturering av elanvändare och om skyldighet för nätföretag att lämna viss information till elanvändaren i samband med fakturering.

Första stycket gäller även leverantörer av mellanhandstjänster som på uppdrag av en elanvändare tar emot nätföretags faktura och i sin tur fakturerar elanvändaren för överföring av el.

44 a §

En leverantör av mellanhandstjänster får inte ta ut någon avgift för att tillhandahålla elanvändaren fakturor och information enligt 43 §.

45 a §

Om en leverantör av mellanhandstjänster tillämpar ett system med förskottsbetalning som gäller överföring av el, ska villkoren vara skäligen.

9 kap. Leverans av el och aggregeringstjänster

1 §

En elleverantör får ingå avtal om leverans av el i en uttagpunkt enbart med den elanvändare som enligt avtal med det berörda nätföretaget har rätt att ta ut el i uttagpunkten.

1 §

En elleverantör får ingå avtal om leverans av el i en uttagpunkt enbart med den elanvändare som enligt avtal med det berörda nätföretaget har rätt att ta ut el i uttagpunkten.

Detta gäller även i de fall avtalet ingås genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part.

11 §

En elleverantör ska på ett icke-diskriminerande sätt i fråga om kostnader, arbete och tidsåtgång säkerställa att en elanvändare kan byta elleverantör inom tre veckor från begäran om byte.

Ett byte av elleverantör ska vara kostnadsfritt för konsumenter och små företag.

Första och andra styckena gäller även i de fall avtalet ingås genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part.

13 a §

Vid byte av elleverantör ska den leverantör av mellanhandstjänster, som på uppdrag av en elanvändare tar emot elleverantörens faktura och i sin tur fakturerar elanvändaren för leverans av el, se till att elanvändaren får en slutfaktura inom sex veckor från den dag då elleveransen upphörde.

15 §

En elleverantör som har ett tidsbestämt avtal med elanvändaren om leverans av el ska tidigast 90 dagar och senast 60 dagar innan avtalet löper ut informera elanvändaren om

1. tidpunkten för avtalets upphörande, och
2. konsekvenserna av att avtalet upphör.

Första stycket gäller inte leverans av el enligt ett fastkraftsavtal.

Första och andra styckena gäller även i de fall avtalet har ingåtts genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part.

17 §

Innan en elleverantör och en elanvändare ingår ett avtal med dynamiskt elpris ska elleverantören informera elanvändaren om vilka möjligheter, kostnader och risker som finns med ett sådant avtal och särskilt inhämta elanvändarens samtycke till de villkor som ett dynamiskt elpris innebär.

Ett gällande elavtal får inte omvandlas till ett avtal med dynamiskt elpris utan att elanvändaren har fått den information som avses i första stycket och lämnat sitt samtycke.

Första och andra styckena gäller även i de fall avtalet ingås genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part.

19 §

En elleverantör ska ha fastställda rutiner för att kunna hantera klagomål från elanvändare på ett snabbt, enkelt och rättvist sätt.

19 §

En elleverantör och en leverantör av mellanhandstjänster ska ha fastställda rutiner för att kunna hantera klagomål från elanvändare på ett snabbt, enkelt och rättvist sätt.

21 §

Ett avtal mellan en elleverantör och en elanvändare om leverans av el i elanvändarens uttagspunkt ska innehålla uppgifter om

1. elleverantörens namn, adress, telefonnummer och webbplats,
2. när avtalet träffas och vid vilken tidpunkt elleverantören planerar att påbörja leveranserna till elanvändaren,
3. den tid som avtalet löper på eller om det löper tills vidare,
4. vilka tjänster som avtalet omfattar,

5. elleverantörens åtagande gentemot elanvändaren,
6. villkoren för fakturering och betalning,
7. vad som gäller i fråga om förlängning av ett avtal som löper under en viss tid,
8. villkoren för uppsägning av avtalet och om avtalet kan sägas upp avgiftsfritt,
9. hur ersättningen beräknas vid uppsägning i förtid av ett avtal som löper under viss tid,
10. villkoren för ersättning om elleverantören inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet,

11. var elanvändaren kan hitta information om elleverantörens priser, övriga tjänster och villkor samt om konsumenträttigheter, *och*

12. hur tvistlösning utanför domstol inleds.

Elleverantören ska lämna information om avtalsvillkoren till elanvändaren innan avtalet ingås eller bekräftas, även i de fall avtalet ingås genom en mellanhand.

Elleverantören ska tillhandahålla elanvändaren en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren.

11. var elanvändaren kan hitta information om elleverantörens priser, övriga tjänster och villkor samt om konsumenträttigheter,

12. hur tvistlösning utanför domstol inleds, *och*

13. i de fall elanvändaren är ett mikroföretag, vad som gäller ångerrätt, tidsfrister, övriga villkor för ångerrätten och hur ångerrätten utövas, samt om mikroföretaget är skyldig att ersätta elleverantören enligt 39 §.

Elleverantören ska lämna information om avtalsvillkoren till elanvändaren innan avtalet ingås eller bekräftas.

Elleverantören ska tillhandahålla elanvändaren en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren.

Första till tredje styckena gäller även i de fall avtalet ingås genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part.

21 a §

Ett avtal mellan en elanvändare och en leverantör av mellanhandstjänster (uppdragsavtal) ska innehålla uppgifter om

1. leverantörens namn, adress, telefonnummer och webbplats,

2. när avtalet träffas,
3. den tid som avtalet löper på eller om det löper tills vidare,
4. vilka tjänster som avtalet omfattar,
5. leverantörens åtagande gentemot elanvändaren,
6. villkoren för fakturering och betalning,
7. vad som gäller i fråga om förlängning av ett avtal som löper under en viss tid,
8. villkoren för uppsägning av avtalet och om avtalet kan sägas upp avgiftsfritt,
9. hur ersättningen beräknas vid uppsägning i förtid av ett avtal som löper under viss tid,
10. villkoren för ersättning om leverantören inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet,
11. var elanvändaren kan hitta information om leverantörens priser, övriga tjänster och villkor samt om konsumenträttigheter,
12. hur tvistlösning utanför domstol inleds, och
13. i de fall elanvändaren är ett mikroföretag, vad som gäller ångerrätt, tidsfrister, övriga villkor för ångerrätten och hur ångerrätten utövas, samt om mikroföretaget är skyldig att ersätta leverantören av mellanhandstjänster enligt 40 §.

Leverantören ska lämna information om avtalsvillkoren till elanvändaren innan avtalet ingås eller bekräftas.

Leverantören ska tillhandahålla elanvändaren en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren.

22 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. att elleverantörer ska vara skyldiga att lämna viss information till elanvändare på sina webbplatser, i reklam eller på något annat sätt, och
2. vilka delar av avtalsinnehållet enligt 21 § som ska finnas med i den sammanfattning som elleverantörer ska tillhandahålla enligt tredje stycket samma paragraf och hur sammanfattningen ska tillhandahållas.

22 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. att elleverantörer *och leverantörer av mellanhandstjänster* ska vara skyldiga att lämna viss information till elanvändare på sina webbplatser, i reklam eller på annat sätt, och
2. vilka delar av avtalsinnehållet enligt 21 § som ska finnas med i den sammanfattning som elleverantörer ska tillhandahålla enligt tredje stycket samma paragraf och hur sammanfattningen ska tillhandahållas.

23 §

En elleverantör som avser att ändra villkoren för ett avtal som löper tills vidare ska i ett särskilt meddelande underrätta elanvändaren om ändringen och om elanvändarens rätt att säga upp avtalet. Om villkorsändringen gäller priset för leverans av el, ska även skälen och villkoren för ändringen redovisas i meddelandet.

Elleverantören ska underrätta elanvändaren senast två veckor innan de nya villkoren börjar tillämpas. Om elanvändaren är konsument ska elleverantören underrätta elanvändaren senast två månader innan de nya villkoren börjar tillämpas.

Första och andra styckena gäller även i de fall avtalet har ingåtts genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part.

24 a §

En leverantör av mellanhandstjänster som fakturerar en elanvändare för leverans av el ska basera fakturan på uppmätt faktisk förbrukning eller, vid avsaknad av mätvärden, på beräknade mängder.

Första stycket gäller inte leverans av el enligt ett fastkraftsavtal.

25 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om elleverantörers fakturering av elanvändare och om skyldighet för elleverantörer att lämna viss information till elanvändaren i samband med fakturering.

Första stycket gäller även leverantörer av mellanhandstjänster som på uppdrag av en elanvändare tar emot elleverantörens faktura och i sin tur fakturerar elanvändaren för leverans av el.

27 a §

En leverantör av mellanhandstjänster får inte ta ut någon avgift för att tillhandahålla elanvändaren fakturor och information enligt 25 §.

29 a §

Leverantörer av mellanhandstjänster ska erbjuda flera betalningssätt vid fakturering för leverans av el och får inte missgynna en elanvändare på grund av det betalningssätt som denne har valt.

De avgifter som tas ut för ett visst betalningssätt eller för ett system för förskottsbetalning får inte överstiga betalningsmottagarens kostnader för användningen av betalningssättet eller systemet.

Ångerrätt för mikroföretag

35 §

Ett avtalsvillkor som i jämförelse med bestämmelserna om ångerrätt enligt 36–40 §§ är till nackdel för en elanvändare som är ett mikroföretag är utan verkan mot denne om inte annat anges i denna lag.

36 §

Mikroföretaget har rätt att frånträda ett avtal om elleverans (ångerrätt) genom att till elleverantören lämna eller sända ett tydligt meddelande om detta inom 14 dagar från den dag som anges i 38 § (ångerfrist), om avtalet är ett distansavtal eller har ingåtts utanför elleverantörens affärslokaler.

Om mikroföretaget lämnar meddelandet på elleverantörens webbplats, ska elleverantören utan dröjsmål bekräfta mottagandet av meddelandet i en läsbar och varaktig form som är tillgänglig för mikroföretaget.

Om mikroföretaget i rätt tid och på ett ändamålsenligt sätt har lämnat eller sänt ett meddelande enligt första stycket, får meddelandet åberopas även om det försenas, förvanskas eller inte kommer fram.

Mikroföretaget har samma rätt som enligt första till tredje styckena att frånträda ett uppdragsavtal med en leverantör av mellanhandstjänster. I detta fall ska mikroföretaget lämna eller sända ett tydligt meddelande till leverantören av mellanhandstjänster.

37 §

Ångerrätten enligt 36 § gäller inte för

1. avtal som ingås utanför affärslokaler, om det pris som mikroföretaget sammanlagt ska betala understiger 400 kronor,
2. uppdragsavtal som har fullgjorts om mikroföretaget uttryckligen har samtyckt till att tjänsten börjar utföras och gått med

på att det därigenom inte finns någon ångerrätt när tjänsten har fullgjorts, eller 3. elhandelsavtal eller uppdragsavtal som har ingåtts med ett mikroföretag som har en årlig elförbrukning eller har en förväntad årlig elförbrukning som överstiger 200 000 kWh om mikroföretaget har gått med på att det inte finns någon ångerrätt.

38 §

Ångerfristen börjar löpa den dag då avtalet ingås.

Ångerfristen börjar aldrig löpa förrän mikroföretaget har fått information om ångerrätten enligt 21 § 13 eller 21 a § 13. Rätten att ångra sig upphör dock senast ett år efter det att ångerfristen skulle ha löpt ut om information hade getts på föreskrivet sätt.

39 §

Om mikroföretaget utövar sin rätt att frånträda ett avtal om elleverans och inte har betalat i förskott ska mikroföretaget ersätta elleverantören för en proportionell andel av det avtalade priset, i den mån priset är skäligt när försäljningen inte skett i en begränsad volym eller en fastställd kvantitet, där leveransen påbörjats innan mikroföretaget utövade ångerrätten.

Om mikroföretaget utövar sin ångerrätt och har betalat i förskott för leverans av el ska elleverantören betala tillbaka vad mikroföretaget har betalat.

Om leveransen har påbörjats och betalats i förskott innan mikroföretaget utövade ångerrätten ska elleverantören betala

tillbaka en proportionell andel av det avtalade priset, i den mån priset är skäligt när försäljningen inte skett i en begränsad volym eller en fastställd kvantitet.

Återbetalning ska göras utan onödigt dröjsmål och senast inom 14 dagar från den dag då elleverantören tog emot mikroföretagets meddelande om att avtalet frånträtts.

Elleverantören ska använda samma betalningssätt som mikroföretaget, om inte mikroföretaget uttryckligen går med på något annat. Mikroföretaget får inte drabbas av några kostnader på grund av att ett annat betalningssätt används.

Första och tredje styckena gäller under förutsättning att mikroföretaget uttryckligen, och i fråga om avtal utanför affärslokaler i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form, har begärt att leveransen skulle påbörjas under ångerfristen och elleverantören har gett mikroföretaget information enligt 21 § 13.

40 §

Om mikroföretaget utövar sin ångerrätt gällande avtalet med leverantören av mellanhandstjänster och inte betalat i förskott ska mikroföretaget ersätta leverantören av mellanhandstjänster för en proportionell andel av det avtalade priset i den mån det är skäligt för en tjänst som delvis utförts innan mikroföretaget utövade ångerrätten.

Om mikroföretaget utövar sin ångerrätt och har betalat i förskott för tjänsten ska leverantören betala tillbaka vad mikroföretaget har betalat.

Om tjänsten har betalats i förskott och utförts delvis innan mikroforetaget utövade ångerrätten ska leverantören av mellanhandstjänster betala tillbaka en proportionell andel av det avtalade priset till mikroforetaget.

Återbetalning ska göras utan onödigt dröjsmål och senast inom 14 dagar från den dag då leverantören tog emot mikroforetagets meddelande om att avtalet frånträtts.

Leverantören av mellanhandstjänster ska använda samma betalningssätt som mikroforetaget, om inte mikroforetaget uttryckligen går med på något annat. Mikroforetaget får inte drabbas av några kostnader på grund av att ett annat betalningssätt används.

Första och tredje styckena gäller under förutsättning att mikroforetaget uttryckligen, och i fråga om avtal utanför affärslokaler i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form, har begärt att tjänsten skulle börja utföras under ångerfristen och leverantören av mellanhandstjänster har gett mikroforetaget information enligt 21 a § 13.

Fullmakter

41 §

En fullmakt ska vara tydligt separerad från övriga avtalsvillkor i avtal mellan en elanvändare och

- en elleverantör eller*
- en leverantör av mellanhandstjänster eller*
- en leverantör av aggregeringstjänster.*

Fullmakten ska lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för elanvändaren.

Avtalsvillkor och fullmakter ska accepteras var för sig. En fullmakt ska accepteras skriftligen av elanvändaren.

En fullmakt som inte uppfyller kraven i första till tredje styckena är ogiltig.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om hur avtalsvillkor och fullmakter tydligt ska separeras från varandra och hur fullmakter ska tillhandahållas.

Uppsägningstidens längd

42 §

Ett avtal om leverans av el som ingås med en konsument eller ett mikroföretag får inte innehålla villkor som innebär att uppsägningstiden för konsumenten eller mikroföretaget är längre än en månad. Villkor som innebär att uppsägningstiden är längre än en månad är utan verkan mot konsumenten eller mikroföretaget. I fråga om ett avtal med bindningstid får villkoren inte innebära att konsumenten eller mikroföretaget måste säga upp avtalet tidigare än en månad före bindningstidens utgång för att avtalet ska upphöra att gälla vid den tidpunkten.

Första stycket gäller inte avtal om leverans av el som har ingåtts med ett mikroföretag som har en årlig elförbrukning eller en förväntad årlig elförbrukning som överstiger 200 000 kWh om mikroföretaget

*har gått med på att uppsägningstidens
längd överskrider en månad.*

***Anmälnings- och
rapporteringsskyldighet***

43 §

*En elleverantör, en leverantör av
mellanhandstjänster och en leverantör av
aggregeringstjänster ska anmäla sin
verksamhet till nätmyndigheten samt
rapportera in uppgifter om sin verksamhet
och antalet kunder.*

12 kap. Tillsyn m.m.

1 §

Den eller de myndigheter som regeringen bestämmer utövar tillsyn över att denna lag och föreskrifter eller villkor som har meddelats i anslutning till lagen följs när det gäller frågor om driftsäkerheten hos det nationella elsystemet.

I övrigt utövar nätmyndigheten tillsyn över att lagen och föreskrifter eller villkor som har meddelats i anslutning till lagen följs. Tillsynen omfattar inte att 7, 10 och 11 kap. följs. När det gäller elleverantörers skyldigheter enligt 8 kap. omfattar tillsynen endast att elleverantörerna följer 8 kap. 40 §.

I övrigt utövar nätmyndigheten tillsyn över att lagen och föreskrifter eller villkor som har meddelats i anslutning till lagen följs. Tillsynen omfattar inte att 7 kap., 9 kap. 35 – 40 §§ och 10 kap. samt 11 kap. följs. När det gäller elleverantörers skyldigheter enligt 8 kap. omfattar tillsynen endast att elleverantörerna följer 8 kap. 40 §.
Tillsynen omfattar inte heller 9 kap. 41 § fjärde stycket.

Nätmyndigheten är tillsynsmyndighet enligt EU:s elmarknadsförordning.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.
2. Bestämmelserna i 9 kap. 35–40 §§ om ångerrätt för mikroföretag tillämpas inte på sådana avtal som ingåtts före ikraftträdandet.
3. Bestämmelsen i 9 kap. 41 § om fullmakter tillämpas inte på sådana fullmakter som lämnats före ikraftträdandet.
4. Bestämmelsen i 9 kap. 42 § om uppsägningstidens längd i ett avtal om leverans av el tillämpas inte på sådana avtal som ingåtts före ikraftträdandet.

1 Inledning

1.1 Uppdraget

Ei genomförde ett egeninitierat arbete 2021 för att undersöka vilka åtgärder som kan vidtas för att förbättra konsumenters och mindre företags situation på elhandelsmarknaden till följd av att myndigheten de senaste åren sett en ökning av tvivelaktiga affärsmetoder bland elhandelsföretag och mellanhänder på elhandelsmarknaden. Arbetet resulterade i rapporten *Oschyssta affärsmetoder på elhandelsmarknaden*⁵ där ett antal åtgärdsförslag presenterades. Rapporten publicerades och överlämnades till Infrastrukturdepartementet i slutet av januari 2022.

Den 5 april 2022 fick Ei en komplettering av regleringsbrevet för budgetåret 2022 och ett uppdrag att ta fram förslag till ändringar i ellagen i syfte att motverka oschyssta affärsmetoder på elhandelsmarknaden samt att göra en konsekvensanalys av de författningsförslag som lämnas.⁶ Utgångspunkten i arbetet är de åtgärdsförslag som redovisats i Ei:s tidigare rapport. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 28 februari 2023.

Av de åtgärdsförslag som Ei presenterade i rapporten *Oschyssta affärsmetoder på elhandelsmarknaden*, är det följande som tagits vidare i regleringsuppdraget:

- 1 Kundbestämmelser i ellagen ska inte endast gälla elhandelsföretag utan även leverantörer av mellanhandstjänster som verkar på elhandelsmarknaden.
- 2 Mikroföretag ska ha en ångerrätt på 14 dagar vid tecknande av elhandelsavtal på distans eller utanför elhandelsföretagets affärslokaler.
- 3 En elanvändare ska kunna pausa ett byte av elhandelsföretag i situationer där elanvändaren inte anser att ett nytt elhandelsavtal ingåtts.
- 4 Elhandelsföretag och leverantörer av mellanhandstjänster på elhandelsmarknaden ska vara skyldiga att anmäla sin verksamhet till Ei.
- 5 Fullmakter ska vara tydligt separerade från övriga avtalsvillkor i ett elhandelsavtal. Fullmakter behöver även godkännas separat av elanvändare.
- 6 Uppsägningstiden för ett elhandelsavtal får inte överskrida en månad.

⁵ Ei R2022:02.

⁶ Regeringsbeslut den 31 mars 2022 (I2022/00841).

1.2 Inriktning och avgränsning

Denna rapport fokuserar på att ta fram lagförslag med utgångspunkt i de åtgärder som presenteras i rapporten *Oschyssta affärsmetoder på elhandelsmarknaden* och som innebär en ändring av ellagen. Den innehåller inte förslag på ändringar i förordningar eller föreskrifter.

Syftet med rapporten är att utifrån regeringsuppdraget föreslå de lagändringar som krävs för att elanvändarna ska kunna bli starkare och tryggare samt känna ökat förtroende för elhandelsmarknaden.

Förslagen som Ei överlämnar kommer i vissa delar att behöva kompletteras med närmare föreskrifter för att möjliggöra tillämpningen. I de fall Ei funnit detta nödvändigt har bemyndiganden i ellagen föreslagits.

Övriga åtgärdsförslag som presenterades i den tidigare rapporten är av olika karaktär och var tänkta att tas vidare av olika utförare. Vissa av förslagen har omhändertagits, exempelvis bemyndigandet om nätföretagens skyldighet att informera Ei om fränkoppling⁷, medan andra pekade på branschlösningar såsom till exempel standardiserade fullmakter. Härutöver har även en överenskommelse träffats mellan Ei och Konsumentverket för att stärka samarbetet myndigheterna emellan, ett initiativ som också presenterades i rapporten.

1.3 Genomförande

Under arbetet, som har bedrivits i projektform och pågått från april 2022 till februari 2023, har dialog förts med berörda aktörer; Konsumentverket, Energimarknadsbyrån, Energiföretagen Sverige, Svensk Handel, Oberoende elhandlare, Tekniska Verken i Linköping, Bixia, Eneas Services/VENI Energy Group och Tibber. Dialogerna fördes i form av digitala möten med respektive aktör där Ei presenterade sina förslag och aktörerna hade möjlighet att ställa frågor och lämna synpunkter. Ei träffade representanter från Konsumentverket, Energimarknadsbyrån och Energiföretagen Sverige vid flera tillfällen och övriga organisationer vid ett tillfälle. Olika aktörer har löpande inkommit med frågor och synpunkter under projektets gång. Inlämnade synpunkter hanterades kontinuerligt inom projektgruppen och ledde bland annat till ändringar av författningsförslagen och förtydliganden i rapporten.

Denna rapport är indelad i olika kapitel. Efter inledningen beskrivs författningsförslagen var för sig. Därefter följer konsekvensanalys och slutligen författningskommentarer.

⁷ 33 a § förordning (2022:585) om elnätsverksamhet.

1.4 Projektorganisation

Uppdraget har genomförts av en projektgrupp bestående av projektledaren Sina Granath och projektmedlemmarna Marie Larsson, Per Nässén och Patrik Gränsmark. Projektägare har varit Karima Björk.

1.5 Elmarknadsdirektivets kundbestämmelser

När rapporten överlämnas till Regeringskansliet i februari 2023 har ändringar i ellagen som gäller handel med el och aggregering med bakgrund i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 ännu inte trätt i kraft. Lagändringarna förväntas träda i kraft den 1 juni 2023.

Författningsförslagen i denna rapport utgår ifrån de kommande ändringarna i ellagen enligt propositionen om genomförande av elmarknadsdirektivet när det gäller leverans av el och aggregering i syfte att författningsförslagen ska vara användbara och underlätta för kommande remissförfaranden. Majoriteten av förslagen i denna rapport handlar om att införa helt nya bestämmelser i ellagen medan kapitel 2 som bland annat gäller leverantörer av mellanhandstjänsters skyldigheter innehåller många ändringsförslag av befintliga bestämmelser. För att underlätta läsningen och förståelsen kompletteras därför detta kapitel med en bilaga⁸ som innehåller jämförelsetabeller som till skillnad från författningsförslagen även hänvisar till nuvarande lydelse i ellagen.

⁸ Bilaga 1

2 Leverantörer av mellanhandstjänster

Sedan avregleringen 1996 har elhandelsmarknaden och aktörslandskapet förändrats. Nya tjänster och affärsmodeller har växt fram, och såväl energiomställningen som digitaliseringen är pådrivande för den fortsatta utvecklingen. Marknaden behöver starka och trygga elanvändare som kan vara aktiva och byta elhandelsavtal eller elhandelsföretag och prova nya tjänster. Det skapar konkurrens och utveckling som i sin tur leder till en väl fungerande marknad. För att åstadkomma detta behöver spelreglerna på elhandelsmarknaden formas i takt med förändringen.⁹

Ei har i sitt tillsynsarbete uppmärksammat att det förekommer leverantörer av mellanhandstjänster på den svenska elhandelsmarknaden. Utöver lärdomar från tillsynsarbetet har Ei anlitat konsultföretaget AFRY för att kartlägga marknaden för leverantörer av mellanhandstjänster.¹⁰ Leverantörer av mellanhandstjänster tillhandahåller bland annat avtalsteckningstjänster och faktureringsstjänster men levererar inte el och har inte heller någon leveransskyldighet såsom elhandelsföretag har. Elanvändare uppfattar dock många gånger leverantörer av mellanhandstjänster som elhandelsföretag på grund av hur företagen väljer att marknadsföra sin verksamhet och sina tjänster. Ellagens definition av elhandelsföretag är den som yrkesmässigt levererar el.¹¹ Alla elhandelsföretag har enligt ellagen en skyldighet att ansvara ekonomiskt för att det nationella elsystemet tillförs lika mycket el som levereras till elanvändarna. Detta kallas balansansvar. Ett elhandelsföretag får bara leverera el i en uttagspunkt där det själv har åtagit sig balansansvaret eller utsett någon annan som tar det i stället. En leverantör av mellanhandstjänster har inte en sådan skyldighet och kan därför inte leverera el. Ellagens definition av elhandelsföretag inkluderar således inte leverantörer av mellanhandstjänster. Detta leder i sin tur till en begränsning av ellagens tillämplighet och Ei:s tillsynsansvar när det gäller leverantörer av mellanhandstjänster.¹² Mot bakgrund av detta finns ett behov att definiera och inkludera leverantörer av mellanhandstjänster i ellagens kundbestämmelser.

För att en leverantör av mellanhandstjänster såsom ombud ska kunna ingå ett avtal om leverans av el på uppdrag av en elanvändare behövs ett avtal eller en fullmakt

⁹ Ei R2022:02, s. 24.

¹⁰ Se en sammanfattning av Kartläggning av mellanhänder på elhandelsmarknaden, AFRY Management Consulting Sverige 2022, bilaga 3.

¹¹ 1 kap. 4 § ellagen (1997:857).

¹² Tillsyn på elhandelsmarknaden – 2020 och 2021 års tillsynsinsatser (Ei PM2022:05) s. 11.

mellan elanvändaren och leverantören av mellanhandstjänster (uppdragsavtal). Dessa avtal omfattas i dagsläget inte av ellagens bestämmelser som ska garantera elanvändarna vissa rättigheter.

Elhandelsföretagens skyldigheter kopplade till avtal om leverans av el som följer av ellagen påverkas inte av huruvida det finns ett uppdragsavtal eller inte. Även om en leverantör av mellanhandstjänster ingår ett avtal om leverans av el på uppdrag av en elanvändare så är det elhandelsföretaget och elanvändaren som är avtalsparter.

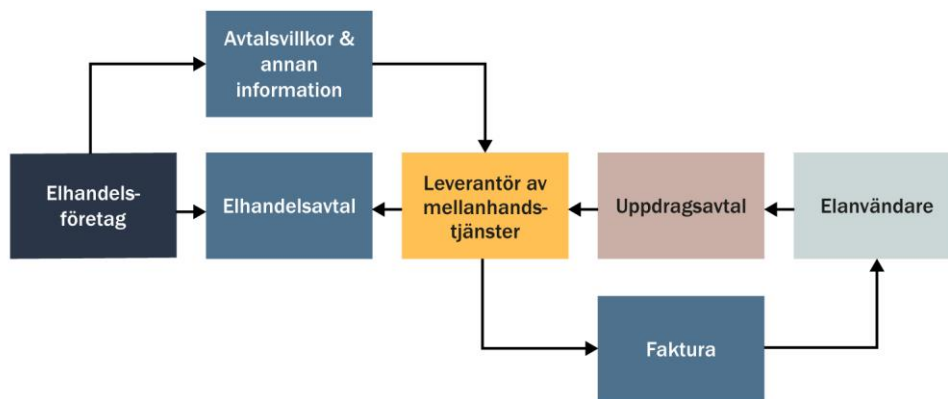
De leverantörer av mellanhandstjänster som orsakar klagomål till Ei sysslar med uppsökande försäljning mot framför allt mikroföretag¹³. De avtalsvillkor som leverantörer av mellanhandstjänster använder innehåller ofta fullmakter som gör det möjligt för leverantörerna av mellanhandstjänster att byta elanvändarnas elhandelsföretag. Elanvändarna är ibland inte medvetna om att de har lämnat en fullmakt eller att det rör sig om en leverantör av mellanhandstjänster utan utgår ifrån att leverantören är ett elhandelsföretag. En del leverantörer av mellanhandstjänster vilseleder elanvändare medvetet genom att utge sig för att vara ett elhandelsföretag i försäljningssituationen. Detta leder till att elanvändare som ingår elhandelsavtal genom en leverantör av mellanhandstjänster ofta inte vet vilket elhandelsföretag som levererar deras el. Elanvändaren har då inte heller någon möjlighet att kontakta elhandelsföretaget direkt. Om leverantören av mellanhandstjänster dessutom inte är nåbar via kundtjänst eller de kontaktuppgifter som uppgetts befinner sig elanvändarna i en mycket utsatt situation vilket kan stå i strid med de rättigheter som elanvändare ska ha enligt de direktiv som ligger till grund för kundbestämmelserna i ellagen.¹⁴

När en leverantör av mellanhandstjänster med stöd av ett uppdragsavtal agerar ombud i relationen mellan elanvändaren och elhandelsföretaget riskerar elanvändaren att få bristfällig eller ingen information om elhandelsavtalets avtalsvillkor. Samma risk uppstår med fakturaunderlaget som hanteras av leverantören av mellanhandstjänster innan det skickas vidare till elanvändaren, se figur 1.

¹³ Ett företag med färre än 10 anställda och vars årsomsättning och/eller årliga balansomslutning inte överstiger 2 miljoner euro (artikel 2 i Direktiv (EU) 2019/944).

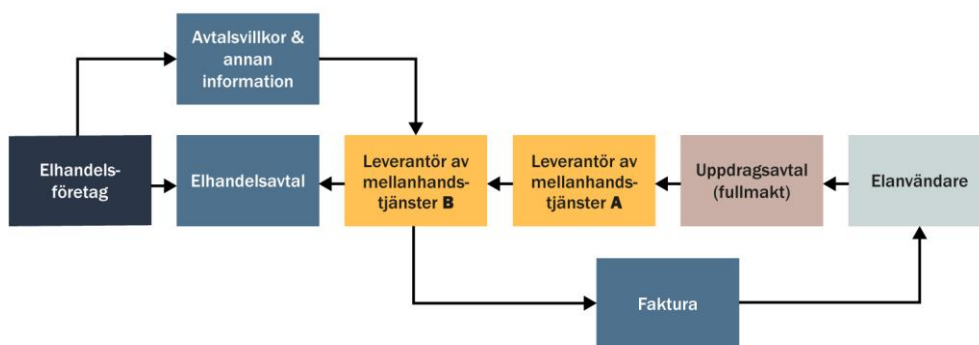
¹⁴ Direktiv (EU) 2019/944 och Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet.

Figur 1 Flödesschema som visar att elanvändare kan gå miste om information

Det har även förekommit situationer där leverantörer av mellanhandstjänster har överlåtit elanvändares fullmakter till andra leverantörer av mellanhandstjänster, se figur 2. Även här är risken stor att elanvändare får bristfällig information. Elanvändare är heller inte alltid medvetna om att de har gett sitt samtycke till att deras fullmakt får överlåtas.

Figur 2 Flödesschema som beskriver problembilden med överlåtna fullmakter

Kundrättigheter som riskerar att urholkas genom detta förfarande är bland annat rätten till

- skäliga avtalsvillkor för leverans av el som är kända på förhand
- information om ändring av avtalsvillkor
- klagomålshantering
- korrekt utformade fakturor med information om elpriser och förbrukning.

Det är viktigt att elanvändarnas ställning inte försvagas när en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part anlitas. Det ska exempelvis inte spela någon roll vilken aktör elanvändaren möter på marknaden vid ingående av ett elhandelsavtal. Elanvändaren ska oavsett vem som är motpart få tillgång till

information för att kunna fatta ett välgrundat beslut. Det är också viktigt för elhandelsmarknadens funktion att aktörerna verkar enligt samma spelregler och villkor eftersom det annars kan leda till en snedvridning av konkurrensen mellan aktörer som agerar på samma marknad.

2.1 Förslag

Förslag:

En definition av leverantör av mellanhandstjänster införs i ellagen.

Leverantörer av mellanhandstjänster ska ha fastställda rutiner för att kunna hantera klagomål från elanvändare på ett snabbt, enkelt och rättvist sätt.

Leverantörer av mellanhandstjänster ska lämna information om uppdragsavtalets villkor och annan avtalsinformation innan ett sådant avtal ingås. Det ska även ställas krav på vilken information ett uppdragsavtal ska innehålla.

Leverantörer av mellanhandstjänster ska vara skyldiga att lämna viss information till elanvändare på sina webbplatser, i reklam eller på annat sätt. Bemyndigandet utökas så att även leverantörer av mellanhandstjänster omfattas av föreskrifter.

När leverantörer av mellanhandstjänster med stöd av uppdragsavtal (fullmakt eller avtal) med elanvändare hanterar elhandelsföretags och elnätsföretags fakturor om leverans respektive överföring av el gäller följande:

- Bemyndiganden utökas så att även leverantörer av mellanhandstjänster omfattas av föreskrifter gällande fakturering och information som gäller överföring och leverans av el.

- Leverantörer av mellanhandstjänster får inte ta ut någon avgift för att tillhandahålla elanvändare fakturor och information som gäller överföring och leverans av el.

- Om leverantörer av mellanhandstjänster tillämpar ett system med förskottsbetalning som gäller överföring av el ska villkoren vara skäliga.

- Leverantörer av mellanhandstjänster ska se till att elanvändaren får en slutfaktura som gäller leverans av el inom sex veckor från den dag då elleveransen upphörde.

- Leverantörer av mellanhandstjänster som fakturerar en elanvändare för leverans av el ska basera fakturan på uppmätt faktisk förbrukning.

- Leverantörer av mellanhandstjänster ska erbjuda flera betalningssätt vid fakturering för leverans av el och får inte missgynna elanvändare på grund av valt betalningssätt.

- Leverantörer av mellanhandstjänsters avgifter för betalningssätt eller system för förskottsbetalning som gäller leverans av el regleras på samma sätt som för elhandelsföretag.

När ett avtal om leverans av el ingås genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part förtydligas det i ellagen att följande skyldigheter för elhandelsföretag kvarstår:

- Elhandelsföretag får enbart ingå avtal om leverans av el med den elanvändare som enligt avtal med det berörda elnätsföretaget har rätt att ta ut el i uttagspunkten.

- Elhandelsföretag ska säkerställa att en elanvändare kan byta elhandelsföretag inom tre veckor från en begäran om byte och får inte ta ut någon avgift från konsumenter och små företag för byte av elhandelsföretag.

- Elhandelsföretag ska informera elanvändaren om när ett tidsbestämt avtal löper ut samt konsekvenserna av avtalets upphörande.

- Elhandelsföretag ska innan ett avtal med dynamiskt elpris ingås eller ett befintligt avtal omvandlas till ett avtal med dynamiskt elpris informera elanvändaren om vilka möjligheter, kostnader och risker som finns med ett sådant avtal och inhämta elanvändarens samtycke.

- Elhandelsföretag ska informera elanvändare om avtalsvillkor och annan avtalsinformation innan avtal ingås eller bekräftas.

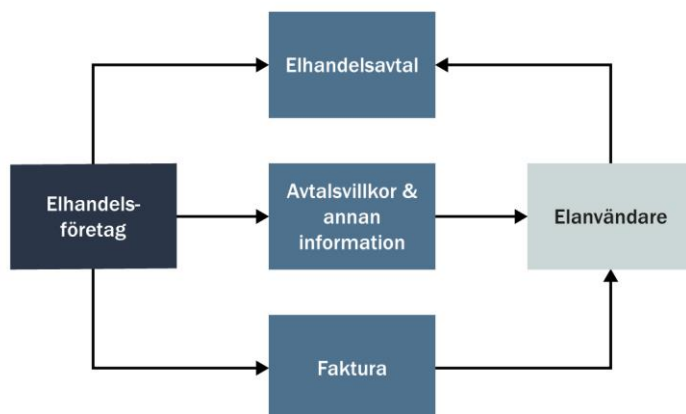
- Elhandelsföretag ska i ett särskilt meddelande underrätta elanvändare om villkorsändringar för avtal som löper tills vidare.

Begreppet leverantör av mellanhandstjänster

Elanvändare måste teckna ett avtal med ett elnätsföretag om rätten att ta ut el och ett avtal med ett elhandelsföretag för leverans av el. Ellagen är idag anpassad till en avtalsmodell där elanvändare ingår avtal om leverans av el med elhandelsföretag utan att andra aktörer är involverade¹⁵, se figur 3.

¹⁵ Se författningskommentaren till 1 kap. 6 § ellagen i prop. 1998/99:137 Införande av schablonberäkning på elmarknaden, m.m., s. 41.

Figur 3 Flödesschema som beskriver nuvarande avtalsmodell enligt ellagen

Numera finns det dock aktörer som kliver emellan elhandelsföretag och elanvändare. Det kan röra sig om leverantörer av mellanhandstjänster eller andra tredje parter, vilket också har uppmärksammats i elmarknadsdirektivet där begreppet mellanhand nämns i artikel 10¹⁶. Med en mellanhand avses enligt propositionen¹⁷ om genomförandet av direktivet en tredje part som uppträder som ombud eller på något annat sätt förmedlar avtalet från elhandelsföretag till slutkunden. Ei föreslår att begreppet mellanhand delas upp i två begrepp, leverantör av mellanhandstjänster och annan tredje part. Uppdelningen behövs enligt Ei:s bedömning för att kunna särskilja leverantörer av mellanhandstjänster från övriga tredje parter. Med en tydlig avgränsning och definition kan leverantörer av mellanhandstjänster åläggas skyldigheter enligt ellagen.

Med en leverantör av mellanhandstjänster avses i denna rapport en näringsidkare¹⁸ som agerar ombud för en elanvändare och för elanvändarens räkning ingår avtal om leverans av el med ett elhandelsföretag, se figur 4. Ett exempel är företag som agerar ombud och upphandlar elhandelsavtal åt elanvändare.

Figur 4 Flödesschema som beskriver när avtal om leverans av el ingås genom en leverantör av mellanhandstjänster

¹⁶ Artikel 10 i Direktiv (EU) 2019/944.

¹⁷ Prop. 2022/23:59 Genomförande av elmarknadsdirektivet när det gäller leverans av el och aggregering.

¹⁸ En fysisk eller juridisk person som handlar för ändamål som har samband med den egna näringsverksamheten, 1 kap. 2 § lag (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler.

Med en leverantör av mellanhandstjänster avses i denna rapport även en näringsidkare som erbjuder fakturerings tjänster för elanvändare. Detta innebär att en leverantör av mellanhandstjänster på uppdrag av en elanvändare exempelvis tar emot elhandelsföretagets faktura och i sin tur fakturerar elanvändaren för leverans av el. Elanvändare får vanligtvis två fakturor för sina elkostnader, en faktura från elhandelsföretaget och en faktura från elnätsföretaget. Det förekommer också att elnätsföretag och elhandelsföretag som ingår i samma koncern fakturerar gemensamt. Ibland erbjuder även elhandelsföretag som inte ingår i samma koncern som elnätsföretaget en sådan fakturerings tjänst, så kallad **samfakturering**, vilket innebär att elanvändare bara behöver betala en faktura som innehåller kostnader för både elhandel och elnät. Detta upplägg förutsätter att elhandelsföretaget ändrar elanvändarens fakturaadress hos elnätsföretaget för att fakturan ska kunna skickas till elhandelsföretaget i stället. Det finns också elhandelsföretag som agerar som leverantörer av mellanhandstjänster det vill säga erbjuder samfakturering utan att själva leverera el till elanvändaren. Detta upplägg förutsätter att leverantören av mellanhandstjänster ändrar elanvändarens fakturaadress hos elhandelsföretaget och elnätsföretaget.

Sammanfattningsvis kännetecknas leverantörer av mellanhandstjänster på elhandelsmarknaden framför allt av att de agerar ombud för elanvändare och stödjer sitt agerande på ett uppdragsavtal och fullmakter. Leverantörer av mellanhandstjänster levererar inte el och saknar både balansansvar och leveransskyldighet¹⁹. Leverantörer av mellanhandstjänster agerar ombud och tillhandahåller tjänster som rör elhandelsavtal och fakturering som är knuten till leverans respektive överföring av el i elanvändarens uttagpunkt.

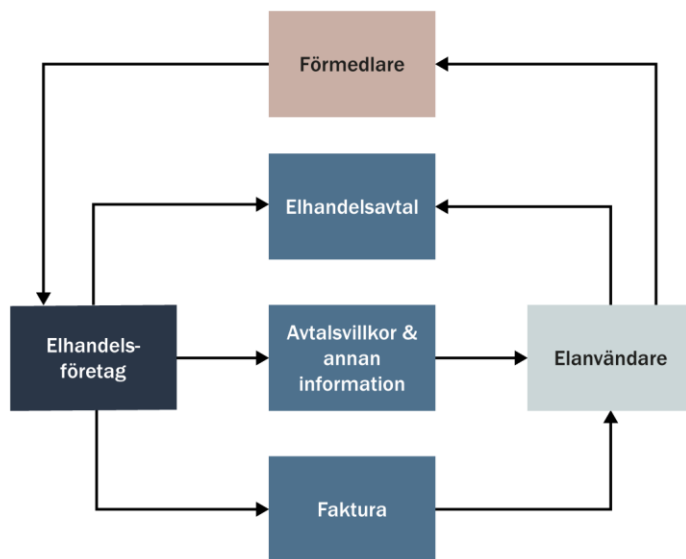
Förmedlare och andra aktörer som inte omfattas av begreppet leverantör av mellanhandstjänster

Aktörer som erbjuder en tjänst som endast jämför elhandelsavtal eller förmedlar elhandelsavtal utan att själva ingå avtal på uppdrag av en elanvändare eller ett elhandelsföretag kallas i denna rapport för **förmedlare** och omfattas inte av definitionen leverantör av mellanhandstjänster, se figur 5. Företag som erbjuder jämförelseverktyg i form av internetsidor eller appar är ett exempel på förmedlare. Förmedlare ger varken upphov till en större mängd klagomål eller några nämnvärda problem på elhandelsmarknaden.²⁰ Därför saknas enligt Ei:s bedömning anledning att ålägga dessa företag skyldigheter enligt ellagen.

¹⁹ Jfr 8 kap. ellagen.

²⁰ Ei PM2022:05, s. 10.

Figur 5 Flödesschema som visar att förmedlare inte kliver emellan elhandelsföretaget och elanvändaren i samband med avtalsteckning

Andra aktörer på elhandelsmarknaden som skulle kunna betraktas som leverantörer av mellanhandstjänster men som inte omfattas av definitionen är bland annat **leverantörer av aggregeringstjänster**, **energitjänsteleverantörer** och **laddoperatörer**. En leverantör av aggregeringstjänster tillhandahåller tjänster för aggregering vilket innebär att leverantören flyttar elanvändarens laster för att jämna ut belastningar i elnätet. Leverantörer av aggregeringstjänster regleras i och med implementeringen av elmarknadsdirektivet särskilt i ellagen och har till skillnad från leverantörer av mellanhandstjänster balansansvar alternativt är ekonomiskt ansvariga för obalanser. Energitjänsteleverantörer som tillhandahåller tjänster för effektivare elanvändning omfattas inte av ellagen. Dessa tjänster handlar till skillnad från mellanhandstjänster inte om att agera ombud och teckna avtal om leverans av el på uppdrag av en elanvändare utan om bland annat energikartläggning, installation av utrustning, mätning och övervakning av elanvändning. Laddoperatörer ingår egna avtal om leverans av el och tillhandahåller laddstationer för de som vill ladda sina elfordon. Den som laddar bilen betalar för användningen av laddoperatörens utrustning och elen som bilen laddas med. Till skillnad från mellanhandstjänster som erbjuds till specifika elanvändare finns laddoperatörernas utrustning och tjänster vanligtvis tillgängliga för alla elanvändare på publika platser.

Företag som tillhandahåller fakturerings- och betalningslösningar för elhandelsföretag ska inte omfattas av definitionen leverantör av mellanhandstjänster. Det kan exempelvis röra sig om banker och it-företag. Ei anser att skyldigheterna enligt ellagen i dessa fall ska ligga kvar hos elhandelsföretagen eftersom företagen råder över fakturornas utformning och innehåll och ansvarar för att utfärda korrekta fakturor.

Med en **annan tredje part** avses en aktör som till skillnad från en leverantör av mellanhandstjänster ingår avtal om leverans av el på uppdrag av ett elhandelsföretag. Det kan exempelvis röra sig om telemarketingföretag som agerar ombud för ett elhandelsföretag och ingår avtal om leverans av el med en elanvändare för elhandelsföretagets räkning. Dessa parter omfattas inte heller av definitionen leverantör av mellanhandstjänster.

Leverantör av mellanhandstjänsters skyldigheter gällande uppdragsavtal och information enligt ellagen

För att en leverantör av mellanhandstjänster ska kunna agera ombud och ingå ett avtal om leverans av el på uppdrag av en elanvändare behövs ett uppdragsavtal mellan elanvändaren och leverantören. För att skapa mer jämlika spelregler för aktörerna på elhandelsmarknaden och förebygga konkurrensnedvridningar mellan aktörer som erbjuder likartade tjänster föreslår Ei att leverantörer av mellanhandstjänster åläggs skyldigheter även när det gäller dessa uppdragsavtal. Kraven på uppdragsavtalet ställs för att elanvändaren ska ha full insyn i vad det är för avtal som ingås och vilka konsekvenser det innebär. När samtliga aktörer har samma skyldigheter minskar även risken för att elanvändarna går miste om sina rättigheter.

Leverantörer av mellanhandstjänster ska enligt Ei:s förslag ha följande skyldigheter:

- Leverantörer av mellanhandstjänster ska ha fastställda rutiner för att kunna hantera klagomål från elanvändare på ett snabbt, enkelt och rättvist sätt (ändring i 9 kap. 19 §).
- Leverantörer av mellanhandstjänster ska lämna information om uppdragsavtalets villkor och annan avtalsinformation innan ett sådant avtal ingås. Det ska även ställas krav på vilken information ett uppdragsavtal ska innehålla (ny 9 kap. 21 a §).
- Leverantörer av mellanhandstjänster ska vara skyldiga att lämna viss information till elanvändare på sina webbplatser, i reklam eller på annat sätt. Bemyndigandet utökas så att även leverantörer av mellanhandstjänster omfattas (ändring i 9 kap. 22 § punkt 1).

I nästa kapitel föreslås även en reglering av leverantörer av mellanhandstjänsters ansvar gällande mikroföretags ångerrätt avseende uppdragsavtal.

Leverantörer av mellanhandstjänsters skyldigheter vid fakturering enligt ellagen

När leverantörer av mellanhandstjänster med stöd av uppdragsavtal med elanvändare hanterar elhandelsföretagens eller elnätsföretagens fakturor bedömer

Ei det vara av stor vikt att leverantörerna ska ha samma skyldigheter som elhandelsföretagen och elnätsföretagen.

Leverantörer av mellanhandstjänster ska enligt Ei:s förslag ha följande skyldigheter:

- Leverantörer av mellanhandstjänster får inte ta ut någon avgift för att tillhandahålla elanvändare fakturor och information som gäller överföring av el (ny 4 kap. 44 a §).
- Bemyndigandet utökas så att även leverantörer av mellanhandstjänster omfattas av föreskrifter gällande fakturering och information som gäller överföring av el (ändring i 4 kap. 43 §).
- Om leverantörer av mellanhandstjänster tillämpar ett system med förskottsbetalning som gäller överföring av el ska villkoren vara skäliga (ny 4 kap. 45 a §).
- Leverantörer av mellanhandstjänster ska se till att elanvändaren får en slutfaktura som gäller leverans av el inom sex veckor från den dag då elleveransen upphörde (ny 9 kap. 13 a §).
- Leverantörer av mellanhandstjänster som fakturerar en elanvändare för leverans av el ska basera fakturan på uppmätt faktisk förbrukning (ny 9 kap. 24 a §).
- Leverantörer av mellanhandstjänster får inte ta ut någon avgift för att tillhandahålla elanvändare fakturor och information som gäller leverans av el (ny 9 kap. 27 a §).
- Bemyndigandet utökas så att även leverantörer av mellanhandstjänster omfattas av föreskrifter gällande fakturering och information som gäller leverans av el (ändring i 9 kap. 25 §).
- Leverantörer av mellanhandstjänster ska erbjuda flera betalningssätt vid fakturering för leverans av el och får inte missgynna elanvändare på grund av valt betalningssätt. Leverantörer av mellanhandstjänsters avgifter för betalningssätt eller system för förskottsbetalning regleras på samma sätt som för elhandelsföretag (ny 9 kap. 29 a §).

Genom införandet av dessa skyldigheter säkerställs att elanvändare får fakturor och information i enlighet med ellagen och Ei får möjlighet att utöva tillsyn över leverantörer av mellanhandstjänsters fakturering. Bestämmelserna (4 kap. 44 a § och 9 kap. 27 a §) som förbjuder att avgifter tas ut för fakturor och information påverkar däremot inte leverantörer av mellanhandstjänsters möjlighet att ta ut avgifter för sina mellanhandstjänster som exempelvis tjänsten samfakturering.

Fakturor som uteslutande rör uppdragsavtalet omfattas inte av ellagens bestämmelser.

Förtydligande av elhandelsföretagens skyldigheter när avtal ingås genom leverantörer av mellanhandstjänster eller en annan tredje part

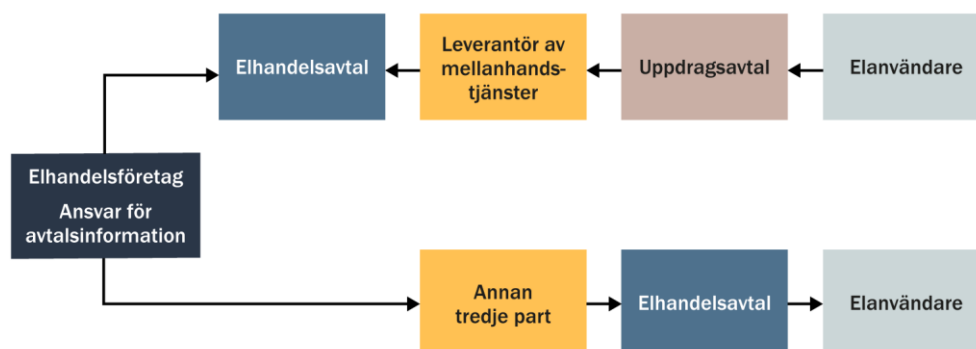
Huvudsyftet med rapportens författningsförslag är att skydda och stärka elanvändarnas rättigheter enligt ellagen när avtal ingås genom andra aktörer än elhandelsföretag som redan omfattas av ellagens kundbestämmelser. Detta ligger i linje med elmarknadsdirektivets artikel 10.

Det är viktigt att poängtera att elhandelsföretagens ansvar enligt ellagen inte upphör för att en elanvändare ingår ett elhandelsavtal med hjälp av en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part. För att tydliggöra ansvarsförhållandena mellan elhandelsföretag och leverantörer av mellanhandstjänster föreslår Ei att skyldigheter som berör avtalsförhållandet mellan elhandelsföretag och elanvändare fortsatt ska åligga elhandelsföretagen även om avtal har ingåtts genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part, se figur 6.

Det gäller följande bestämmelser i ellagen:

- Elhandelsföretag får ingå avtal om leverans av el enbart med den elanvändare som enligt avtal med det berörda elnätsföretaget har rätt att ta ut el i uttagspunkten (ändring i 9 kap. 1 §).
- Elhandelsföretag ska säkerställa att en elanvändare kan byta elhandelsföretag inom tre veckor från en begäran om byte och får inte ta ut någon avgift från konsumenter och små företag för byte av elhandelsföretag (ändring i 9 kap. 11 §).
- Elhandelsföretag ska informera elanvändaren om när ett tidsbestämt avtal löper ut samt konsekvenserna av att avtalet upphör (ändring i 9 kap. 15 §).
- Elhandelsföretag ska innan ett avtal med dynamiskt elpris ingås eller ett befintligt avtal omvandlas till ett avtal med dynamiskt elpris informera elanvändaren om vilka möjligheter, kostnader och risker som finns med ett sådant avtal och särskilt inhämta elanvändarens samtycke till de villkor som ett dynamiskt elpris innebär (ändring i 9 kap. 17 §).
- Elhandelsföretag ska lämna information om avtalsvillkoren till elanvändare innan avtal ingås eller bekräftas (ändring i 9 kap. 21 §).
- Elhandelsföretag ska i ett särskilt meddelande underrätta elanvändare om villkorsändringar för avtal som löper tills vidare (ändring i 9 kap. 23 §).

Figur 6 Flödesschema som beskriver målbilden med författningsförslagen – Elhandelsföretaget ansvarar för att elanvändaren nås av avtalsinformation även när avtal ingås genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part

Alternativet, att även ålägga leverantörer av mellanhandstjänster skyldigheter enligt dessa bestämmelser, bedömer Ei som mindre lämpligt då aktörerna kan sluta vara verksamma, elanvändaren kan säga upp avtalet med leverantören av mellanhandstjänster eller byta leverantör samt återkalla sin fullmakt under tiden avtalet med elhandelsföretaget fortlöper. Det skulle kunna utsätta elanvändarna för risken att gå miste om de rättigheter som ellagen garanterar och därmed försvaga deras position på elmarknaden.

Tillsyn och bemyndigande

När begreppet leverantör av mellanhandstjänster införs i ellagen kommer Ei vid tillsyn att bedöma företagen utifrån ellagens bestämmelser. Detta innebär att Ei inte kommer att ta hänsyn till hur företagen marknadsför sig själva. I de fall ett företag exempelvis kan bedömas vara både ett elhandelsföretag och en leverantör av mellanhandstjänster kommer det att vara avgörande i vilken roll företaget agerar. Detta medför att ett företag kan komma att bli föremål för tillsyn både som elhandelsföretag och leverantör av mellanhandstjänster.

När ett företag marknadsför elhandelsavtal trots att företaget inte levererar el och därmed vilseleder användare strider det mot marknadsföringslagen. Det är Konsumentverket som har tillsynsansvar över att bestämmelserna i marknadsföringslagen (2008:486) följs.

För att de föreslagna skyldigheterna för leverantörer av mellanhandstjänster ska ge full effekt behöver dessa i likhet med elhandelsföretagens skyldigheter kunna kompletteras med myndighetsföreskrifter.

Ei bedömer att bestämmelser som reglerar leverantörer av mellanhandstjänster behöver inkluderas i följande bemyndiganden:

- föreskrifter gällande fakturering och information som gäller överföring av el (4 kap. 43 §)

- föreskrifter gällande information som ska lämnas till elanvändare på webbplatser, i reklam eller på annat sätt (9 kap. 22 § punkt 1)
- föreskrifter gällande fakturering och information som gäller leverans av el (9 kap. 25 §).

2023-02-17

2022-101786-0017

3 Ångerrätt för mikroföretag

Många av de klagomål som kommer in till Ei och Energimarknadsbyrån visar att de allra minsta företagen, så kallade mikroföretag, drabbas av oschyssta affärsmetoder på elhandelsmarknaden. Det kan exempelvis handla om att de blivit lurade att byta elhandelsföretag via telefonförsäljning. Elhandelsföretag utlovar ibland felaktigt bättre avtalsvillkor eller påstår att det finns ett samarbete mellan dem och elnätsföretaget eller det nuvarande elhandelsföretaget. I vissa fall har mikroföretag endast tackat ja till att få mer information om ett elhandelsavtal men i stället fått en bekräftelse på ett ingånget avtal. Eftersom avtalen ingås mellan två näringsidkare som i lagens mening anses vara jämbördiga parter kan inte mikroföretagen luta sig mot konsumentskyddande regler trots att de ofta har en svag ställning jämfört med sin avtalspart. Mikroföretag befinner sig ofta i en konsumentliknande situation med begränsade ekonomiska förutsättningar och juridiska kunskaper, vilket kan göra det svårt att driva ärenden vidare i domstol.

3.1 Förslag

Förslag:

Mikroföretag ska ha en ångerrätt på 14 dagar när ett avtal med ett elhandelsföretag eller en leverantör av mellanhandstjänster ingås på distans eller utanför elhandelsföretagets eller leverantörens affärslokal. Avtalsvillkor som i detta avseende är till nackdel för ett mikroföretag ska som huvudregel vara utan verkan mot företaget. Innan avtalet ingås eller bekräftas ska mikroföretaget få information om ångerrätten och hur mikroföretaget ska gå till väga för att ångra avtalet.

Undantag från ångerrätt gäller uppdragsavtal som har fullgjorts under förutsättning att mikroföretaget har lämnat sitt samtycke till detta. Både när det gäller elhandels- och uppdragsavtal finns en möjlighet att avtala bort ångerrätten i de fall mikroföretaget har en årlig elförbrukning eller en förväntad årlig elförbrukning som överstiger 200 000 kWh. Undantag görs även för avtal vars pris understiger 400 kr.

Vid utnyttjande av ångerrätten blir mikroföretaget under vissa förutsättningar betalningsskyldig för den el som mikroföretaget har förbrukat innan avtalet med elhandelsföretaget ångrades. Likaså kan mikroföretaget bli betalningsskyldig för den tjänst som leverantören av mellanhandstjänster utfört innan avtalet med leverantören ångrades.

Vid förskottsbetalning blir elhandelsföretaget respektive leverantören av mellanhandstjänster under vissa förutsättningar skyldig att återbetala det mikroföretaget har betalat.

Bestämmelserna om ångerrätten ska efterlikna bestämmelserna för konsumenters ångerrätt enligt lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler och placeras i ellagen.

Ei:s tillsyn ska omfatta bestämmelserna om informationskraven.

Begreppet mikroföretag

Vid ett införande av ett starkare skydd för mindre företag behövs en närmare definition av vilka företag som ska omfattas av skyddet. Enligt Ei:s bedömning är det lämpligt att använda begreppet mikroföretag för de mindre företag som i vissa situationer föreslås få ett konsumentliknande skydd på elhandelsmarknaden. När begreppet mikroföretag används fortsättningsvis i den föreslagna regleringen är det Europeiska kommissionens definition av mikroföretag som avses.

Europeiska kommissionen har en rekommendation gällande definitioner av mikroföretag, små och medelstora företag. Kommissionens definition av mikroföretag är företag med färre än 10 anställda och vars årsomsättning eller årliga balansomsättning inte överstiger 2 miljoner euro.²¹ Med denna definition omfattas inte bara enmansföretag utan även företag med några få anställda, vilket är lämpligt då exempelvis restauranger, frisörsalonger och mindre butiker, med fler än en anställd, också är särskilt utsatta för oschyssta affärsmetoder.

Kommissionens definitioner av storlek på företag kan hittas i flera av den Europeiska unionens direktiv. När dessa direktiv införlivats i svensk lagstiftning står det exempelvis "enligt definitionen i kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små- och medelstora företag".²² Just begreppet mikroföretag förekommer i det nya elmarknadsdirektivet²³ bland definitionerna i artikel 2 och i artiklarna 5 och 7.

I utredningen Förenklingar för mikroföretag och modernisering av bokföringslagen (SOU 2021:60) framgår hur många mikroföretag som fanns i Sverige vid den tidpunkten: "I november 2020 fanns det 1 121 801 mikroföretag (varav 881 386 enmansföretag) av totalt 1 166 602 företag i Sverige. Cirka 96 % av alla företag i Sverige är per denna definition mikroföretag".²⁴ Utredningen anger

²¹ Kommissionens rekommendation av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag.

²² Exempel på lagar är konkurrensskadelagen (2016:964), förmånsrättslagen (1970:979) och lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder.

²³ Direktiv (EU) 2019/944.

²⁴ SOU 2021:60. Förenklingar för mikroföretag och modernisering av bokföringslagen, s. 71

även, med dessa beräkningar som grund, att 79 % av mikroföretagen i Sverige är enmansföretag. Mikroföretag är alltså mycket små företag och de står för en stor andel av det totala antalet företag i Sverige.

För att mikroföretagens rättigheter ska kunna tillgodoses behöver elhandelsföretag och leverantörer av mellanhandstjänster veta vilka företagskunder som är mikroföretag vilket löses enklast genom att fråga företagskunden. I tveksamma fall kan uppgifter om antal anställda och årsomsättning tas fram med hjälp av till exempel Bolagsverkets näringslivsregister eller SCB:s företagsregister. Cirka 97 % av mikroföretagen i Sverige är enmansföretag och företag med upp till fyra anställda,²⁵ varför det i praktiken inte borde vålla några omfattande svårigheter att avgöra om ett företag är ett mikroföretag eller inte. I likhet med andra avtal anser Ei att tidpunkten för avtalets ingående borde vara avgörande för bedömningen.

Ångerrätt för mikroföretag

Idag är det endast konsumenter som har rätt att ångra ett ingånget avtal inom 14 dagar om avtalet har ingåtts på distans eller utanför en näringsidkares affärslokal enligt 2 kap. 10 § lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler (distansavtalslagen). Det kan exempelvis handla om avtal som ingås via internet, vid gatuförsäljning eller som en följd av telefonförsäljning. Ei föreslår att även mikroföretag får rätt att ångra ett ingånget avtal med ett elhandelsföretag (avtal om leverans av el) eller en leverantör av mellanhandstjänster (uppdragsavtal) om avtalet har ingåtts på distans eller utanför elhandelsföretagets eller leverantörens affärslokal. Rätten för mikroföretag att ångra ett avtal ska likna den rätt som konsumenter har idag enligt distansavtalslagen, vilket betyder att ångerrätten som huvudregel inte ska gå att avtala bort.

Ei gör bedömningen att ångerrätten för mikroföretag lämpligast regleras i ellagen eftersom distansavtalslagen endast gäller för konsumenter. Ellagens kundbestämmelser reglerar förhållandet till både konsumenter och företag. Genom att ångerrätten placeras i ellagen kan rätten också begränsas till att gälla för mikroföretag på *elhandelsmarknaden*, till skillnad från distansavtalslagen som innehåller bestämmelser om konsumentskydd vid distansavtal och avtal utanför affärslokaler i vidare bemärkelse.

Undantag

Undantag från denna huvudregel föreslås dock gälla när ett uppdragsavtal har fullgjorts och mikroföretaget uttryckligen begärt att tjänsten skulle börja utföras

²⁵ Framräknat via SCB:s företagsregister, https://www.foretagsregistret.scb.se/Rakna?RakneTyp=RAKNA_FORETAG# (Hämtad 2022-06-29).

under ångerfristen. Undantaget förutsätter dessutom att mikroföretaget har accepterat att det inte finns någon ångerrätt.

Ytterligare ett undantag från den tvingande ångerrätten är i de fall ett elhandelsföretag eller en leverantör av mellanhandstjänster ingår avtal med ett mikroföretag som har en hög elförbrukning eller som förväntas ha en hög elförbrukning. Ei bedömer att nivån på förbrukningen ska överstiga 200 000 kWh/år för att ångerrätten ska kunna avtalas bort. Anledningen till att ångerrätten i dessa fall föreslås kunna avtalas bort är att mikroföretag med en hög elförbrukning kan göra stora besparingar genom att utnyttja ångerrätten vid kraftiga prisminskningar på fastprisavtal, vilket i sin tur leder till att elhandelsföretagen behöver hantera detta genom att exempelvis höja riskpremien för fastprisavtal. Det finns även risk att vissa elhandelsföretag på grund av risken inte vill erbjuda fastprisavtal till mikroföretag med hög förbrukning. Ei gör bedömningen att företag med en så pass hög förbrukning som det här handlar om också är mer aktiva aktörer som är väl insatta i elhandelsmarknadens funktion och har god förståelse för de olika typer av elhandelsavtal som erbjuds. Därmed är dessa företag inte heller lika sårbara och skyddsvärda som mikroföretag med en lägre förbrukning, vilket gör att Ei anser att det är rimligt att ångerrätten ska kunna avtalas bort i dessa fall.

Undantag görs även för avtal vars pris understiger 400 kr i likhet med distansavtalslagens motsvarande bestämmelse som gäller konsumenter. Ei bedömer att detta undantag är främst tillämpligt på uppdragsavtal med hänsyn till att dessa kan vara begränsade i omfattning och pris till skillnad från elhandelsavtal.

Information om ångerrätten innan ett elhandelsavtal eller uppdragsavtal ingås

För att mikroföretagen ska kunna utnyttja sin ångerrätt är det viktigt att de känner till möjligheten. Därför föreslår Ei att den information som mikroföretag ska få innan ett avtal ingås eller bekräftas enligt ellagen utvidgas till att även omfatta information om ångerrätten. Mikroföretag ska få information om huruvida och under vilka förutsättningar de har ångerrätt, tidsfrister, övriga villkor för ångerrätten och hur ångerrätten utövas samt de ekonomiska konsekvenserna av att ångerrätten utnyttjas.

Informationsskyldigheten i förhållande till konsumenter finns redan i dag för elhandelsföretag och leverantörer av mellanhandstjänster när avtal ingås på distans eller utanför en näringsidkares affärslokal, enligt 2 kap. 2 § distansavtalslagen. I 2 kap. 3 § distansavtalslagen finns också krav på hur informationen till konsumenter ska ges innan ett distansavtal ingås. Här sägs att informationen ska ges klart och begripligt på ett sätt som är anpassat till det medel

för distanskommunikation som används. Ei bedömer att inga ytterligare krav behöver ställas i dagsläget i ellagen på *hur* information om avtalsvillkoren ska lämnas. Ei har i sitt tillsynsarbete, med koppling till telefonförsäljning, konstaterat att skyldigheten att lämna information om avtalsvillkor innebär att konsumenterna ska upplysas om själva villkoren. Det betyder att konsumenten ska få den aktuella villkorstexten i sin helhet direkt eller genom att villkoren nås via en direktlänk till den webbsida där villkorstexten framgår på ett tydligt sätt i ett format som konsumenten kan spara. Det räcker inte att hänvisa till en webbplats där konsumenterna måste leta sig fram till villkoren.²⁶

Elhandelsföretags skyldighet att informera mikro företag om ångerrätten gäller även om avtalet om leverans av el ingås genom en leverantör av mellanhandstjänster eller annan tredje part. Att avtalet ingås genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part fråntar alltså inte elhandelsföretaget ansvaret att förse mikro företaget med information om elhandelsavtalet inklusive ångerrätten innan avtalet ingås eller bekräftas. Leverantörer av mellanhandstjänster föreslås få motsvarande skyldighet, det vill säga en skyldighet att lämna information om avtalsvillkoren för uppdragsavtalet inklusive ångerrätten. Mikro företag har alltså rätt att få information från elhandelsföretaget vad gäller ångerrätten för elhandelsavtalet och från leverantören av mellanhandstjänster vad gäller ångerrätten för uppdragsavtalet innan avtalet ingås eller bekräftas.

Elmarknadsdirektivet som reglerar elanvändares rätt till information innan ett avtal ingås eller bekräftas är ett minimidirektiv, vilket betyder att medlemsländerna får införa mer långtgående krav så länge dessa inte strider mot direktivet eller EU-rätten i övrigt. Ei bedömer att de nu föreslagna utökade informationskraven inte strider mot direktivet eller EU-rätten.

Ångerfrist och hur ångerrätten nyttjas

Ei föreslår att ångerrätten börjar löpa den dag då avtalet ingås, dock inte innan mikro företaget har fått information om ångerrätten. Informationen är alltså avgörande för när ångerrätten senast börjar löpa. Det är också viktigt att den bortersta gränsen för rätten att ångra sig regleras. Här föreslår Ei att den, liksom i konsumentförhållanden²⁷, är ett år efter det att ångerfristen skulle ha löpt ut om informationen hade getts på ett korrekt sätt.

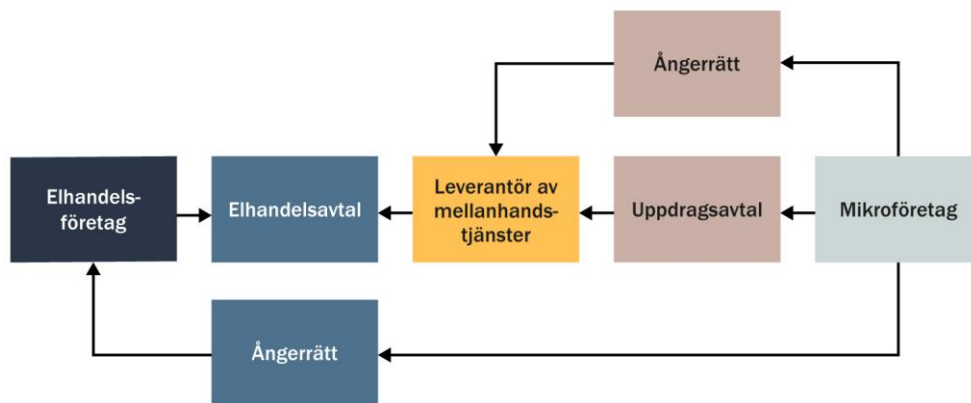
För att frånträda ett avtal om elleverans, det vill säga utnyttja ångerrätten, ska mikro företaget lämna eller sända ett tydligt meddelande om detta till elhandelsföretaget även när en leverantör av mellanhandstjänster agerar ombud åt

²⁶ Ärendenummer 2020-102331, beslutet överklagades inte.

²⁷ 2 kap. 12 § sista stycket distansavtalslagen.

mikroföretaget. Vill mikroföretaget däremot ångra uppdragsavtalet med leverantören av mellanhandstjänster ska mikroföretaget i stället vända sig till leverantören, se figur 7.

Figur 7 Flödesschema som beskriver vilken aktör som mikroföretaget ska vända sig till för att ångra ett ingånget avtal

Skulle mikroföretagets meddelande om att företaget ångrar sitt ingångna avtal försenas, förvanskas eller inte alls komma fram kan mikroföretaget trots det åberopa sitt meddelande om det sändes eller lämnades i rätt tid och på ett ändamålsenligt sätt. Det är mikroföretaget som har bevisbördan för att ångerrätten har utövats i rätt tid. Om mikroföretaget ångrar sitt avtal genom att lämna ett meddelande om detta på elhandelsföretagets eller leverantören av mellanhandstjänsters webbplats ska elhandelsföretaget eller leverantören av mellanhandstjänster utan dröjsmål bekräfta mottagandet av meddelandet i en läsbar och varaktig form som är tillgänglig för mikroföretaget, exempelvis i en pappershandling eller i e-post. Samma regler gäller i konsumentförhållanden enligt distansavtalslagen. Eftersom Ei har som mål att reglerna om ångerrätt för mikroföretag ska vara så lika som möjligt reglerna om ångerrätt för konsumenter bedömer Ei att dessa regler även behöver finnas i ellagen.

När en konsument ångrar ett avtal kan konsumenten använda sig av ett standardformulär som är framtaget av Konsumentverket. Näringsidkare har enligt 2 kap. 2 a § distansavtalslagen en skyldighet att ge konsumenten detta formulär innan avtalet ingås. Något sådant formulär finns inte idag för mikroföretag.

Konsekvensen av att nyttja ångerrätten

Ei föreslår att konsekvensen av att mikroföretaget utnyttjar ångerrätten regleras i ellagen på liknande sätt som görs i konsumentförhållanden enligt 2 kap. 15 § 4 distansavtalslagen. Om mikroföretaget ångrar avtalet med elhandelsföretaget kan mikroföretaget under vissa förutsättningar bli ersättningsskyldig för den el mikroföretaget har förbrukat innan ångerrätten utnyttjades. Detta förutsätter dock för det första att avtalet har ingåtts utanför elhandelsföretagets affärslokal och för

det andra att mikro företaget i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form uttryckligen har begärt att leveransen skulle börja under ångerristen och för det tredje att elhandels företaget har informerat mikro företaget om ångerrätten och dess innebörd. Om mikro företaget betalat elhandels företaget i förskott för leverans av el kan elhandels företaget i vissa fall behöva betala tillbaka det mikro företaget har betalat.

Enligt Ei:s förslag kan mikro företaget också ångra uppdragsavtalet med leverantören av mellanhandstjänster. Har mikro företaget betalat leverantören i förskott för en tjänst som inte har utförts ska leverantören betala tillbaka det mikro företaget har betalat. Har tjänsten delvis utförts ska leverantören av mellanhandstjänster betala tillbaka en proportionerlig andel av det avtalade priset till mikro företaget.

För det fall att mikro företaget inte har betalat leverantören av mellanhandstjänster i förskott för tjänsten men att den delvis har utförts innan mikro företaget utövade sin ångerrätt ska mikro företaget ersätta leverantören för en proportionerlig andel av det avtalade priset.

Tillsyn

Tillsynen över att mikro företagen tillförsäkras information om ångerrätten innan avtalet ingås eller bekräftas föreslås utövas av Ei inom ramen för myndighetens ordinarie tillsynsarbete. Det betyder att Ei får meddela de förelägganden som behövs för att trygga efterlevnaden av informationsbestämmelserna. Ett föreläggande får förenas med vite. Myndigheters möjlighet att använda vitesföreläggande kräver att lagstiftningen är precis och inte för allmänt hållen.²⁸

Ei:s tillsyn kan inte omfatta tvister mellan avtalsparter som gäller själva ångerrätten eftersom det är en ren civilrättslig fråga. Ifall det exempelvis uppstår oenighet om huruvida ett mikro företag får eller har ångrat ett avtal är parterna hänvisade till att lösa tvisten med stöd av ellagens bestämmelser om ångerrätt inom ramen för en domstolsprocess.

Konsumentverket kommer även fortsättningsvis att bedriva tillsyn över att konsumenter tillförsäkras information om ångerrätt. Om en näringsidkare inte ger information om ångerrätten till en konsument ses det som ett utelämnande av väsentlig information enligt 2 kap. 6 § distansavtalslagen jämte 10 § tredje stycket marknadsföringslagen (2008:486) (marknadsföringslagen). Enligt 24 § marknadsföringslagen får en näringsidkare som i sin marknadsföring låter bli att lämna väsentlig information åläggas att lämna sådan information. Ett sådant

²⁸ HFD 2020 ref 28.

föreläggande ska förenas med vite om det inte av särskilda skäl är obehövt enligt 26 § marknadsföringslagen.

Såväl Ei som Konsumentverket kommer alltså att bedriva tillsyn över att regelverken som inkluderar en ångerrätt efterlevs. Gäller ångerrätten *konsumenter* ansvarar Konsumentverket för tillsynen utifrån distansavtalslagen och marknadsföringslagen. Gäller ångerrätten *mikroföretag* ansvarar Ei för tillsynen utifrån ellagen. När två myndigheter utövar tillsyn över liknande regler blir samordningen mellan myndigheterna viktig, vad gäller tolkningar och tillämpningar av bestämmelserna. Ei och Konsumentverket har redan idag en väl upparbetad kontakt och samordning mellan sig, vilket kommer att underlätta det framtida tillsynsarbetet.²⁹

Övergångsbestämmelse

Ei ser ett behov av en övergångsbestämmelse för att ge marknaden möjlighet att anpassa sig efter det nya regelverket. De nya bestämmelserna om ångerrätt för mikroföretag bör enligt Ei:s bedömning inte tillämpas på avtal som ingåtts före ikraftträdandet.

²⁹ Överenskommelse om samarbete mellan Konsumentverket och Energimarknadsinspektionen, ärendenummer 2022-102914.

4 Möjligheten att pausa ett byte av elhandelsföretag

2023-02-17

2022-101786-0017

4.1 Problembeskrivning samt tidigare åtgärdsförslag

Ei har uppmärksammat problem kopplade till byten av elhandelsföretag. Det förekommer att elanvändare mot sin vilja blir kund hos ett elhandelsföretag. Ett elhandelsföretag kan relativt enkelt ta över elleveransen till en elanvändare genom att göra en så kallad bytesanmälan till elnätsföretaget. Elnätsföretaget genomför bytet och meddelar det tidigare elhandelsföretaget att ett annat elhandelsföretag kommer att ta över elleveransen för elanvändaren vid en viss tidpunkt. Processen bygger på att det finns ett giltigt elhandelsavtal mellan elanvändaren och det nya elhandelsföretaget. Om en elanvändare anser att något elhandelsavtal inte har ingåtts kan den bestrida elhandelsavtalet och det är då upp till elhandelsföretaget att visa att ett avtal har ingåtts. Om elhandelsföretaget levererar el till elanvändaren under tiden tvisten pågår kan det bli kostsamt för elanvändaren om avtalsvillkoren är ofördelaktiga. Elhandelsföretag som använder sig av oschyssta affärsmetoder och övertar elleveranser utan giltiga elhandelsavtal gör det i syfte att tjäna pengar under tiden en tvist pågår. En del företag är aktiva på elhandelsmarknaden endast under en kortare tid och avvecklas inom något eller några få år.

Ei har tagit del av ett förfarande som används i Finland när en elanvändare anser att ett elhandelsavtal inte har ingåtts. Enligt detta regelverk har elanvändaren rätt att pausa ett byte av elhandelsföretag. Elanvändaren kan genom ett skriftligt meddelande till det nya elhandelsföretaget som påstått att elanvändaren ingått ett nytt elhandelsavtal, begära att få återgå till sitt tidigare elhandelsföretag. Under tiden tvisten pågår mellan elanvändaren och det nya elhandelsföretaget pausas elleveransen och debiteringen. Om det nya elhandelsföretaget inte agerar inom en utsatt tid kan elanvändaren vända sig till elnätsföretaget som då flyttar tillbaka elanvändaren till det tidigare elhandelsföretaget.

Med den finska modellen som förebild föreslog Ei 2021 i rapporten *Oschyssta affärsmetoder på elhandelsmarknaden* att en elanvändare ska kunna pausa ett byte av elhandelsföretag i situationer där elanvändaren inte anser att ett nytt elhandelsavtal ingåtts. Elanvändaren ska dessutom flyttas tillbaka (automatisk återgång) till sitt tidigare elhandelsföretag och sitt tidigare elhandelsavtal.³⁰

³⁰ Ei R2022:02.

4.2 Elanvändarnas möjligheter idag

Ei har i arbetet med denna rapport fördjupat sig i åtgärdsförslaget, vad som ska uppnås med förslaget och processerna kring ett byte av ett elhandelsföretag.

I praktiken genomförs byten omgående varför det är något missvisande att tala om att bytet pausas eller avbryts. I stället rör det sig om en så kallad annullering, det vill säga att bytet upphävs och elanvändaren därmed stannar kvar hos sitt tidigare elhandelsföretag. Annullering är ett begrepp som förekommer i informationsutbytet mellan elmarknadens aktörer när det gäller processerna för till exempel leverantörsbyten.

Ei kan konstatera att elanvändare som mot sin vilja har blivit kund hos ett elhandelsföretag redan idag har alternativ för att komma ur elhandelsavtal som har ingåtts genom oschyssta affärsmetoder.

Alternativ 1: Elanvändaren kontaktar det nya elhandelsföretaget och bestrider elhandelsavtalet. Elhandelsföretaget återtar sitt övertagande genom att meddela elnätsföretaget. Elnätsföretaget annullerar bytet och elanvändaren stannar därmed kvar hos sitt tidigare elhandelsföretag.

Alternativ 2: Konsumenten kontaktar det nya elhandelsföretaget och ångrar elhandelsavtalet inom ångerfristen. Elhandelsföretaget återtar sitt övertagande genom att meddela elnätsföretaget. Elnätsföretaget annullerar bytet och konsumenten stannar därmed kvar hos sitt tidigare elhandelsföretag. Även mikroföretag kommer framöver att ha denna möjlighet om ångerrätt för mikroföretag införs i ellagen i enlighet med Ei:s förslag.

Alternativ 3: Elanvändaren kontaktar sitt tidigare elhandelsföretag som i sin tur skickar in en bytesanmälan till elnätsföretaget. Elnätsföretaget annullerar bytet och elanvändaren stannar därmed kvar hos sitt tidigare elhandelsföretag. Om det inte längre är möjligt att annullera bytet genomförs ett nytt byte.

Elanvändaren kan även vända sig till ett helt annat elhandelsföretag för att genomföra ett byte.

Återgången till det tidigare elhandelsföretaget kan kräva att elanvändaren för en dialog med företaget om elhandelsavtalet. Om elleveransen och avtalet har haft ett avbrott är det ingen självklarhet att elanvändaren får samma avtal och avtalsvillkor som innan avbrottet.

4.3 Kontraheringstvång

För att garantera elanvändaren möjligheten att återgå till sitt tidigare elhandelsföretag och samma avtalsvillkor krävs att ett kontraheringstvång införs.

Med kontraheringstvång avses i detta sammanhang en plikt för elhandelsföretag att ingå avtal med den återvändande elanvändaren. Ei ser inte detta som någon lämplig åtgärd eftersom det rör sig om en civilrättslig fråga på en konkurrensutsatt marknad.

4.4 Anvisat elhandelsavtal som alternativ

En annan tänkbar lösning i enlighet med det ursprungliga förslaget vore om elnätsföretag skulle kunna initiera en annullering eller ett byte, det vill säga utan att först ha mottagit ett meddelande från ett elhandelsföretag, och flytta elanvändare till ett anvisat elhandelsavtal. Elanvändare skulle då kunna vända sig till sitt elnätsföretag i stället för ett elhandelsföretag för att få hjälp med en annullering eller ett byte. Ei anser dock att elanvändare inte gynnas av att få ett anvisat elhandelsavtal samt att det i dagsläget inte är lämpligt att utöka användningen av dessa avtal till fler sammanhang med hänsyn till regeringens avsiktsförklaring att dessa avtal bör tas bort.³¹ Därutöver är möjliga vinster med detta förslag ytterst små enligt Ei:s bedömning.

4.5 Finlands process

Ei har under arbetets gång även varit i kontakt med den finska tillsynsmyndigheten för att få mer information om hur processerna fungerar i Finland. Ei kan konstatera att det finns framför allt två markanta skillnader mellan Finlands och Sveriges bytesprocesser. Finland har en elmarknadshubb och finska elhandelsföretag har, till skillnad från svenska elhandelsföretag, möjlighet att blockera att en elanvändare genomför ett byte till ett annat elhandelsföretag. Denna möjlighet används bland annat i situationer där elanvändare har ett fastprisavtal men kan även utnyttjas av elhandelsföretag som använder sig av oschyssta affärsmetoder. En elanvändare i Finland kan, till skillnad från en elanvändare i Sverige, hindras från att byta tillbaka till sitt tidigare eller till ett annat elhandelsföretag. Elanvändare som inte anser att ett nytt elhandelsavtal ingåtts kan då i stället använda sig av den finska pausa-processen och även få hjälp av sitt elnätsföretag att genomföra ett byte. Ångerrätten är också ett alternativ som konsumenter i Finland kan använda sig av. Mikroföretag har däremot inte tillgång till det alternativet eftersom mikroföretag saknar ångerrätt i Finland. Om ångerrätt för mikroföretag införs i ellagen i Sverige kommer mikroföretag i Sverige, till skillnad från finska mikroföretag, ha ytterligare ett alternativ för att komma ur oschyssta elhandelsavtal.

³¹Tidöavtalet: Överenskommelse för Sverige, s. 13.

4.6 Sammantagen bedömning

Ei bedömer att det som var tänkt att uppnås genom det ursprungliga förslaget delvis redan är på plats idag. Elanvändare kan genom en canceltering eller ett byte återgå till sitt tidigare elhandelsföretag så att elhandelsföretag som använder sig av oschyssta affärsmetoder hindras från att tjäna pengar under tiden en tvist pågår. Ei kan konstatera att ett kontraheringstvång eller ett system där elanvändare anvisas elhandelsavtal inte är några lämpliga alternativ. Ei anser dessutom att ångerrätten uppnår samma syfte som detta åtgärdsförslag och redan är väl etablerad för konsumenter. Eftersom Ei i denna rapport föreslår en ångerrätt för mikroföretag kommer även mikroföretag att få samma möjlighet som konsumenter och därmed ett ökat skydd mot oschyssta affärsmetoder. Ei bedömer att ångerrätten är enklare för konsumenter och mikroföretag att använda, och för elhandelsföretagen att tillämpa, i jämförelse med förslaget om att pausa ett byte av elhandelsföretag. Sammantaget väljer därför Ei att inte gå vidare med detta åtgärdsförslag.

5 Anmälnings- och rapporteringsskyldighet

Elanvändare möter idag flera olika aktörer på elhandelsmarknaden, exempelvis elhandelsföretag, leverantörer av mellanhandstjänster och leverantörer av aggregeringstjänster. Det är viktigt att elanvändares rättigheter och ställning inte är beroende av vilken aktör de möter på marknaden.

Det saknas i dag ett strukturerat sätt för Ei att få tillgång till information om vilka aktörer som agerar på elhandelsmarknaden och hur många kunder dessa företag har. Det begränsar möjligheten att få en samlad bild av elhandelsmarknaden. Ei får i dag kännedom om nya elhandelsföretag på olika sätt. Det kan vara genom Svenska kraftnäts aktörslista över elhandelsföretag som bygger på Ediel-avtalen eller genom att nya elhandelsföretag kontaktar Ei för att rapportera elpriser och villkor till Elpriskollen. Ei kan också bli uppmärksammad på eller få frågor om nya aktörer från allmänheten, eller få kännedom om dessa via Energimarknadsbyrån och Konsumentverket. Ei saknar också information om vilka leverantörer av mellanhandstjänster och leverantörer av aggregeringstjänster som agerar på elhandelsmarknaden.

För att kunna säkerställa att regler efterlevs och verka för en välfungerande elhandelsmarknad behöver Ei veta vilka aktörer som agerar på elhandelsmarknaden och vilken verksamhet aktörerna bedriver. Andra länders tillsynsmyndigheter har samma behov och får kunskap om aktörerna på olika sätt, se tabell 1 nedan. En del länder kräver någon form av tillstånd eller licens för att aktörerna ska kunna bedriva verksamhet på marknaden. Licens krävs exempelvis i Storbritannien, Tyskland och Norge. I Danmark krävs tillstånd och i Estland gäller anmälningsplikt. Finland, Danmark, Estland och Norge har valt att introducera en elmarknadshubb. En elmarknadshubb är en central kontaktpunkt för informationsutbyte och kräver att aktörerna på elmarknaden registrerar sig i hubben. I Sverige har arbetet med elmarknadshubben pausats. För att det arbetet ska kunna återupptas behöver regeringen föreslå en reglering av elmarknadshubben.³²

³²Svenska kraftnät. Elmarknadshubben. 2022. <https://www.svk.se/utveckling-av-kraftsystemet/systemansvar--elmarknad/elmarknadshubben/> (Hämtad 2023-01-13).

Tabell 1 Olika länders krav på aktörer som är verksamma på elhandelsmarknaden samt vilka länder som har introducerat en elmarknadshubb

Länder	Krav	Hubb
Sverige	-	
Finland	-	Ja ³³
Norge	Licens	Ja ³⁴
Danmark	Tillstånd	Ja ³⁵
Storbritannien	Licens	-
Tyskland	Licens	-
Estland	Anmälningsplikt	Ja ³⁶

På andra marknader i Sverige tillgodoses samma behov av information om aktörer och vilken verksamhet aktörerna bedriver genom krav på tillstånd, registreringsskyldighet eller en plikt att anmäla sin verksamhet till tillsynsmyndigheten vilket visas i tabell 2 nedan. Exempel på detta är att det krävs tillstånd från Finansinspektionen för att bedriva bank- eller finansieringsrörelse och att elinstallatörer behöver registrera sig hos Elsäkerhetsverket. På telekommarknaden måste alla som avser att tillhandahålla vissa elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster göra en anmälan till Post- och telestyrelsen (PTS) innan de påbörjar verksamheten.

Tabell 2 Krav på aktörer på andra marknader i Sverige samt vilka myndigheter som är tillsynsansvariga

Marknader	Krav	Myndigheter
Elektronisk kommunikation	Anmälan	Post- och telestyrelsen ³⁷
Elinstallationer	Registrering	Elsäkerhetsverket ³⁸
Fastighetsmäklare	Registrering	Fastighetsmäklarinspektionen ³⁹
Finans	Tillstånd	Finansinspektionen ⁴⁰
Hotell - och pensionatsrörelse	Tillstånd	Polismyndigheten ⁴¹
Pantbank	Tillstånd	Länsstyrelsen ⁴²
Spel	Licens	Spelinspektionen ⁴³

³³ Fingrid. <https://www.fingrid.fi/en/electricity-market/datahub/> (Hämtad 2023-01-13).

³⁴ Elhub. <https://elhub.no/> (Hämtad 2023-01-13).

³⁵ Energinet. Datahub. <https://energinet.dk/Energidata/DataHub> (Hämtad 2023-01-13).

³⁶ Elering. <https://www.elering.ee/en> (Hämtad 2023-01-13).

³⁷ Post och telestyrelsen. Anmälningsplikt. 2022.

<https://www.pts.se/sv/bransch/telefoni/anmalningsplikt/> (Hämtad 2023-01-13).

³⁸ Elsäkerhetsverket. Så registrerar du ditt företag. 2022.

<https://www.elsakerhetsverket.se/yrkespersoner/registrera-ditt-foretag/sa-registrerar-du-ditt-foretag/> (Hämtad 2023-01-13).

³⁹ Fastighetsmäklarinspektionen. Ansök om registrering. 2022. <https://fmi.se/bli-maklare/ansokan-om-registrering/> (Hämtad 2023-01-13).

⁴⁰ Finansinspektionen. Sök tillstånd. 2022. <https://www.fi.se/sv/forsakring/sok-tillstand/> (Hämtad 2023-01-13).

⁴¹ Polisen. Sök tillstånd för att driva hotell eller pensionat. 2020. <https://polisen.se/tjanster-tillstand/tillstand-ansok/bedriva-hotell--och-pensionatvorelse/> (Hämtad 2023-01-13).

⁴² Länsstyrelsen. Pantbank.

<https://www.lansstyrelsen.se/stockholm/samhalle/branschtillstand/pantbank.html> (Hämtad 2023-01-13).

⁴³ Spelinspektionen. Licenser och tillstånd.

https://www.spelinspektionen.se/licensansokan/ansok_om_licens/ (Hämtad 2023-01-13).

5.1 Förslag

Förslag:

Elhandelsföretag, leverantörer av aggregeringstjänster och leverantörer av mellanhandstjänster på elhandelsmarknaden ska vara skyldiga att anmäla sin verksamhet till Ei samt rapportera in uppgifter om sin verksamhet och antalet kunder.

Ei ser att det finns flera tungt vägande skäl till att på ett mer strukturerat sätt ta del av information om vilka aktörer som är verksamma på elhandelsmarknaden. Genom att införa en anmälningsplikt skulle Ei få bättre kunskap om de aktörer som bedriver verksamhet på elhandelsmarknaden. Det skulle vidare göra det möjligt för Ei både att proaktivt kunna kontakta aktörer för att informera om vad som gäller enligt ellagen samt om elanvändares rättigheter och att bedriva mer träffsäker tillsyn i syfte att säkerställa att reglerna på elhandelsmarknaden efterlevs. Vilket i sin tur även skapar mer jämlik konkurrens bland aktörerna.

Ett system med anmälningsplikt ska inte förväxlas med en licens. Ett krav på licens kan skapa ett betydande inträdeshinder eftersom företag måste beviljas tillstånd för att få verka på marknaden, vilket går emot ambitionen om en fri marknad utan särskilda inträdeshinder. Vidare skapas betungande administrativa uppgifter för de aktörer som ska omfattas av licensen och för det organ som ska tillhandahålla och administrera licenserna. Att införa en anmälnings- och rapporteringsskyldighet är i jämförelse med ett licenssystem en betydligt mindre ingripande åtgärd. Ett sådant system medför inte några större administrativa och ekonomiska konsekvenser eller inträdeshinder på elhandelsmarknaden. Ei bedömer därför att förslaget om anmälnings- och rapporteringsskyldighet är mer proportionerligt än ett licenssystem.

Elhandelsföretag, leverantörer av mellanhandstjänster och leverantörer av aggregeringstjänster ska omfattas av anmälningsplikten

Elanvändare möter idag inte bara elhandelsföretag på elhandelsmarknaden utan även leverantörer av mellanhandstjänster och leverantörer av aggregeringstjänster. Leverantörer av aggregeringstjänster kommer att få skyldigheter enligt ellagen när elmarknadsdirektivet införlivas i svensk rätt. Ei har i denna utredning också föreslagit att leverantörer av mellanhandstjänster på elhandelsmarknaden ska få vissa skyldigheter. Syftet är att säkerställa att elanvändare inte går miste om sina rättigheter, som ska vara desamma oberoende av vilken aktör de ingår avtal med, och att skapa mer lika konkurrensvillkor för aktörerna. Mot bakgrund av att såväl elhandelsföretag som leverantörer av aggregeringstjänster och leverantörer av mellanhandstjänster kommer att få skyldigheter i ellagen och att Ei förväntas

bedriva tillsyn över att reglerna efterlevs gör Ei bedömningen att en anmälningsskyldighet behöver omfatta alla dessa tre aktörgrupper.

Uppgifter som föreslås ingå i anmälningsskyldigheten

Ei gör bedömningen att en anmälningsskyldighet ska innefatta vissa grundläggande uppgifter om företaget, såsom typ av verksamhet (elhandel, mellanhandstjänster eller aggregeringstjänster) inklusive en beskrivning av verksamheten, kontakt- och adressuppgifter till företaget samt antalet kunder som företaget har.

Ei föreslår att företaget själv kan definiera sin typ av verksamhet i anmälan, men om Ei skulle se i beskrivningen att ett företag oriktigt har definierat sig som exempelvis leverantör av mellanhandstjänster fast företaget bedriver elhandelsverksamhet kan Ei ändra uppgifterna efter kontakt med företaget. Det kan också vara så att ett företag erbjuder tjänster inom flera av de anmälningsskyldiga verksamheterna. I de fallen ska alla de aktuella verksamhetstyperna anges.

Ei ser också ett behov av att ha kontakt- och adressuppgifter till alla anmälningsskyldiga företag för att kunna föra dialog och bedriva tillsyn. Idag har Ei kontakt- och adressuppgifter till de elhandelsföretag som rapporterar in priser och villkor till Elpriskollen, men inte till övriga elhandelsföretag⁴⁴, leverantörer av mellanhandstjänster och leverantörer av aggregeringstjänster. Uppgifter om elhandelsföretag finns även hos Svenska kraftnät och eSett. Alla uppgifter Ei behöver finns dock inte öppet tillgängliga och uppgifter om leverantörer av mellanhandstjänster och leverantörer av aggregeringstjänster saknas helt.

Ei har inte heller kännedom om hur många kunder elhandelsföretag, leverantörer av mellanhandstjänster och leverantörer av aggregeringstjänster har. Det saknas helt information om antalet kunder hos leverantörer av mellanhandstjänster och leverantörer av aggregeringstjänster. När det gäller elhandelsföretagens kundantal sammanställer SCB statistik på uppdrag av Energimyndigheten om bland annat antal avtal per elhandelsföretag. De uppgifter som publiceras är aggregerade och det går därför inte att utläsa hur många kunder varje elhandelsföretag har. Ei behöver ha tillgång till dessa uppgifter i det dagliga arbetet vilket inte är möjligt när uppgifterna behöver begäras ut samt sekretessprövas vid varje tillfälle. Det finns även en undersökning om elhandelsföretagens kundantal som en branschtidning gör årligen. Den listan är dock inte komplett utan inkluderar endast de 30 största elhandelsföretagen, och i några fall är det endast uppskattningar då vissa företag inte vill ange hur många kunder de har. Om Ei får vetskap om hur många kunder företagen har kan Ei i sina tillsynsinsatser bedöma

⁴⁴ De elhandelsföretag som endast erbjuder avtal till kunder med en större förbrukning än 100 000 kWh eller erbjuder sådana avtal som inte omfattas av rapporteringsskyldigheten enligt Ei:s föreskrift EIFS 2020:4.

hur många kunder som påverkas av företagens agerande. Detsamma gäller om ett företag till exempel avvecklar sin verksamhet. Ei har sett att när ett elhandelsföretag av något skäl lämnar elhandelsmarknaden saknas uppgifter om hur många elanvändare som berörs. Detta har inneburit svårigheter att lämna rätt information till marknadens aktörer och elanvändare samt att överblicka om rutiner, till exempel gällande anvisningsförfarandet, har fungerat. Vidare kan information om antalet kunder vara värdefull både för att bedöma marknadens funktion och för att få en bild av hur elanvändare rör sig på marknaden.

Det är viktigt att informationen hålls uppdaterad av företagen. Ei bedömer att förändringar i verksamhetens art och kontaktuppgifter behöver meddelas snarast efter att en förändring har skett. Likaså om en aktörs verksamhet skulle avvecklas. Uppgifter om antalet kunder räcker det däremot att uppdatera två gånger per år.

Uppgifter om antalet kunder utgör uppgifter om en enskilds affärs- eller driftförhållanden. Dessa uppgifter är sekretessreglerade. Sekretess gäller i Ei:s verksamhet i enlighet med 30 kap. 23 § första stycket 1 offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) i förening med 9 § offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641) jämte bilagan punkt 9.

Hur uppgifterna ska lämnas

Ei har idag ett antal elektroniska system för olika inrapporteringar. Exempelvis finns ett inrapporteringssystem där elhandelsföretag rapporterar in priser och villkor som sedan visas på Elpriskollen. För att kunna använda något av systemen krävs att ett företags firmatecknare får behörighet av Ei. Den behöriga firmatecknaren kan sedan i sin tur ge andra personer i företaget rätt att rapportera in uppgifter i ett system.

Ei gör bedömningen att anmälningsskyldigheten också bör hanteras genom ett elektroniskt system som Ei ska förvalta. Troligtvis kan anmälningsskyldigheten inte hanteras inom ramen för ett redan befintligt system utan ett nytt system behöver utvecklas. Den nu föreslagna anmälningsskyldigheten omfattar elhandelsföretag, leverantörer av aggregeringstjänster och leverantörer av mellanhandstjänster. Leverantörer av aggregeringstjänster och leverantörer av mellanhandstjänster använder inte något av Ei:s befintliga inrapporteringssystem idag. Inte heller alla elhandelsföretag omfattas av inrapporteringsskyldigheten till Elpriskollen utan endast de elhandelsföretag som säljer elhandelsavtal till konsumenter eller företag med en förbrukning som understiger 100 000 kWh.

Utgångspunkten för ett nytt inrapporteringssystem är att det ska bygga på de principer som redan tillämpas i andra inrapporteringsverktyg som Ei tillhandahåller. Det betyder att de anmälningsskyldiga företagens firmatecknare behöver ansöka om behörighet för att kunna använda det nya elektroniska

systemet. Därefter kan firmatecknaren registrera andra användare av systemet. Systemet ska vara så enkelt som möjligt att använda och all form av dubbelrapportering till Ei ska i möjligaste mån undvikas.

Tillsyn och bemyndigande

Ei föreslår att dessa regler införs i ellagen och att Ei får tillsynsansvar över att reglerna efterlevs. Anmälningssplikten bygger på principen att företagen själva rapporterar in de uppgifter som krävs enligt förslaget. Skulle Ei få kännedom om att ett företag inte har anmält sin verksamhet till Ei eller inte har rapporterat in de uppgifter som krävs kan Ei inom ramen för sin tillsyn förelägga företaget att göra så. Föreläggandet ska kunna förenas med vite. Ei har övervägt möjligheten att föreslå att förseningsavgifter används i de fall företag inte anmäler sin verksamhet till Ei eller rapporterar in uppgifter i tid. Ei bedömer dock att denna åtgärd bör vänta tills reglerna trätt i kraft och regelefterlevnaden utvärderats. Om det skulle visa sig att regelefterlevnaden är låg kan Ei återkomma med ett lagförslag om förseningsavgifter eller dylikt.

Vilka specifika uppgifter som ska lämnas samt hur ofta dessa behöver uppdateras bör regleras i föreskrifter utfärdade av Ei eftersom det kan finnas ett behov av att komplettera eller justera uppgifterna vartefter att marknaden utvecklas.

6 Fullmakter

På elhandelsmarknaden är det vanligt att fullmakter används. Elhandelsföretag och leverantörer av mellanhandstjänster använder fullmakter för att få tillgång till elanvändares anläggningsuppgifter som finns hos elnätsföretagen. Dessa uppgifter identifierar elanvändarens elmätare och behöver anges vid ett byte av elhandelsföretag. Fullmakterna används för att elanvändarna själva ska slippa leta fram de uppgifter som krävs för att genomföra ett byte av elhandelsföretag vilket underlättar själva bytesprocessen. Fullmakter används även vid så kallad samfakturering, en tjänst som samlar flera olika sorters fakturor i en och samma faktura (till exempel el och elnät) för att minska antalet inbetalningar.

Ei har uppmärksammat att fullmakter i vissa fall finns bland avtalsvillkoren i elhandelsavtal, och när elanvändaren godkänner villkoren lämnar elanvändaren samtidigt en fullmakt. Har elanvändaren inte läst igenom alla avtalsvillkor noggrant finns det en risk att elanvändaren missar fullmakten. Även fullmakter som lämnas muntligen exempelvis i samband med telefonförsäljning kan vara svåra att uppmärksamma för elanvändaren. Elanvändare är ibland helt omedvetna om att en fullmakt har lämnats. Fullmaktstagaren kommer efter att fullmakten lämnats vidta åtgärder i enlighet med fullmakten. Åtgärder som alltså elanvändaren kan vara omedveten om och som i vissa fall inte är önskvärda. Ett problem som hänger samman med detta är att även ogiltiga eller gamla fullmakter som är tillbakatagna används på elhandelsmarknaden, vilket gör att elanvändare kan överraskas av att elhandelsbyten sker långt efter att en fullmakt har lämnats.

I vilken omfattning fullmakter används av leverantörer av aggregeringstjänster har Ei i dagsläget inte kännedom om. En farhåga är dock att problematiken med hanteringen av fullmakter även kan komma att beröra nya aktörer på elhandelsmarknaden såsom leverantörer av aggregeringstjänster. Problem kopplade till hanteringen av fullmakter har funnits länge på elhandelsmarknaden och har drabbat såväl elanvändare som elhandelsföretag med schyssta affärsmetoder och elnätsföretag.

Idag finns det ingen specifik reglering av fullmakter på elhandelsmarknaden. Grundläggande och generella regler om fullmakter återfinns i lagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område (avtalslagen).

6.1 Förslag

Förslag:

Fullmakter ska vara tydligt separerade från övriga avtalsvillkor i avtal mellan en elanvändare och

- ett elhandelsföretag eller
- en leverantör av mellanhandstjänster eller
- en leverantör av aggregeringstjänster.

Avtalsvillkor och fullmakter ska accepteras var för sig.

En fullmakt ska accepteras skriftligen av elanvändaren.

Fullmakter ska vara tillgängliga för elanvändare i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form.

De fullmakter som inte uppfyller kraven i bestämmelsen är ogiltiga.

Ei anser att det är viktigt att det blir tydligt för elanvändare när en fullmakt lämnas och att det inte kommer som en överraskning för elanvändaren i ett senare skede oavsett vilken aktör elanvändaren möter på elhandelsmarknaden. Det ska inte vara möjligt för elhandelsföretag, leverantörer av mellanhandstjänster och leverantörer av aggregeringstjänster att blanda villkor och fullmakter i ett och samma avtal. Därför föreslår Ei att det regleras i ellagen att fullmakter ska vara tydligt separerade från övriga avtalsvillkor i ett avtal med ett elhandelsföretag eller en leverantör av mellanhandstjänster eller aggregeringstjänster. Det betyder att avtalsvillkor och fullmakter inte får finnas i samma dokument, fil eller länk. Genom att separera avtalsvillkor och fullmakter på detta sätt blir det betydligt lättare för elanvändare att uppmärksamma fullmakter och att överblicka fullmakternas innehåll, omfattning och konsekvenser.

Ei föreslår dessutom att fullmakter ska godkännas genom en separat accept. Det ska därmed inte vara möjligt att automatiskt lämna en fullmakt genom att endast godkänna avtalsvillkoren.

Energiföretagen Sveriges arbetsgrupp AG Säljförtraende har fört fram vikten av att komma till rätta med problemen kopplade till fullmakter på elhandelsmarknaden och att formkrav på fullmakter borde ställas i ellagen. Det är enligt arbetsgruppen viktigt att lösa problem tidigt, helst innan de över huvud taget uppstår. Ei bedömer också att formkrav på fullmakter skulle bidra till att förbättra både elanvändarnas situation och branschens hantering av fullmakterna.

Ei föreslår därför två formkrav för fullmakter. Det första formkravet innebär att fullmakter ska vara tillgängliga för elanvändare i en handling eller i någon annan

läsbar och varaktig form. Med uttrycket "i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form" avses att fullmakten ska ges på ett så kallat varaktigt medium. Det kan vara i pappersform, via e-post, sms, länk till ett företags webbplats eller liknande. Ett sådant formkrav skulle medföra att elanvändare har större möjlighet att även i efterhand kontrollera fullmaktens omfattning och giltighet. Det andra formkravet innebär att fullmakter ska accepteras skriftligen av elanvändare. Det innebär att elanvändare inte kan acceptera fullmakter muntligt vid exempelvis telefonförsäljning. Elektroniska accepter i form av exempelvis sms eller e-post ska dock godtas som skriftliga accepter i likhet med distansavtalslagens regler om skriftlighetskrav vid telefonförsäljning⁴⁵.

Båda formkraven skulle tillsammans bidra till att öka tydligheten för elanvändarna, både att fullmakter faktiskt har lämnats och innehållet i dessa. Formkraven skulle också kunna bidra till en förbättrad process och mer effektiv hantering inom branschen när muntliga fullmakter inte längre behöver hanteras.

Ei föreslår vidare att en fullmakt som inte är tydligt separerad från övriga avtalsvillkor, lämnad till elanvändaren i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form och skriftligen accepterad av elanvändaren är ogiltig.

Tillsyn och bemyndigande

Ei föreslår att dessa regler införs i ellagen och att Ei får tillsynsansvar över att reglerna efterlevs. Då har Ei möjlighet att inom ramen för sitt ordinarie tillsynsarbete granska företagens avtalshandlingar i syfte att säkerställa att avtalsvillkor och fullmakter är tydligt separerade från varandra samt att formkraven följs. Skulle ett företag inte följa reglerna har Ei möjlighet att förelägga företaget, vid vite om nödvändigt, att ändra utformningen av avtalshandlingarna. Bedömningar gällande fullmaktens giltighet faller inte inom Ei:s tillsynsområde.

Detaljerna kring hur avtalsvillkor och fullmakter tydligt ska separeras från varandra och hur fullmakter ska tillhandahållas samt närmare preciseringar av formkraven bör regleras i föreskrifter utfärdade av Ei.

Övergångsbestämmelse

Ei ser även ett behov av en övergångsbestämmelse för att ge marknaden möjlighet att anpassa sig efter det nya regelverket. Den nya bestämmelsen om fullmakter bör enligt Ei:s bedömning inte tillämpas på fullmakter som lämnats före ikraftträdandet.

⁴⁵ Prop. 2017/18:129 Skriftlighetskrav vid telefonförsäljning, s. 45.

7 Uppsägningstid

Uppsägningstidernas längd varierar bland de olika elhandelsavtalen som finns på marknaden. Med **uppsägningstid** avses den tid som elanvändaren behöver betala för tjänsten efter att den sagts upp. Uppsägningstiden ska inte blandas ihop med ett avtals bindningstid. **Bindningstid** betyder att elanvändaren och elhandelsföretaget är bundna av ett elhandelsavtal under en bestämd tidsperiod. När elanvändaren ingår ett avtal med bindningstid förpliktar den sig att betala för tjänsten under hela bindningstiden. Så kallade fastprisavtal har vanligtvis en bindningstid. Elhandelsföretag har en skyldighet att informera elanvändare om såväl bindningstid som uppsägningstid tillsammans med övriga villkor innan ett avtal ingås eller bekräftas.

Vissa avtal har ingen uppsägningstid eller mycket kort uppsägningstid. Då blir elanvändarnas möjlighet till rörlighet på elhandelsmarknaden god. Andra avtal har dock en mycket lång uppsägningstid. Det förekommer situationer då elhandelsföretag systematiskt använder långa uppsägningstider för att binda elanvändare till elhandelsavtal en längre tid efter uppsägning av avtalet.

De allmänna avtalsvillkoren⁴⁶ fastställer att uppsägningstiden inte ska överskrida 14 dagar om inte annat avtalats. Ei ser positivt på att de allmänna avtalsvillkoren finns och följs av många elhandelsföretag. Ei ser dock att de allmänna avtalsvillkoren behöver kompletteras med en reglering i ellagen för att ytterligare skärpa kraven eftersom långa uppsägningstider riskerar att bli ofördelaktiga för elanvändarna. Kortare uppsägningstider bidrar även till att nå elmarknadsdirektivets mål om kortare tider för byte av elhandelsföretag. Olika hinder för byten bör i största möjliga utsträckning minimeras.⁴⁷

⁴⁶ 6.1 Allmänna avtalsvillkor för försäljning av el till konsument, EL 2012 K (rev 2), 6.1 Allmänna avtalsvillkor för försäljning av el som används i näringsverksamhet eller annan likartad verksamhet, EL 2012 N (rev).

⁴⁷ Skäl 32 och 34 i Direktiv (EU) 2019/944.

7.1 Förslag

Förslag:

Uppsägningstidens längd för ett elhandelsavtal med en konsument eller ett mikroföretag får inte överskrida en månad.

Undantag gäller för elhandelsavtal som har ingåtts med ett mikroföretag som har en årlig elförbrukning eller en förväntad årlig elförbrukning som överstiger 200 000 kWh, om mikroföretaget har gått med på att uppsägningstidens längd överskrider en månad.

Konsumenter och mikroföretag ska omfattas av skyddet

En svårighet när det gäller att föreslå ett starkare skydd för elanvändare är att hitta en lämplig gräns för vilka som ska omfattas. Många av de klagomål som kommer in till Ei och Energimarknadsbyrån visar att mindre företag är utsatta för oschyssta affärsmetoder. Eftersom avtalen ingås mellan vad som anses vara två jämbördiga parter kan inte dessa mindre företag luta sig mot konsumentskyddande regler trots att de ofta har en svag ställning jämfört med sin avtalspart. De mindre företagen har ofta en konsumentliknande situation, utan vare sig ekonomiska eller juridiska förutsättningar att driva sina ärenden vidare i domstol. Ei ser att de allra minsta företagen drabbas hårt ekonomiskt av oschyssta affärsmetoder och att de behöver ett extra skydd i flera avseenden. Större företag är däremot inte i behov av ett utökat skydd då dessa förfogar över större ekonomiska och juridiska resurser och därmed inte verkar vara måltavla för dessa oschyssta affärsmetoder. Ei bedömer därför att förslaget bör avgränsas till att bara gälla konsumenter och mikroföretag. När begreppet mikroföretag används fortsättningsvis i den föreslagna regleringen är det kommissionens definition av mikroföretag som avses.⁴⁸

Uppsägningstidens längd

Det är viktigt att elanvändare lätt ska kunna byta avtal och elhandelsföretag och inte fastna i ofördelaktiga avtal som ibland kan ha ingåtts utan elanvändarens vilja. Förutsättningar för en god rörlighet är också en viktig del av en konkurrensutsatt elhandelsmarknad.

Även på telekommunikationsmarknaden har det varit viktigt att säkerställa att det ska vara enkelt för konsumenter att säga upp abonnemang på elektroniska kommunikationstjänster. Enligt 7 kap. 13 § lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation får den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst inte ställa upp villkor som innebär att uppsägningstiden för en konsument är längre än en månad. Ytterligare ett exempel där

⁴⁸ För mer info se avsnitt 4.

uppsägningstiden är reglerad till en månad är kreditavtal med konsumenter enligt 37 § konsumentkreditlagen (2010:1846).

Ei föreslår att uppsägningstiden för avtal på elhandelsmarknaden med en konsument eller ett mikroföretag begränsas till en månad. Förslaget att uppsägningstiden på dessa elhandelsavtal inte får överskrida en månad baseras delvis på elhandelsföretagens skyldighet att tidigast 90 dagar och senast 60 dagar före det att ett avtal löper ut informera elanvändaren om 1) tidpunkten för avtalets upphörande och 2) konsekvenserna av avtalets upphörande⁴⁹. För att inte låsa fast elanvändare är det viktigt att uppsägningstiden alltså är kortare än 60 dagar. Konsumenter och mikroföretag behöver ha förutsättningar att hinna reagera på den information som kommer från elhandelsföretagen när avtalet är på väg att löpa ut. Är uppsägningstiden längre än en månad är det inte säkert att konsumenterna och mikroföretagen hinner säga upp avtalet innan det nya börja gälla.

Patent- och marknadsdomstolen har bedömt att rörliga elhandelsavtal som riktar sig till konsumenter inte får ha en bindnings- eller uppsägningstid som överskrider *tre månader*⁵⁰. Detta fastställdes i en dom i december 2020 med anledning av att Konsumentombudsmannen (KO) anmälde två elhandelsföretag till domstol för att de erbjöd rörliga elhandelsavtal till något rabatterade priser om konsumenterna gick med på en lång bindnings- respektive uppsägningstid. KO pekade på att rörliga avtal brukar ha mycket kort eller ingen bindnings- och uppsägningstid och att bindnings- respektive uppsägningstiden därmed maximalt borde tillåtas vara en månad. Om ett rörligt avtal har lång bindnings- och uppsägningstid blir konsumenten låst vid avtalet även om konsumenten vill säga upp det på grund av exempelvis kraftiga prissvängningar. Det är bland annat KO:s bedömning om en månads uppsägningstid som Ei tar fasta på i detta förslag.

Undantag

Ei föreslår ett undantag från begränsningen av uppsägningstidens längd. Undantaget gäller elhandelsavtal som har ingåtts med ett mikroföretag som har en årlig elförbrukning eller en förväntad årlig elförbrukning som överstiger 200 000 kWh. Undantaget förutsätter dessutom att mikroföretaget har gått med på att uppsägningstidens längd överskrider en månad.

Anledningen till att begränsningen av uppsägningstidens längd i dessa fall föreslås kunna avtalas bort är att mikroföretag med en elförbrukning som överstiger 200 000 kWh kan vara i behov andra slags avtal som förutsätter längre uppsägningstider, som till exempel portföljförvaltade avtal. Därutöver bedöms

⁴⁹ 9 kap. 15 § ellagen, se prop. 2022/23:59 Genomförande av elmarknadsdirektivet när det gäller leverans av el och aggregeringstjänster / 8 kap. 5 § tredje stycket ellagen.

⁵⁰ Målnummer PMT 3960-20 och PMT 11259-20.

mikroföretag med en så pass hög elförbrukning mer likna större företag än majoriteten av mikroföretagen som befinner sig i en liknande situation som konsumenter. Gränsen har dragits vid 200 000 kWh för att bestämmelsen ska vara proportionerlig i förhållande till skyddsbehovet mot oschyssta affärsmetoder samt behovet av avtalsfrihet.

Tillsyn

Ei föreslår att bestämmelsen om en begränsad uppsägningstid införs i ellagen och att Ei får tillsynsansvar över att den efterlevs. Då har Ei möjlighet att inom ramen för sitt ordinarie tillsynsarbete granska företagens avtalsvillkor i syfte att säkerställa att avtalsvillkor om uppsägningstidens längd inte överstiger en månad. Skulle ett företag inte följa bestämmelsen har Ei möjlighet att förelägga företaget, vid vite om nödvändigt, att ändra utformningen av avtalsvillkoren.

Övergångsbestämmelse

Ei ser även ett behov av en övergångsbestämmelse för att ge marknaden möjlighet att anpassa sig efter det nya regelverket. Den nya bestämmelsen om uppsägningstidens längd i ett avtal om leverans av el bör enligt Ei:s bedömning inte tillämpas på avtal som ingåtts före ikraftträdandet.

8 Konsekvensutredning

8.1 Problem- och målformulering

Problem

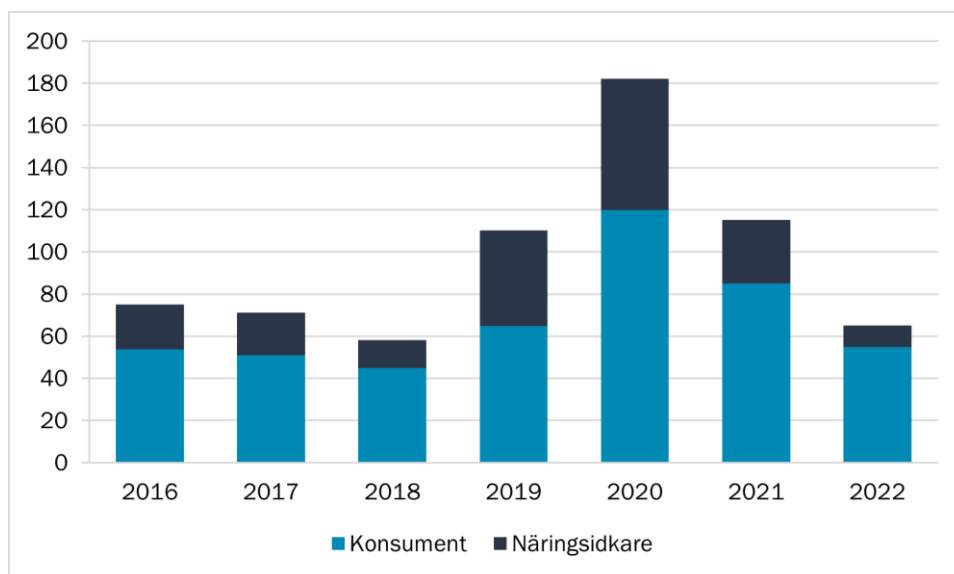
Ei har under de senaste åren sett en ökning av tvivelaktiga affärsmetoder bland elhandelsföretag i Sverige. Detta har blivit påtagligt genom klagomål från konsumenter och mindre företag som känt sig vilseledda av vissa elhandelsföretag under och efter försäljningsprocessen. Under åren 2019–2021 framträdde denna typ av klagomål särskilt tydligt. Klagomålen som kom in till Ei under den perioden var både fler och allvarigare än tidigare. Bilden av problemen på elhandelsmarknaden delas av andra myndigheter och organisationer som Konsumentverket, Energimarknadsbyrån och Energiföretagen Sverige.

Problematiken och utvecklingen av tvivelaktiga affärsmetoder är mycket allvarlig. Rörligheten på marknaden ska grunda sig på elanvändarnas aktiva val, inte på att elanvändarna blir lurade in i avtal som är svåra eller kostsamma att komma ifrån. Trots att det är ett fåtal företag som står för en stor del av problemen lyckas de ställa till oreda på marknaden och enskilda elanvändare hamnar i kläm. Sammantaget påverkar agerandet elhandelsmarknaden negativt och skadar förtroendet för marknaden som helhet.

Problemen som elanvändarna upplever kan ofta knytas till vilseledande metoder som används under och efter försäljningsprocessen. Det kan exempelvis handla om att företagen använder sig av vilseledande försäljningsargument, ogiltiga fullmakter, bristande information, oskäligen avtalsvillkor, långa uppsägningstider, höga brytavgifter och hot om fränkoppling om elanvändarna bestrider sina fakturor. Sammantaget benämns denna typ av agerande som oschyssta affärsmetoder.

Nedan redovisas utvecklingen av antalet klagomål som kommit in till Ei gällande oschyssta affärsmetoder på elhandelsmarknaden. Mellan 2018 och 2019 ökade antalet klagomål från 58 till 110, och har sedan hållit sig kvar på den nya högre nivån med över 100 klagomål per år fram till 2021, med en topp på över 180 klagomål 2020.

Figur 8 - Antal klagomål inkomna till Ei angående oschyssta affärsmetoder på elhandelsmarknaden

Utöver Ei samlar även Konsumentverket och Energimarknadsbyrån in statistik över frågor och klagomål från elanvändare som hör av sig. Konsumentverket tar emot klagomål och anmälningar från konsumenter som är missnöjda med företags varor, tjänster eller ageranden på bland annat elmarknaden. Konsumenter och mindre företag som behöver vägledning kan vända sig till Energimarknadsbyrån, där mindre företag får hjälp i mån av tid.

Under 2021 tog Energimarknadsbyrån emot totalt över 3 900 frågor och klagomål från elanvändare, varav 54 % var klagomål. Av klagomålen och frågorna kom 12 % från företag och resterande 88 % från konsumenter. Av alla inkomna ärenden hörde 1 727 till området elhandel, och av dessa handlade 1 019 klagomål om oschyssta affärsmetoder.⁵¹

Konsumentverket samlar statistik över klagomål som kommer in via deras vägledningstjänst Hallå konsument, men även över de klagomål som kommer in till den kommunala konsumentvägledningen som finns runt om i landet. Under 2021 inkom 1 770 klagomål gällande el till den kommunala konsumentvägledningen och Hallå konsument. Klagomålsstatistiken delas inte upp på samma sätt på Konsumentverket som hos Ei, men totalt 960 klagomål som kommit in till den kommunala konsumentvägledningen och Konsumentverket handlade om avtalsvillkor. År 2021 hamnade elmarknaden på plats 10 i Konsumentverkets topplista över klagomål⁵².

⁵¹ Verksamhetsberättelse Konsumenternas Energimarknadsbyrå 2021.

⁵² Konsumentverket. Konsumentklagomål 2021

<https://www.konsumentverket.se/contentassets/d631c617956841aaa0405ad11c5536a2/topplista-konsumentklagomal-2021-konsumentverket.pdf> (Hämtad 2023-01-13).

Under 2022 har antalet klagomål till Ei angående oschyssta affärsmetoder minskat. Det totala antalet klagomål har dock ökat, vilket till stor del är kopplat till de volatila och höga priser som varit under året. Ei bedömer att minskningen i antalet klagomål angående oschyssta affärsmetoder till stor del beror på det osäkra prisläget på marknaden. De klagomål som Ei mottagit kopplat till prissvängningarna handlar exempelvis om att företag bryter fasta avtal, att kunder inte får information om prisändringar och att det är svårt att komma i kontakt med företag som har hög efterfrågan i kundtjänst och i vissa fall även periodvis har stängt ned sin telefonsupport. En annan orsak till det minskade antalet klagomål är att några av de företag som en stor del av klagomålen gällt har lämnat marknaden av olika skäl. Ei har sett att företag som använder oschyssta affärsmetoder har lämnat marknaden då oegentligheter börjar uppstå, för att sedan ersättas av nya företag, där samma ägare kan förekomma.

Ei bedömer att det bakom klagomålsstatistiken finns ett stort mörkertal, eftersom långt ifrån alla elanvändare hör av sig till Ei vid problem. Det rör sig exempelvis om kunder som i stället enbart har kontakt med företagen de har problem med, kunder som inte känner till Ei och kunder som inte känner till sina rättigheter och därför inte anmäler problemet alls. Det är inte heller alla som har förmågan eller engagemanget som krävs för att ta steget att kontakta en myndighet.

Mål

Mot bakgrund av de klagomål som kommit in till Ei genomfördes ett egeninitierat projekt under 2021 för att undersöka vilka åtgärder som kan vidtas för att förbättra konsumenters och mindre företags situation på elhandelsmarknaden. Projektet resulterade i en rapport⁵³ där ett antal åtgärdsförslag presenterades. Rapporten publicerades och överlämnades till Infrastrukturdepartementet i slutet av januari 2022. Efter att rapporten överlämnats fick Ei i uppdrag av regeringen⁵⁴ att ta fram författningsförslag för de åtgärder från Ei:s rapport som innebär ändringar av ellagen (1997:857) samt att göra en konsekvensanalys av de lämnade författningsförslagen.

Av de åtgärdsförslag som Ei presenterade i rapporten *Oschyssta affärsmetoder på elhandelsmarknaden* är det följande som tagits vidare i regeringsuppdraget:

- Kundbestämmelser i ellagen ska inte endast gälla elhandelsföretag utan även mellanhänder som verkar på elhandelsmarknaden.
- Mikroföretag ska ha en ångerrätt på 14 dagar vid tecknande av elhandelsavtal på distans eller utanför elhandelsföretagets affärslokaler.

⁵³ Ei R2022:02.

⁵⁴ Ändring av regleringsbrev (I2022/00841).

- En elanvändare ska kunna pausa ett byte av elhandelsföretag i situationer där elanvändaren inte anser att ett nytt elhandelsavtal ingåtts⁵⁵.
- Elhandelsföretag och mellanhänder på elhandelsmarknaden ska vara skyldiga att anmäla sin verksamhet till Ei.
- Fullmakter ska vara tydligt separerade från övriga avtalsvillkor i ett elhandelsavtal. Fullmakter behöver även godkännas separat av elanvändare.
- Uppsägningstiden för ett elhandelsavtal får inte överskrida en månad.

Det övergripande målet med de föreslagna bestämmelserna är att förbättra möjligheterna för elanvändare att skydda sig mot avtal som ingås genom oschyssta affärsmetoder. Enligt 7 och 8 §§ förordningen (2016:742) med instruktion för Energimarknadsinspektionen ska Ei bland annat verka för att stärka elanvändarnas ställning och möjliggöra aktiva valmöjligheter, med särskild hänsyn till utsatta kunder. Genom att införa ytterligare kundskydd i ellagen, med medföljande tillsynsansvar till Ei, kommer möjligheten att utföra det uppdraget att stärkas. Nedan följer en beskrivning av målen med respektive förslag.

Leverantörer av mellanhandstjänster

Problem

Ei har i sitt tillsynsarbete uppmärksammat att det förekommer leverantörer av mellanhandstjänster på den svenska elhandelsmarknaden. Leverantörer av mellanhandstjänster tillhandahåller bland annat avtalsteckningstjänster och fakturerings-tjänster men levererar inte el och har inte heller någon leveransskyldighet såsom elhandelsföretag har. Elanvändare uppfattar dock många gånger leverantörer av mellanhandstjänster som elhandelsföretag på grund av hur företagen väljer att marknadsföra sin verksamhet och sina tjänster. Ellagens definition av elhandelsföretag är den som yrkesmässigt levererar el. Alla elhandelsföretag har enligt ellagen en skyldighet att ansvara ekonomiskt för att det nationella elsystemet tillförs lika mycket el som levereras till elanvändarna. Detta kallas balansansvar. Ett elhandelsföretag får bara leverera el i en uttagspunkt där det själv har åtagit sig balansansvaret eller utsett någon annan som tar det i stället. En leverantör av mellanhandstjänster har inte en sådan skyldighet och kan därför inte leverera el. Ellagens definition av elhandelsföretag inkluderar således inte leverantörer av mellanhandstjänster. Detta leder i sin tur till en begränsning av ellagens tillämplighet och Ei:s tillsynsansvar när det gäller leverantörer av mellanhandstjänster. Mot bakgrund av detta finns ett behov att definiera och inkludera leverantörer av mellanhandstjänster i ellagens kundbestämmelser.

⁵⁵ Ei har valt att inte gå vidare med detta förslag. I kapitlet Möjligheten att pausa ett byte av elhandelsföretag redogörs för de överväganden som ligger bakom det.

För att en leverantör av mellanhandstjänster såsom ombud ska kunna ingå ett avtal om leverans av el på uppdrag av en elanvändare behövs ett avtal eller en fullmakt mellan elanvändaren och leverantören av mellanhandstjänster (uppdragsavtal). Dessa avtal omfattas i dagsläget inte av ellagens bestämmelser som ska garantera elanvändarna vissa rättigheter.

Elhandelsföretagens skyldigheter kopplade till avtal om leverans av el som följer av ellagen påverkas inte av huruvida det finns ett uppdragsavtal eller inte. Även om en leverantör av mellanhandstjänster ingår ett avtal om leverans av el på uppdrag av en elanvändare så är det elhandelsföretaget och elanvändaren som är avtalsparter.

De leverantörer av mellanhandstjänster som orsakar klagomål till Ei sysslar med uppsökande försäljning mot framför allt mikroföretag⁵⁶. De avtalsvillkor som leverantörer av mellanhandstjänster använder innehåller ofta fullmakter som gör det möjligt för leverantörerna av mellanhandstjänster att byta elanvändarnas elhandelsföretag. Elanvändarna är ibland inte medvetna om att de har lämnat en fullmakt eller att det rör sig om en leverantör av mellanhandstjänster utan utgår ifrån att leverantören är ett elhandelsföretag. En del leverantörer av mellanhandstjänster vilseleder elanvändare medvetet genom att utge sig för att vara elhandelsföretag i försäljningssituationen. Detta leder till att elanvändare som ingår elhandelsavtal genom en leverantör av mellanhandstjänster ofta inte vet vilket elhandelsföretag som levererar deras el. Elanvändaren har då inte heller någon möjlighet att kontakta elhandelsföretaget direkt. Om leverantören av mellanhandstjänster dessutom inte är nåbar via kundtjänst eller de kontaktuppgifter som uppgetts befinner sig elanvändarna i en mycket utsatt situation vilket kan stå i strid med de rättigheter som elanvändare ska ha enligt de direktiv som ligger till grund för kundbestämmelserna i ellagen.⁵⁷ När en leverantör av mellanhandstjänster med stöd av ett uppdragsavtal agerar ombud i relationen mellan elanvändaren och elhandelsföretaget riskerar elanvändaren att få bristfällig eller ingen information om elhandelsavtalets avtalsvillkor och fakturaunderlag.

Det har även förekommit situationer där leverantörer av mellanhandstjänster har överlåtit elanvändares fullmakter till andra leverantörer av mellanhandstjänster. Även här är risken stor att elanvändare får bristfällig information. Elanvändare är heller inte alltid medvetna om att de har gett sitt samtycke till att deras fullmakt får överlåtas.

⁵⁶ Ett företag med färre än 10 anställda och vars årsomsättning och/eller årliga balansomslutning inte överstiger 2 miljoner euro (artikel 2 i Direktiv (EU) 2019/944).

⁵⁷ Direktiv (EU) 2019/944 och Direktiv (EU) 2012/27.

Kundrättigheter som riskerar att urholkas genom detta förfarande är bland annat rätten till

- skäliga avtalsvillkor för leverans av el som är kända på förhand
- information om ändring av avtalsvillkor
- klagomålshantering
- korrekt utformade fakturor med information om elpriser och förbrukning.

Det är viktigt att elanvändarnas ställning inte försvagas när en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part anlitas. Det ska exempelvis inte spela någon roll vilken aktör elanvändaren möter på marknaden vid ingående av ett elhandelsavtal. Elanvändaren ska oavsett vem som är motpart få tillgång till information för att kunna fatta ett välgrundat beslut. Det är också viktigt för elhandelsmarknadens funktion att aktörerna verkar enligt samma spelregler och villkor eftersom det annars kan leda till en snedvridning av konkurrensen mellan aktörer som agerar på samma marknad.

Mål

För att skapa mer jämlika spelregler för aktörerna på elmarknaden och förebygga konkurrensnedvridningar mellan aktörer som erbjuder likartade tjänster föreslår Ei att leverantörer av mellanhandstjänster åläggs skyldigheter när det gäller uppdragsavtal. När samtliga aktörer har samma skyldigheter minskar risken för att elanvändarna går miste om sina rättigheter.

När leverantörer av mellanhandstjänster med stöd av uppdragsavtal med elanvändare hanterar elhandelsföretags och/eller elnätsföretags fakturor för leverans respektive överföring av el bedömer Ei det vara av stor vikt att leverantörerna ska ha samma skyldigheter som elhandelsföretagen och elnätsföretagen.

För att tydliggöra ansvarsförhållandena föreslår Ei att skyldigheter som berör avtalsförhållandet om leverans av el mellan elhandelsföretag och elanvändare ska åligga elhandelsföretagen oavsett om avtal har ingåtts genom en leverantör av mellanhandstjänster eller inte.

Ångerrätt för mikroföretag

Problem

Många av de klagomål som kommer in till Ei och Energimarknadsbyrån visar att de allra minsta företagen, så kallade mikroföretag, drabbas av oschyssta affärsmetoder på elhandelsmarknaden. Det kan exempelvis handla om att de blivit lurade att byta elhandelsföretag via telefonförsäljning. Elhandelsföretag utlovar

ibland felaktigt bättre avtalsvillkor eller påstår att det finns ett samarbete mellan dem och elnätsföretaget eller det nuvarande elhandelsföretaget. Det kan också handla om att elhandelsavtal har ingåtts i strid med mikroföretagets egentliga önskan. I vissa fall har mikroföretag tackat ja till att få mer information om ett elhandelsavtal men i stället fått en bekräftelse på ett ingånget avtal. Eftersom avtalen ingås mellan två näringsidkare som i lagens mening anses vara jämbördiga parter kan inte mikroföretagen luta sig mot konsumentskyddande regler trots att de ofta har en svag ställning jämfört med sin avtalspart. Mikroföretag befinner sig ofta i en konsumentliknande situation med begränsade ekonomiska förutsättningar och juridiska kunskaper, vilket kan göra det svårt att driva ärenden vidare i domstol.

Mål

Genom att ge mikroföretag 14 dagars ångerrätt vid försäljning på distans, eller utanför elhandelsföretagets eller leverantören av mellanhandstjänsters affärslokaler, får de ett utökad skydd gentemot elhandelsföretag och leverantörer av mellanhandstjänster som sluter elhandelsavtal genom oschyssta affärsmetoder. Genom att ångerrätten kan användas generellt utan motivering kan mikroföretag enkelt ta sig ur avtal som visat sig vara sämre än vad de först trott vid exempelvis telefonförsäljning. Ångerrätten bedöms bli en mycket enklare utväg ur ett elhandelsavtal som tillkommit genom oschyssta affärsmetoder än de möjligheter som finns idag, eftersom bevisbördan blir lägre vid en eventuell tvist. Det räcker med att bevisa att det skickats ett meddelande om att avtalet ångrats inom ångerfristen.

Ett mål utöver att göra det enklare för de mikroföretag som utsatts för oschyssta affärsmetoder att komma ur sitt avtal är att göra det mindre attraktivt för nya elhandelsföretag och leverantörer av mellanhandstjänster att ingå avtal på ett oschysst sätt. Genom att de oschyssta affärsmetoderna blir mindre lönsamma förväntas aktörerna som använder sig av dem bli färre, vilket gör att förtroendet för elhandelsmarknaden i stort stärks. Detta förväntas i sin tur leda till att fler mikroföretag vågar byta elhandelsföretag, vilket är positivt för konkurrensen på elhandelsmarknaden.

Anmälnings- och rapporteringsskyldighet

Problem

Det saknas i dag ett strukturerat sätt för Ei att få tillgång till information om vilka aktörer som agerar på elhandelsmarknaden och hur många kunder dessa företag har. Det begränsar möjligheten att få en samlad bild av elhandelsmarknaden. Ei får i dag kännedom om nya elhandelsföretag på olika sätt. Det kan vara genom Svenska kraftnäts aktörslista över elhandelsföretag som bygger på Ediel-avtalen eller genom att nya elhandelsföretag kontaktar Ei för att rapportera elpriser och

villkor till prisjämförelsesidan elpriskollen.se (Elpriskollen). Ei kan också bli uppmärksam på eller få frågor om nya aktörer från allmänheten eller få kännedom om dessa via Energimarknadsbyrån och Konsumentverket. Ei saknar vidare information om vilka leverantörer av mellanhandstjänster och leverantörer av aggregeringstjänster som agerar på elhandelsmarknaden.

Ei har inte heller kännedom om hur många kunder elhandelsföretag, leverantörer av mellanhandstjänster och leverantörer av aggregeringstjänster har. Det saknas helt information om antalet kunder hos leverantörer av mellanhandstjänster och leverantörer av aggregeringstjänster. När det gäller elhandelsföretagens kundantal sammanställer SCB statistik på uppdrag av Energimyndigheten om bland annat antal avtal per elhandelsföretag. De uppgifter som publiceras är aggregerade och det går därför inte att utläsa hur många kunder varje elhandelsföretag har. Det finns även en undersökning om elhandelsföretagens kundantal som en branschtidning gör årligen. Den listan är dock inte komplett utan inkluderar endast de 30 största elhandelsföretagen, och i några fall är det endast uppskattningar då vissa företag inte vill ange hur många kunder de har.

Om ett företag som använder oschyssta affärsmetoder etablerar sig på marknaden får Ei ofta vetskap om det först när missnöjda kunder hör av sig för att lämna klagomål. Då har företaget i regel funnits på marknaden en tid och hunnit både orsaka problem för enskilda kunder och skada förtroendet för marknaden.

Mål

Genom en anmälningsskyldighet skulle Ei i ett tidigare skede få information om när nya aktörer etablerar sig, vilket förväntas ge kunskap om utvecklingen på marknaden och möjligheter att inleda tillsynsinsatser vid behov.

Utöver att underlätta arbetet för att stävja oschyssta affärsmetoder finns ytterligare en rad fördelar med att införa en anmälningsplikt. Det skulle möjliggöra att i ett tidigt skede kunna kontakta nyetablerade elhandelsföretag, leverantörer av mellanhandstjänster och leverantörer av aggregeringstjänster för att informera om vad som gäller enligt ellagen och om elanvändarnas rättigheter. Det kan bidra till en bättre förståelse för gällande regelverk på elhandelsmarknaden och gynna dialogen mellan Ei och marknadsaktörerna.

Ei ser att det finns flera tungt vägande skäl till att på ett mer strukturerat sätt ta del av information om vilka aktörer som är verksamma på elhandelsmarknaden. Genom att införa en anmälningsplikt skulle Ei få bättre kunskap om de aktörer som bedriver verksamhet på elhandelsmarknaden. Det skulle vidare göra det möjligt för Ei både att proaktivt kunna kontakta aktörer för att informera om vad som gäller enligt ellagen och om elanvändares rättigheter och att bedriva mer träffsäker tillsyn i syfte att säkerställa att reglerna på elhandelsmarknaden

efterlevs, vilket i sin tur även skapar mer jämlik konkurrens bland aktörerna och en bättre situation för kunderna. Om Ei får vetskap om hur många kunder företagen har kan Ei i sina tillsynsinsatser bedöma hur många kunder som påverkas av företagets agerande. Detsamma gäller om ett företag till exempel avvecklar sin verksamhet. Ei har sett att när ett elhandelsföretag av något skäl lämnar elhandelsmarknaden saknas uppgifter om hur många elanvändare som berörs. Detta har inneburit svårigheter att lämna rätt information till marknadens aktörer och elanvändare samt att överblicka om rutiner, till exempel gällande anvisningsförfarandet, har fungerat. Vidare kan information om antalet kunder vara värdefull både för att bedöma marknadens funktion och för att få en bild av hur elanvändare rör sig på marknaden.

Fullmakter

Problem

På elhandelsmarknaden är det vanligt att fullmakter används. Elhandelsföretag och leverantörer av mellanhandstjänster använder fullmakter för att få tillgång till elanvändares anläggningsuppgifter som finns hos elnätsföretagen. Dessa uppgifter identifierar elanvändarens elmätare och behöver anges vid ett byte av elhandelsföretag. Fullmakterna används för att elanvändarna själva ska slippa leta fram de uppgifter som krävs för att genomföra ett byte av elhandelsföretag. Fullmakter används även vid så kallad samfakturering, en tjänst som samlar flera olika sorters fakturor i en och samma faktura (till exempel el och elnät) för att minska antalet inbetalningar.

Ei har uppmärksammat att fullmakter i vissa fall finns bland avtalsvillkoren i elhandelsavtal, och när elanvändaren godkänner villkoren lämnar elanvändaren samtidigt en fullmakt. Har elanvändaren inte läst igenom alla avtalsvillkor noggrant finns det en risk att elanvändaren missar fullmakten. Elanvändare är i dessa fall helt omedvetna om att en fullmakt har lämnats. Fullmaktstagaren kommer efter att fullmakten lämnats vidta åtgärder i enlighet med fullmakten, åtgärder som alltså elanvändaren kan vara omedveten om och som i vissa fall inte är önskvärda. Ett problem som hänger samman med detta är att även ogiltiga eller gamla fullmakter som är återtagna används på elhandelsmarknaden, vilket gör att elanvändare kan överraskas av att elhandelsbyten sker långt efter att en fullmakt har lämnats. Problem kopplade till hanteringen av fullmakter är ett problem som funnits länge på marknaden och som drabbat såväl elhandelsföretag med schyssta affärsmetoder som elnätsföretag och elanvändare.

Idag finns det ingen specifik reglering av fullmakter på elhandelsmarknaden. Grundläggande och generella regler om fullmakter återfinns i lagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område (avtalslagen).

Mål

För att motverka problemen med fullmakter på elhandelsmarknaden föreslår Ei att ellagen utökas med en bestämmelse om att fullmakter ska vara tydligt separerade från övriga avtalsvillkor i ett avtal med ett elhandelsföretag, en leverantör av mellanhandstjänster eller en leverantör av aggregeringstjänster. Det betyder att avtalsvillkor och fullmakter inte får finnas i samma dokument, fil eller länk. Ei föreslår dessutom att fullmakter ska godkännas genom en separat accept. Det ska därmed inte vara möjligt att automatiskt lämna en fullmakt genom att endast godkänna avtalsvillkoren. Myndigheten föreslår även två formkrav för fullmakter. Det första formkravet innebär att fullmakter ska vara tillgängliga för elanvändare i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form. Det andra formkravet innebär att fullmakter ska accepteras skriftligen av elanvändare. Det innebär att elanvändare inte kan acceptera fullmakter muntligt vid exempelvis telefonförsäljning. Genom att separera avtalsvillkor och fullmakter på detta sätt blir det betydligt lättare för elanvändare att uppmärksamma fullmakter och att överblicka fullmakternas innehåll, omfattning och konsekvenser. Målet är att bestämmelsen ska leda till att fler elanvändare innan avtalstecknande får en tydlig insikt i vad de skriver under på.

Uppsägningstid

Problem

Uppsägningstidernas längd varierar bland de olika elhandelsavtalen som finns på marknaden. Med **uppsägningstid** avses den tid som elanvändaren behöver betala för tjänsten efter att den sagts upp. Uppsägningstiden ska inte blandas ihop med ett avtals bindningstid. **Bindningstid** betyder att elanvändaren är bunden av ett elhandelsavtal under en bestämd tidsperiod. När elanvändaren ingår ett avtal med bindningstid förpliktar den sig att betala för tjänsten under hela bindningstiden. Så kallade fastprisavtal har vanligtvis en bindningstid. Elhandelsföretag har en skyldighet att informera konsumenter om såväl bindningstid som uppsägningstid tillsammans med övriga villkor innan ett avtal ingås eller bekräftas.

Vissa avtal har ingen uppsägningstid eller mycket kort uppsägningstid. Då blir elanvändarnas möjlighet till rörlighet på elhandelsmarknaden god. Andra avtal har dock en mycket lång uppsägningstid. Det förekommer situationer då elhandelsföretag systematiskt använder långa uppsägningstider för att binda elanvändare till elhandelsavtal en längre tid efter uppsägning av avtalet.

De allmänna avtalsvillkoren⁴² fastställer att uppsägningstiden inte ska överskrida 14 dagar om inte annat avtalats. Ei ser positivt på att de allmänna avtalsvillkoren finns och följs av många elhandelsföretag. Ei ser dock att de allmänna avtalsvillkoren behöver kompletteras med en reglering i ellagen för att ytterligare

skärpa kraven eftersom långa uppsägningstider riskerar att bli ofördelaktiga för elanvändarna.

Mål

En övre gräns för uppsägningstider minskar risken för konsumenter och mikroföretag att under lång tid bli inlåsta i dyra elhandelsavtal. Det väntas i sin tur leda till en minskning av denna typ av oschyssta affärsmetoder på elhandelsmarknaden. Genom en övre gräns för uppsägningstider förväntas även rörligheten på elhandelsmarknaden att öka, eftersom de berörda elanvändarna snabbare kan byta mellan olika elhandelsföretag än om uppsägningstiden hade varit längre. Det förväntas i sin tur ha en positiv påverkan på marknadens konkurrenssituation.

8.2 Nollalternativet

Ei bedömer att problemen med oschyssta affärsmetoder på elhandelsmarknaden riskerar att öka om inga åtgärder vidtas. Det förväntas leda till fortsatta skador för de elanvändare som fastnar i onödigt dyra elhandelsavtal. Utöver de direkta skadorna för de som drabbas kan det också skada övriga elanvändares förtroende för elhandelsföretagen samt elhandelsmarknaden i sin helhet. Om det finns en för hög risk att råka ut för oschyssta affärsmetoder minskar elanvändarnas benägenhet att våga jämföra och byta elhandelsföretag med jämna mellanrum, vilket leder till en lägre kundrörlighet och en försämrad konkurrenssituation på elhandelsmarknaden. Aktiva elanvändare som tar välinformerade beslut är av central betydelse för elhandelsmarknadens funktion. Att ansvariga myndigheter inte försöker komma åt problemen genom regeländringar riskerar också att urholka förtroendet, både från elanvändare och från marknadens aktörer med schyssta affärsmetoder. Under det senaste året har förutsättningarna på elhandelsmarknaden förändrats drastiskt, vilket lett till många frågor och klagomål om höga elpriser, marknadsmodell och marknadens funktion. Detta visar ytterligare på vikten av ett regelverk som kan bidra till att förbättra marknaden och förtroendet för marknaden hos elanvändarna.

Leverantörer av mellanhandstjänster

Om leverantörer av mellanhandstjänster inte heller framöver omfattas av kundbestämmelserna i ellagen innebär det att elanvändare som ingår elhandelsavtal via leverantörer av mellanhandstjänster även fortsättningsvis riskerar att missa viktig information. Ei har sett att vissa leverantörer av mellanhandstjänster kringgår de rättigheter som kunderna är tänkta att ha enligt ellagen. Det rör sig bland annat om vidarefakturerings från elnäts- och elhandelsföretag där det inte framgår vad som ingår i det belopp som ska betalas och om kunder som inte får information om ändringar i avtalsvillkoren. Om ingen åtgärd vidtas kommer det fortsatt att finnas möjligheter för leverantörer av

mellanhandstjänster att använda bristfällig information för att missleda elanvändare. Antalet utsatta elanvändare riskerar då att öka, vilket även påverkar förtroendet för aktörerna på elhandelsmarknaden negativt.

Att fortsatt inte reglera leverantörer av mellanhandstjänster på elhandelsmarknaden bedöms även leda till en fortsatt ojämn konkurrenssituation på marknaden. Om leverantörer av mellanhandstjänster som erbjuder liknande tjänster som elhandelsföretagen inte omfattas av ett likvärdigt regelverk kan de utnyttja den ställningen i konkurrensen om kunderna.

Ångerrätt för mikroföretag

Om ingen ångerrätt för mikroföretag införs innebär det att de fortsatt kommer sakna skydd mot vissa oschyssta affärsmetoder. Det rör sig bland annat om fall av vilseledande och påstridig telefonförsäljning, där ett erbjudande om elhandelsavtal vid kontakt med försäljaren framstår som mer förmånligt än det faktiska avtalet som sedan undertecknas. Det kan exempelvis röra sig om högre pris, längre bindningstid eller högre brytavgifter än vad som sagts i säljsamtalet. I sådana fall kan ofta avtalet betraktas som giltigt och det kan då vara omöjligt för mikroföretaget att bevisa oegentligheter. Om ångerrätt för mikroföretag inte införs bedöms sådana fall riskera att fortsätta eller öka i omfattning, eftersom inget av de övriga lagförslagen har någon verkan mot den typen av oschysst affärsmetod.

Anmälningsskyldighet

Nollalternativet där ingen anmälningsskyldighet införs innebär att Ei fortsatt har en ofullständig bild av vilka företag som finns på elhandelsmarknaden, och således också av vilka aktörer som Ei har tillsynsansvar gentemot enligt ellagen. Det innebär att det blir fortsatt svårt att tidigt få ut information och vid behov inleda tillsyn mot nyetablerade aktörer, vilket bedöms gynna företag som använder oschyssta affärsmetoder.

Utan en tydlig bild av hur många kunder som berörs blir det även fortsatt svårt för Ei att överblicka konsekvenserna av att elhandelsföretag lämnar marknaden och att följa upp ifall exempelvis anvisningsförfarandet skett korrekt.

Att inte införa anmälningsskyldighet innebär även att Ei riskerar att missa aktörer vid planering av mer generella tillsynsinsatser som inte föranletts av en anmälan från en kund mot ett specifikt företag. Risken blir särskilt stor när det gäller leverantörer av mellanhandstjänster och leverantörer av aggregeringstjänster eftersom informationen som Ei har om de aktörerna i dagsläget är särskilt bristfällig.

Fullmakter

Om ingen reglering av fullmakter kommer till stånd bedömer Ei att det finns en risk för att de problem som finns på elhandelsmarknaden idag kommer att öka. Om det fortsatt är tillåtet att ha omfattande fullmakter inskrivna som en del av det finstilta, eller undangömt bland övriga avtalsvillkor, så är det mycket sannolikt att aktörer med oschyssta affärsmetoder kommer att fortsätta utnyttja den möjligheten för att maximera antalet kunder.

Uppsägningstid

Att inte införa en övre gräns för elhandelsavtals uppsägningstid innebär att det fortsatt inte finns någon begränsning för hur lång uppsägningstid ett elhandelsavtal kan ha. Undantaget är de konsumenter som har ett rörligt elhandelsavtal, där den maximala uppsägningstiden enligt praxis från patent- och marknadsdomstolen är satt till tre månader. Det innebär att det fortsatt kommer finnas en extra risk för att utsättas för oschyssta affärsmetoder. Det kan till exempel röra sig om små, konsumentliknande mikroföretag som fortsatt kommer kunna fastna i avtal med långa uppsägningstider som sålts in med argument om att de saknar bindningstid. Om bestämmelsen inte införs bedömer Ei att de problem som finns med oschyssta affärsmetoder kopplat till uppsägningstider riskerar att öka. Det innebär även att den potentiella ökade kundrörligheten till följd av att snabbare kunna byta elhandelsavtal uteblir.

8.3 Alternativa lösningar

Alternativ till reglering

Utöver ny reglering har Ei även sett över eventuella möjligheter att lösa problemen med oschyssta affärsmetoder på elhandelsmarknaden genom informationsinsatser och genom frivilliga överenskommelser eller åtaganden från branschen.

Olika informationsinsatser för att varna om oschyssta affärsmetoder på elhandelsmarknaden görs kontinuerligt av flertalet aktörer, bland annat Konsumentverket, Ei och Energimarknadsbyrån. Det handlar exempelvis om generella pressmeddelanden och nyheter, men även om information om specifika företag som föranlett stora mängder klagomål⁵⁸. Även tillgång till vägledning finns idag, exempelvis genom Energimarknadsbyrån som konsumenter och mindre företag kan kontakta för att ställa frågor om tecknande av elhandelsavtal med mera. Både informationsinsatser och tillgång till vägledning är viktiga delar i

⁵⁸ Se exempelvis Konsumenternas Energimarknadsbyrås lista över företag med många klagomål, <https://www.energimarknadsbyran.se/el/dina-avtal-och-kostnader/valja-elavtal/klagomalsinformation/> (Hämtad 2023-01-13).

arbetet mot oschyssta affärsmetoder, men Ei har sett att kunder trots tillgänglig vägledning och information fortsatt blivit utsatta för oschyssta affärsmetoder.

Parallellt med Ei:s arbete pågår initiativ från branschen för att minska problemen med oschyssta affärsmetoder. Ett exempel är Energiföretagens arbetsgrupp AG säljförtröende⁵⁹ som bland annat tagit fram rapporten *Vad behövs för att komma till rätta med oschyssta affärsmetoder på elmarknaden?* (2021) som innehåller ett flertal åtgärdsförslag riktade till olika aktörer på elmarknaden.

Branschöverenskommelser kan dock inte komma åt alla problem eftersom de ofta bygger på frivillighet hos de berörda företagen, och det får anses osannolikt att de aktörer som systematiskt använder oschyssta affärsmetoder skulle gå med på överenskommelser som omöjliggör deras egen affärsmodell.

Sammanfattningsvis är information, vägledning och branschinitiativ viktiga delar i att komma åt problemen med oschyssta affärsmetoder, men Ei bedömer att det även behöver kompletteras med lagstiftning för att uppnå önskvärt resultat.

Alternativ utformning – Leverantörer av mellanhandstjänster

Ett alternativ till att reglera ansvarsfördelningen, mellan elhandelsföretag och leverantörer av mellanhandstjänster, när elanvändare ingår avtal genom en leverantör av mellanhandstjänster är att, liksom i elmarknadsdirektivet, enbart ange vilka rättigheter elanvändarna ska ha. Ett av problemen med en sådan utformning är att det kan bli oklart vilken aktör som ska tillhandahålla vilken information. Ett annat problem kan uppstå om elhandelsföretagen förser leverantören av mellanhandstjänster med all information som elanvändaren har rätt till. Om det då finns en fullmakt mellan leverantören av mellanhandstjänster och elanvändaren skulle det kunna ses som att elanvändarens rättigheter är uppfyllda, även om leverantören av mellanhandstjänster inte förmedlat informationen vidare till elanvändaren. Genom att göra det tydligt att även leverantören av mellanhandstjänster enligt ellagen har skyldigheter gentemot elanvändaren säkerställs att all viktig information kommer fram.

Alternativ utformning – Ångerrätt för mikroföretag

Ei har övervägt alternativa utformningar av ångerrätten där en annan storlekskategori av företag omfattas än EU:s definition av mikroföretag. Syftet med lagförslaget är att skydda företag med en konsumentliknande ställning på elmarknaden från oschyssta affärsmetoder. Att låta alltför stora företag omfattas av ångerrätten skulle innebära att företag som är jämbördiga parter med elhandelsföretagen får en starkare ställning på marknaden, samtidigt som de är mindre sårbara för oschyssta affärsmetoder än konsumenter. Att sätta gränsen vid

⁵⁹ Energiföretagen. Åtgärder för att komma åt oseriösa aktörer. 2021. <https://www.energiforetagen.se/medlemsnyheter/2021/maj/atgarder-for-att-komma-at-oseriosa-aktorer/> (Hämtad 2023-01-13).

alltför små företag innebär att bestämmelsen missar företag som har några anställda men som ändå har en konsumentliknande ställning och som drabbas hårt ekonomiskt av oschyssta affärsmetoder. De klagomål om oschyssta affärsmetoder som kommit in till Ei och Energimarknadsbyrån har kommit från företag inom hela spannet av mikroföretag, även från de som är i den övre delen av definitionen. Ei bedömer därför att det inte är aktuellt att föreslå en lägre gräns för hur stora företag som kan omfattas av ångerrätten.

Ett annat alternativ som övervägts är att göra det möjligt för alla företag att avtala bort ångerrätten. Elhandelsföretag hade i så fall kunnat erbjuda fastprisavtal med en lägre premie för offertprisrisk⁶⁰, eftersom kunden då direkt hade blivit bunden av avtalet. Nackdelen med att göra ångerrätten möjlig att avtala bort är att det skulle lämna kvar en större möjlighet för aktörer som använder oschyssta affärsmetoder att fortsätta lura in konsumentlika företagskunder i oförmånliga elhandelsavtal. Det kan exempelvis ske genom vilseledande telefonförsäljning där ett mikroföretag övertygas att gå med på ett onödigt dyrt elhandelsavtal utan ångerrätt. För att ge mikroföretag ett verkningsfullt skydd bedömer Ei därför att bestämmelsen om ångerrätt för mikroföretag inte ska gå att avtala bort för företag med en viss förbrukning.

Ei har även övervägt ett alternativ där inga mikroföretag kan avtala bort ångerrätten, oavsett hur stor elförbrukningen är. För att få en bild av hur förbrukningen ser ut bland de mikroföretag som använder mest el har Ei tagit del av data från SCB. Statistiken kommer från urvalsundersökningen *Industrins energianvändning i småföretag 2019*, som SCB genomfört på uppdrag av Energimyndigheten. I populationen för undersökningen ingår arbetsställen med 1–9 anställda och en årlig omsättning på minst 500 000 kronor. En punktskattning gjordes för de företag som har mellan 500 000 och 20 miljoner kronor i årlig omsättning och en årlig elförbrukning på över 100 000 kWh. Medelvärdet skattades till 271 460 kWh per år (med ett skattat medelfel på 22 490 kWh). Ett företag med en sådan förbrukning skulle enligt de potentiella besparingarna som Ei räknat fram⁶¹ kunna minska sina kostnader med i genomsnitt cirka 2 000–6 000 kronor per år enligt 2019 års siffror⁶². Med siffror från 2021–2022 blir den potentiella besparingen i genomsnitt cirka 8 000–18 000 kronor⁶³. För enskilda tillfällen då prisminskningarna var som mest omfattande under 2019 var prisskillnaden mellan 3,6 och 15,6 öre per kWh beroende på avtalstid, vilket för ett företag med 271 460 kWh förbrukning hade kunnat innebära besparingar på cirka 10 000–42 000 kronor per år. För 2021–2022 blir motsvarande siffror 83,7–92,5 öre

⁶⁰ För ytterligare information om offertprisrisk se avsnittet Påverkan på företagens kostnader och verksamhet.

⁶¹ Beräkningarna redogörs för under avsnittet Påverkan på företagens kostnader och verksamhet.

⁶² 271 460 kWh förbrukning multiplicerat med 0,76–2,17 öre per kWh.

⁶³ 271 460 kWh förbrukning multiplicerat med 3,04–6,64 öre per kWh.

per kWh, eller cirka 230 000–251 000 kronor per år. Ei bedömer att en ångerrätt för företag med så hög förbrukning skulle kunna få stora effekter, antingen genom en hög riskpremie, eller genom att vissa elhandelsföretag undviker att teckna fastprisavtal med den typen av företag. Ei bedömer dessutom att företag med så hög förbrukning i regel är mer aktiva i sitt val av elhandelsavtal än mikroföretag med låg förbrukning, och därför löper lägre risk att genom oschyssta affärsmetoder fastna i oförmånliga avtal. Det finns då en risk att en ofrånkomlig ångerrätt i elhandelsavtal för dessa företag inte blir önskvärt för någon av avtalsparterna. Mot bakgrund av det föreslår Ei att det ska finnas en möjlighet att avtala bort ångerrätten vid elhandelsavtal med de mikroföretag som har en hög förbrukning.

Ei har övervägt flera alternativ för vid vilken förbrukningsgräns ångerrätten ska kunna avtalas bort. En för låg gräns skulle göra att företag med en konsumentliknande ställning inte får avsett skydd, medan en för hög gräns skulle leda till att större mikroföretag med el som betydande insatsvara skulle få för stora incitament till att utnyttja ångerrätten enbart för att få ett bättre pris vid prisnedgångar. Beräkningen av gränserna baseras på genomsnittliga prisuppgifter för 1 års fastprisavtal under varje dag för perioden mars 2021-mars 2022. Eftersom den aktuella perioden kännetecknas av en historiskt volatil elhandelsmarknad har beräkningar även gjorts med prisuppgifter för hela 2019 för att få en prisbild som stämmer mer överens med hur det brukar se ut under ett historiskt sett mer normalt år. Beräkningen utgår från antagandet att företagen i samband med att de tecknar ett fastprisavtal bestämmer sig för om de ska bevaka elpriset under ångerrätten för att teckna ett nytt avtal vid eventuell prisnedgång. De beräknar då sin förväntade nytta genom att lösa ekvationen:

Förväntad besparing (kr)

$$= \text{Genomsnittlig besparing} \left(\frac{\text{kr}}{\text{kWh}} \right) \text{ då möjlighet ges}$$

* sannolikhet att besparingsmöjlighet uppstår

* förväntad årsförbrukning (kWh)

För att beräkna genomsnittlig besparing då möjlighet ges har genomsnittliga prisuppgifter för 1 års fasta avtal från Elpriskollen använts. Priset de dagar som följs av en fjortondagarsperiod där priset någon dag är lägre har subtraherats med det lägsta priset under fjortondagarsperioden. Summan av de aktuella prisdifferenserna för varje sådan dag har sedan dividerats med det totala antalet dagar som efterföljts av en prisminskning. Sannolikheten för att besparingsmöjligheter ska uppstå har beräknats genom att dividera antalet dagar då besparingsmöjlighet uppstår med antalet totala dagar som prisuppgifter hämtats från. Ei har sedan räknat fram tre olika scenarion för vilken förbrukning

som krävs för att mikroföretagets förväntade besparing ska uppgå till 300, 500 respektive 1 000 kronor i månaden. Resultatet har sammanställts i tabellen nedan.

Tabell 3 - Förväntad besparing vid olika årsförbrukningar

Prisuppgifter från år	2019	2021 - 2022	2019	2021 - 2022	2019	2021 - 2022
Förväntad besparing (kronor/månad)	300	300	500	500	1000	1000
Förväntad förbrukning (kWh)	212 935	99 990	354 891	166 650	709 783	333 301

Ei bedömer att en förbrukning på 200 000 kWh per år utgör en lämplig gräns. Det innebär att den förväntade intäkten av att nyttja ångerrätten enligt ovanstående beräkningar skulle uppgå till mellan cirka 300 och 600 kronor per månad för de företag som är precis under gränsen. Den förväntade nyttan av att systematiskt utnyttja ångerrätten vid prisnedgångar bedöms då för de flesta företag vara för låg för att det ska vara värt det, samtidigt som en stor majoritet av de mikroföretag som bedöms ha en konsumentliknande ställning på elhandelsmarknaden får samma möjlighet till att ångra sitt elhandelsavtal som en konsument har idag.

Ytterligare en alternativ utformning av ångerrätten för mikroföretag är att införa en avgift för att utnyttja ångerrätten, vilket skulle kunna minska den eventuella risken att mikroföretag systematiskt utnyttjar ångerrätten vid prisnedgångar. Nackdelen med att införa en avgift är att det skulle innebära en avgift även för de mikroföretag som använder ångerrätten för att komma ur ett oschysst elhandelsavtal. Den stora fördelen med att införa ångerrätt är att det erbjuder ett snabbt och enkelt alternativ att ta sig ur ett oschysst avtal. Att införa en extra process med att en avgift ska betalas till elhandelsföretaget eller leverantören av mellanhandstjänster skulle göra hela förfarandet onödigt omständligt och riskera att bestämmelsen inte får tillräckligt god effekt på elhandelsmarknaden. En ytterligare risk är att företag som använder oschyssta affärsmetoder skulle kunna sätta i system att skapa avtal i syfte att få in avgifter då elanvändare ångrar sig. Ei föreslår därför att ångerrätten för mikroföretag införs utan avgift.

Alternativ utformning – Anmälnings- och rapporteringsskyldighet

Ei har övervägt alternativa utformningar av anmälningsplikten där enbart elhandelsföretag eller enbart leverantörer av mellanhandstjänster omfattas. I och med att det nya elmarknadsdirektivet införlivas i svensk rätt får aggregatorer skyldigheter enligt ellagen och Ei har i denna utredning föreslagit att leverantörer av mellanhandstjänster på elhandelsmarknaden också ska få vissa skyldigheter. På så sätt säkerställs att elanvändare har samma rättigheter oavsett vilken aktör de ingår avtal med och att mer lika konkurrensvillkor för aktörerna skapas. Mot bakgrund av att såväl elhandelsföretag, leverantörer av mellanhandstjänster och

leverantörer av aggregeringstjänster kommer att få skyldigheter i ellagen och att Ei kommer att kunna bedriva tillsyn över att reglerna efterlevs gör Ei bedömningen att en anmälningsplikt behöver omfatta alla dessa tre kategorier av aktörer.

Ei har även övervägt att samordna anmälningsplikten med den planerade elmarknadshubben för informationsutbyte mellan elmarknadens aktörer⁶⁴. Arbetet med den svenska elmarknadshubben har pausats eftersom nödvändig lagstiftning saknas. Det är osäkert om och i så fall när en eventuell elmarknadshubb kan komma på plats. Eftersom Ei redan idag ser ett behov av att en anmälningsplikt kommer på plats har vi valt att inte gå vidare med alternativet att integrera den med elmarknadshubben.

Ett alternativ till att Ei utvecklar ett eget system för inrapportering skulle kunna vara att samordna inrapportering med myndigheter som redan idag samlar in uppgifter. Elhandelsföretagen rapporterar idag in vissa uppgifter till Svenska kraftnät och SCB. Alla uppgifter Ei behöver finns dock inte öppet tillgängliga, vilket skulle innebära att det antingen skulle krävas it-resurser från flera myndigheter och eventuellt lagändringar, eller att Ei begär ut uppgifter löpande från aktuell myndighet. Leverantörer av aggregerings- och mellanhandstjänster lämnar idag inte in uppgifter till någon av de myndigheterna, eftersom de inte faller inom syftet med Svenska kraftnäts och SCB:s insamling. Det innebär att det skulle krävas ett parallellt system för inrapportering för leverantörer av aggregeringstjänster och mellanhandstjänster. Mot bakgrund av det, och att kostnaden för inrapportering bedöms bli låg, är bedömningen att det lämpligaste är att Ei som tillsynsmyndighet över alla aktuella aktörer ansvarar för ett samlat system för samtliga aktörer.

Ei har även övervägt att gå längre än en anmälningsplikt genom att införa ett system med tillstånd eller licens, där aktörerna behöver skicka in en ansökan till Ei innan de kan börja bedriva verksamhet. En modell som kräver tillstånd eller licens skulle uppnå samma syfte som den nu föreslagna anmälningsplikten och dessutom ge möjlighet att återkalla tillstånd eller licens att verka på elhandelsmarknaden. Den skulle dock vara betydligt mer resurs- och tidskrävande för både Ei och företagen. En sådan modell riskerar även att höja tröskeln för inträdet av nya aktörer på elhandelsmarknaden, vilket i sin tur riskerar att påverka konkurrensen på marknaden negativt. Ei har därför valt att inte gå vidare med de alternativen.

Ett alternativ som övervägts är att tillsammans med anmälnings- och rapporteringsskyldigheten införa en förseningsavgift för de fall då företag inte anmäler sig eller rapporterar in uppgifter inom satta tidsramar. Det skulle ersätta

⁶⁴ För mer information om Elmarknadshubben se Svenska Kraftnäts faktablad "Om elmarknadshubben" från oktober 2017, <https://www.svk.se/utveckling-av-kraftsystemet/systemansvar--elmarknad/elmarknadshubben/om-elmarknadshubben/> (Hämtad 2023-01-13).

den vanliga ordningen där Ei beslutar om att förelägga de företag som inte följer bestämmelsen att rapportera in sina uppgifter. Ett föreläggande kan förenas med vite som företaget får betala om det inte följer förelägget. En förseningsavgift kan krävas in direkt när ett företag inte har rapporterat in uppgifter i tid. Ei bedömer att ett eventuellt införande av en förseningsavgift bör vänta tills reglerna trätt i kraft och regelefterlevnaden utvärderats.

Alternativ utformning – Fullmakter

Ei har övervägt att inte ställa några formkrav på själva fullmakten, men en källa till problem med fullmaktshanteringen idag är att vissa aktörer använder muntliga fullmakter som spelats in i samband med säljsamtal, där kunden ofta inte uppfattat att en fullmakt lämnats. Därför föreslår Ei både att fullmakter ska vara tydligt separerade från avtalsvillkoren och att formkrav införs gällande att de ska lämnas i läsbar och varaktig form och accepteras skriftligen av elanvändaren. Behovet av formkrav på fullmakter har även framkommit i de dialogmöten Ei haft med bland annat Energiföretagen och Energimarknadsbyrån.

Alternativ utformning – Uppsägningstid

Ei har övervägt en alternativ utformning av uppsägningstiden där så kallade portföljavtal undantas från bestämmelsen. De portföljavtal som erbjuds idag ser dock olika ut vilket gör att det inte bedöms möjligt att i lagtext definiera de produkterna på ett entydigt sätt. Att göra ett undantag för portföljavtal skulle även innebära att aktörer som använder oschyssta affärsmetoder skulle kunna utnyttja undantaget för att låsa in kunder i mycket oförmånliga portföljavtal. Ei bedömer därför att något sådant undantag inte är lämpligt.

Ett annat alternativ till utformning som övervägts är att ha en tvingande bestämmelse om uppsägningstid för alla mikroföretag, inte bara de med en förbrukning på maximalt 200 000 kWh per år. I likhet med bedömningen gällande förslaget om ångerrätt bedömer Ei att företag med så hög elförbrukning inte har en konsumentliknande ställning på elhandelsmarknaden och därför inte har samma skyddsbehov som konsumenter. Ei anser därför att det i avtal med företag som har en högre förbrukning än 200 000 kWh per år ska vara möjligt att avtala om en annan uppsägningstid.

8.4 Finansiering

Förslagets kostnader för offentlig sektor består till störst del av Ei:s kostnader för it-investeringar och arbete med att ta fram föreskrifter på kort sikt. Därefter tillkommer löpande kostnader för främst systemunderhåll, administration och tillsyn över de nya bestämmelserna. De initiala kostnaderna har beräknats till cirka 910 000–1,1 miljoner kronor, medan de löpande kostnaderna bedöms uppgå till cirka 186 000–196 000 kronor per år. Ei:s preliminära bedömning är att kostnaderna

kan täckas genom omfördelning inom ordinarie budgetramar och att det inte kommer bli aktuellt med några omfattande utökade anslag till följd av bestämmelserna. Beräkningar och övriga konsekvenser för offentlig sektor redogörs för i avsnittet Konsekvenser för offentlig sektor.

8.5 Rättsliga förutsättningar

Bestämmelser om skyldigheter för elnätsföretag, elhandelsföretag och andra aktörer som möter elanvändarna på elhandelsmarknaden regleras i elmarknadsdirektivet. De lagförslag som lämnas i denna rapport utgörs i huvudsak av reglering utöver det som elmarknadsdirektivet kräver. Även om det är tillåtet att införa striktare regler så får de inte utformas i strid med direktivet, särskilt inte när det gäller den inre marknaden och konkurrensförhållandena.

Författningsförslagen i denna rapport utgår från de kommande ändringarna i ellagen enligt propositionen gällande leverans av el och aggregering.⁶⁵

I artikel 10 i det nya elmarknadsdirektivet förtydligas att information om avtalsvillkor och andra uppgifter som ska lämnas till elanvändaren innan avtalet ingås eller bekräftas också ska gälla om avtalet ingås genom en mellanhand.⁶⁶ Med mellanhand avses enligt propositionen en tredje part som uppträder som ombud eller på något annat sätt förmedlar avtalet från elhandelsföretaget till slutkunden. Elmarknadsdirektivet anger tydligt vilka rättigheter elanvändare har men ansvarsfördelningen mellan elhandelsföretag och mellanhänder framgår inte. Det är upp till medlemsländerna att vidta lagstiftningsåtgärder på nationell nivå för att tillgodose elanvändarnas rättigheter. Ei föreslår mer långtgående åtgärder för att se till att elanvändarnas rättigheter inte riskeras att urholkas när avtal ingås genom en mellanhand. Detta bedöms vara i överensstämmelse med elmarknadsdirektivet och torde påverka konkurrensen mellan seriösa aktörer positivt.

Många av elmarknadsdirektivets bestämmelser som tidigare bara gällde konsumenter ska nu i vissa fall även omfatta små företag eller samtliga elanvändare. Små företag får därigenom ett ökat skydd på flera områden. Genom att föreslå införandet av ångerrätt för mikroföretag utökas skyddet för dessa företag, som i mycket påminner om konsumenter, ytterligare. Ei bedömer därför

⁶⁵ Prop. 2022/23:59 Genomförande av elmarknadsdirektivet när det gäller leverans av el och aggregering.

⁶⁶ Direktiv (EU) 2019/944.

att förslaget inte står i strid med vare sig elmarknadsdirektivet eller berörda konsumentskyddsdirektiv⁶⁷.

För att kunna säkerställa att regler efterlevs och verka för en välfungerande elhandelsmarknad behöver Ei veta vilka aktörer som agerar på elhandelsmarknaden och vilken verksamhet aktörerna bedriver. Förslaget om anmälnings- och rapporteringsskyldigheten förväntas öka Ei:s möjlighet att sköta sitt tillsynsansvar i enlighet med elmarknadsdirektivet varför även detta förslag bedöms ligga i linje med direktivet.

Av artikel 15 i elmarknadsdirektivet framgår att medlemsstaterna ska säkerställa att slutförbrukarna är berättigade att agera som aktiva kunder. Ei bedömer att en reglering av fullmakter och uppsägningstidens längd kommer att bidra till ökad rörlighet på marknaden och ge elanvändare större möjlighet att agera som aktiva kunder i enlighet med elmarknadsdirektivet.

Sammanfattningsvis bedömer Ei att samtliga författningsförslag överensstämmer med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.

8.6 Beskrivning av förslagen

Nedan beskrivs Ei:s förslag på ändringar i ellagen. Författningsförslagen utgår ifrån de förväntade ändringarna i ellagen enligt propositionen av elmarknadsdirektivet när det gäller leverans av el och aggregering. Lagändringarna förväntas träda i kraft den 1 juni 2023. Eftersom lagändringarna som föreslås i propositionen inte är beslutade när denna rapport publiceras kan det uppstå behov av justeringar av de förslag som lämnas här så att de passar in i den då aktuella lagstiftningen.

Leverantörer av mellanhandstjänster

Ei föreslår att en definition av leverantör av mellanhandstjänster införs i ellagen. Leverantörer av mellanhandstjänster som med stöd av uppdragsavtal (fullmakt eller avtal) med elanvändare hanterar elhandels- eller elnätsföretags fakturor får vissa skyldigheter enligt ellagen. När ett avtal om leverans av el ingås genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part förtydligas det att vissa skyldigheter för elhandelsföretag kvarstår.

⁶⁷ Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU av den 25 oktober 2011 om konsumenträttigheter och om ändring av rådets direktiv 93/13/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/44/EG och om upphävande av rådets direktiv 85/577/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG, Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/771 av den 20 maj 2019 om vissa aspekter på avtal om försäljning av varor, om ändring av förordning (EU) 2017/2394 och direktiv 2009/22/EG samt om upphävande av direktiv 1999/44/EG.

Nya definitioner

Ei föreslår att det i 1 kap. 4 § ellagen införs definitioner av leverantör av mellanhandstjänster, mikroföretag och uppdragsavtal. Med en *leverantör av mellanhandstjänster* avses en näringsidkare som agerar ombud för en elanvändare och ingår avtal om leverans av el med ett elhandelsföretag. Även en näringsidkare som på uppdrag av en elanvändare tar emot ett elhandelsföretags eller ett elnätsföretags faktura och i sin tur fakturerar elanvändaren är en leverantör av mellanhandstjänster enligt definitionen. Aktörer som endast förmedlar avtal men som själva inte ingår avtal på uppdrag av antingen elhandelsföretaget eller elanvändaren omfattas inte av regleringen. Inte heller företag som tillhandahåller fakturerings- och betalningslösningar eller vars huvudsakliga affärsverksamhet går ut på att erbjuda bank- eller finansieringstjänster omfattas av definitionen leverantör av mellanhandstjänster. Med ett *uppdragsavtal* avses ett avtal eller en fullmakt mellan en elanvändare och en leverantör av mellanhandstjänster. Med stöd i uppdragsavtalet kan leverantören av mellanhandstjänster agera ombud och ingå ett avtal om leverans av el med ett elhandelsföretag för elanvändarens räkning samt ta emot och i sin tur fakturera elanvändaren för leverans och överföring av el. Genom att enbart näringsidkare kan vara leverantörer av mellanhandstjänster utesluts privatpersoner som agerar ombud åt närstående från regleringen. Begreppet *mikroföretag* motsvaras av definitionen i europeiska kommissionens rekommendation av den 6 maj 2003 om definitioner av mikroföretag, små och medelstora företag och artikel 2.6 i elmarknadsdirektivet. Kommissionens definition av mikroföretag är företag med färre än 10 anställda och vars årsomsättning eller årliga balansomslutning inte överstiger 2 miljoner euro. Med denna definition omfattas inte bara enmansföretag utan även företag med några få anställda.

Skyldigheter för leverantörer av mellanhandstjänster

Ei föreslår att en leverantör av mellanhandstjänster som på uppdrag av en elanvändare tar emot ett elnätsföretags eller ett elhandelsföretags faktura och i sin tur fakturerar elanvändaren för överföring av el och/eller leverans av el, ska lämna faktureringsinformation till elanvändare. Vad som ska ingå i fakturan föreslås regleras i föreskrifter, på samma sätt som för elnätsföretagen (4 kap. 43 §) och elhandelsföretagen (9 kap. 25 §). Eftersom dessa föreskrifter för elnätsföretagen och elhandelsföretagen inte är framtagna än är det även osäkert hur föreskrifterna för leverantörer av mellanhandstjänster bör se ut. Konsekvenserna av de bestämmelserna bedöms därför lämpligen i samband med arbetet att ta fram de nya föreskrifterna.

Ei föreslår även en ny bestämmelse om att leverantörer av mellanhandstjänster inte får ta ut någon avgift för att tillhandahålla elanvändare fakturor och information som gäller överföring av el (4 kap. 44 a §). Leverantörer av mellanhandstjänster som erbjuder förskottsbetalning gällande överföring av el ska ha skäliga villkor (4

kap. 45 a §). Bestämmelserna speglar den skyldighet som redan idag finns för elnätsföretagen.

Ei föreslår att en ny bestämmelse (9 kap. 13 a §) införs där det anges att leverantörer av mellanhandstjänster, som på uppdrag av en elanvändare tar emot elhandelsföretagets faktura och i sin tur fakturerar elanvändaren för leverans av el, ska tillse att en slutfaktura skickas till elanvändaren inom sex veckor från den dag då elleveransen upphörde. Bestämmelsen motsvarar den skyldighet som elhandelsföretagen har idag.

Ei föreslår en ändring i 9 kap. 19 § som innebär att en leverantör av mellanhandstjänster ska ha fastställda rutiner för att kunna hantera klagomål från elanvändare på ett snabbt, enkelt och rättvist sätt. Det innebär att leverantörer av mellanhandstjänster får samma krav på klagomålshantering som elhandelsföretagen.

Ei föreslår att en ny bestämmelse (9 kap. 21 a §) införs som reglerar ett minimikrav på vad som ska ingå i leverantörer av mellanhandstjänsters uppdragsavtal. Kraven föreslås motsvara de krav som ställs på elhandelsföretagen. Liksom för elhandelsföretagen föreslås att leverantörer av mellanhandstjänster ska lämna information om avtalsvillkoren till elanvändaren innan avtalet ingås eller bekräftas. De ska även ge elanvändaren en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren. Det föreslagna kravet på innehåll i uppdragsavtalet utgörs av:

- 1 leverantörens namn, adress, telefonnummer och webbplats
- 2 när avtalet träffas
- 3 den tid som avtalet löper på eller om det löper tills vidare
- 4 vilka tjänster som avtalet omfattar
- 5 leverantörens åtagande gentemot elanvändaren
- 6 villkoren för fakturering och betalning
- 7 vad som gäller i fråga om förlängning av ett avtal som löper under en viss tid
- 8 villkoren för uppsägning av avtalet och om avtalet kan sägas upp avgiftsfritt
- 9 hur ersättningen beräknas vid uppsägning i förtid av ett avtal som löper under viss tid
- 10 villkoren för ersättning om leverantören inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet

11 var elanvändaren kan hitta information om leverantörens priser, övriga tjänster och villkor samt om konsumenträttigheter

12 hur tvistlösning utanför domstol inleds och

13 i de fall elanvändaren är ett mikroföretag, vad som gäller ångerrätt, tidsfrister, övriga villkor för ångerrätten och hur ångerrätten utövas, samt om mikroföretaget är skyldig att ersätta leverantören av mellanhandstjänster enligt 40 §.

Ei föreslår även en ändring av 9 kap. 22 § som innebär att leverantörer av mellanhandstjänster ska vara skyldiga att lämna viss information till elanvändare på sina webbplatser, i reklam eller på annat sätt. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreslås få meddela föreskrifter om vilken information som ska lämnas och på vilket sätt. Avsikten är att informationen ska baseras på den information som elhandelsföretagen blir skyldiga att meddela.

Ei föreslår att den nya bestämmelsen 9 kap. 24 a § införs, där det regleras att fakturering från en leverantör av mellanhandstjänster till en elanvändare gällande leverans av el ska baseras på uppmätt faktisk förbrukning eller, vid avsaknad av mätvärden, på beräknade mängder. Det innebär att leverantörer av mellanhandstjänster får samma skyldighet som elhandelsföretagen gällande att faktureringen av kostnaden för själva elleveransen ska baseras på kundens faktiska förbrukning. Liksom för avtal som tecknas direkt med elhandelsföretag föreslås bestämmelsen inte gälla vid fastkraftsavtal.

Ei föreslår att bestämmelsen 9 kap. 27 a § införs, där det regleras att en leverantör av mellanhandstjänster inte får ta ut någon avgift för att tillhandahålla elanvändare fakturor och information som gäller leverans av el. Kravet finns redan för elhandelsföretagen, vilket innebär att varken elhandelsföretag eller leverantörer av mellanhandstjänster kommer få ta ut någon fakturaavgift när de fakturerar elanvändarna för leverans av el.

Ei föreslår även ett införande av bestämmelsen 9 kap. 29 a § som reglerar att leverantörer av mellanhandstjänster ska erbjuda flera betalningssätt vid fakturering för leverans av el, och att de inte får missgynna en elanvändare på grund av valt betalningssätt. Vidare föreslås att avgifter som kan hänföras till betalningssättet eller till system för förskottsbetalning inte får överstiga betalningsmottagarens kostnader för användningen av ett visst betalningssätt eller system för förskottsbetalning. Förändringen skulle innebära att leverantörer av mellanhandstjänster och elhandelsföretag får samma skyldigheter kopplat till betalningssätt och system för förskottsbetalning.

Skyldigheter för elhandelsföretagen

Ei föreslår att det förtydligas i 9 kap. 1 § att elhandelsföretag får ingå avtal om leverans av el i en uttagpunkt enbart med den elanvändare som enligt avtal med det berörda elnätsföretaget har rätt att ta ut el i uttagspunkten, även om avtalet ingås genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part.

I 9 kap. 11 § föreslår Ei att det förtydligas att elhandelsföretagens skyldigheter vid leverantörsbyten kvarstår även när avtal ingås genom en leverantör av mellanhandstjänster eller annan tredje part. De skyldigheter som avses är att elhandelsföretagen på ett icke-diskriminerande sätt i fråga om kostnader, arbete och tidsåtgång ska säkerställa att en elanvändare kan byta elhandelsföretag inom tre veckor från en begäran om byte, samt att ett byte av elhandelsföretag ska vara kostnadsfritt för konsumenter och små företag.

Ei föreslår även en ändring i 9 kap. 15 § som tydliggör att elhandelsföretagen vid tidsbestämda avtal ska skicka information direkt till elanvändaren, även om avtalet ingås genom en leverantör av mellanhandstjänster eller annan tredje part. Precis som vid avtal direkt med elanvändare föreslås att det ska göras som tidigast 90 dagar och som senast 60 dagar före bindningstidens slut, och att elanvändaren ska få information om tidpunkten för avtalets upphörande och konsekvenserna av avtalets upphörande. Liksom för avtal som tecknas direkt med elhandelsföretag föreslås bestämmelsen inte gälla vid fastkraftsavtal.

I 9 kap. 17 § föreslår Ei en förändring som innebär att elhandelsföretagets skyldighet att informera och inhämta samtycke innan avtal med dynamiskt elpris ingås kvarstår vid avtal som ingås genom en leverantör av mellanhandstjänster eller annan tredje part. Det innebär att elhandelsföretaget innan avtalet med dynamiskt elpris ingås ska informera elanvändaren om vilka möjligheter, kostnader och risker som finns med ett sådant avtal. Elhandelsföretaget måste även inhämta elanvändarens samtycke till avtalsvillkoren. Detsamma gäller när en elanvändares befintliga elhandelsavtal omvandlas till ett avtal med dynamiskt elpris.

Ei föreslår att 9 kap. 21 § anpassas utifrån den föreslagna definitionen av leverantör av mellanhandstjänster. Ändringen är endast språklig och innebär ingen skillnad i hur lagen ska tillämpas. Även efter ändringen innebär bestämmelsen att ett avtal mellan elhandelsföretag och elanvändare om leverans av el i elanvändarens uttagpunkt ska innehålla vissa uppgifter och att elhandelsföretaget ska lämna information om avtalsvillkoren till elanvändaren innan avtalet ingås eller bekräftas. Elhandelsföretaget ska även tillhandahålla elanvändaren en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren. Dessa skyldigheter föreslås kvarstå även om avtalet ingås genom en leverantör av mellanhandstjänster eller annan tredje part.

Ei föreslår även en ändring i 9 kap. 23 § som gäller elhandelsföretagens skyldigheter att informera elanvändaren när de avser ändra villkoren för avtal som löper tills vidare. Genom att lägga till att skyldigheterna gäller även om avtalet ingåtts genom en leverantör av mellanhandstjänster eller annan tredje part regleras att elhandelsföretaget ska se till att elanvändaren nås av informationen. Skyldigheten innebär att ett elhandelsföretag som avser att ändra villkoren för ett avtal som löper tills vidare ska underrätta elanvändaren om ändringen och om rätten att säga upp avtalet i ett särskilt meddelande. Om villkorsändringen gäller priset för leverans av el ska även skälen och villkoren för ändringen redovisas i meddelandet. Elhandelsföretaget ska informera konsumenter senast två månader innan de nya villkoren börjar tillämpas och övriga elanvändare senast två veckor innan de nya villkoren börjar tillämpas.

Ångerrätt för mikroföretag

Ei föreslår att nya bestämmelser, 9 kap. 35–40 §§, införs som innebär att mikroföretag får en ångerrätt på 14 dagar när ett avtal med ett elhandelsföretag eller en leverantör av mellanhandstjänster ingås på distans eller utanför elhandelsföretagets eller leverantörens affärslokal. Ångerrätten ska, bortsett från vissa undantagsfall, inte gå att avtala bort.

Ångerfristen föreslås börja löpa den dag då avtalet ingås, förutsatt att mikroföretaget fått information om ångerrätten på ett korrekt sätt. Om information om ångerrätten lämnas efter att avtalet ingåtts börjar ångerfristen löpa först när informationen lämnats. Rätten att ångra sig föreslås dock upphöra senast ett år efter det att ångerfristen skulle ha löpt ut om information hade getts på ett korrekt sätt.

Undantag från ångerrätt gäller uppdragsavtal som redan har fullgjorts under förutsättning att mikroföretaget har lämnat sitt samtycke till detta. Det kan exempelvis vara en leverantör som på uppdrag av kunden ska upphandla och teckna ett elhandelsavtal som genomfört upphandlingen inom de 14 dagarna och där kunden dessutom har gått med på att det inte finns någon ångerrätt för själva upphandlingstjänsten. För både elhandelsavtal och uppdragsavtal föreslås en möjlighet att avtala bort ångerrätten i de fall mikroföretaget har en årlig elförbrukning eller en förväntad årlig elförbrukning som överstiger 200 000 kWh. Undantag görs även för avtal vars pris understiger 400 kronor.

Vid utnyttjande av ångerrätten blir mikroföretaget under vissa förutsättningar betalningsskyldig för den el som förbrukats innan avtalet med elhandelsföretaget ångrades. Likaså kan mikroföretaget bli betalningsskyldigt för den tjänst som leverantören av mellanhandstjänster utfört innan avtalet med leverantören ångrades.

Vid förskottsbetalning blir elhandelsföretaget respektive leverantören av mellanhandstjänster under vissa förutsättningar skyldig att återbetala det mikroföretaget har betalat.

För att mikroföretagen ska kunna utnyttja sin ångerrätt är det viktigt att de känner till möjligheten. Därför föreslår Ei att den information som mikroföretag ska få innan ett avtal ingås eller bekräftas enligt ellagen utvidgas till att även omfatta information om ångerrätten. Mikroföretag ska få information om huruvida och under vilka förutsättningar de har ångerrätt, tidsfrister, övriga villkor för ångerrätten och hur ångerrätten utövas samt de ekonomiska konsekvenserna av att ångerrätten utnyttjas. Elhandelsföretagens informationsskyldighet föreslås regleras i 9 kap. 21 § och motsvarande skyldighet för leverantörer av mellanhandstjänster i 9 kap. 21 a §.

Anmälnings- och rapporteringsskyldighet

Ei föreslår ett införande av bestämmelsen 9 kap. 43 § som innebär en anmälnings- och rapporteringsskyldighet. Förslaget innebär att elhandelsföretag, leverantörer av mellanhandstjänster och leverantörer av aggregeringstjänster ska anmäla sin verksamhet till Ei. De ska även rapportera in uppgifter om sin verksamhet och antalet kunder. Exakt vilka uppgifter som ska rapporteras in och vid vilka tillfällen föreslås regleras i föreskrifter av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Fullmakter

Ei föreslår att fullmakter ska regleras genom att införa bestämmelsen 9 kap. 41 §. Förslaget innebär att en fullmakt ska vara tydligt separerad från övriga avtalsvillkor i avtal mellan en elanvändare och ett elhandelsföretag eller en leverantör av mellanhandstjänster eller aggregeringstjänster. Hur avtalsvillkor och fullmakter ska separeras föreslås regleras i föreskrifter av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Bestämmelsen föreslås även reglera att fullmakten ska lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för elanvändaren och att avtalsvillkor och fullmakter ska accepteras var för sig. En fullmakt ska dessutom accepteras skriftligen av elanvändaren. Ei föreslår även att en fullmakt som inte uppfyller kraven ska vara ogiltig.

Uppsägningstid

Ei föreslår att uppsägningstidens längd vid avtal om leverans av el för konsumenter och mikroföretag regleras i 9 kap. 42 §. Förslaget innebär att avtal om leverans av el som ingås med en konsument eller ett mikroföretag inte får innehålla villkor som innebär att uppsägningstiden för konsumenten eller mikroföretaget är längre än en månad. Det ska i normalfallet inte vara tillåtet att

avtala om en längre uppsägningstid. Vid avtal med bindningstid får villkoren inte innebära att konsumenten eller mikroforetaget måste säga upp avtalet tidigare än en månad före bindningstidens utgång för att avtalet ska upphöra att gälla vid den tidpunkten.

Ei föreslår ett undantag som tillåter längre uppsägningstider i de fall då mikroforetag som har en årlig elförbrukning eller en förväntad årlig elförbrukning som överstiger 200 000 kWh har gått med på att uppsägningstidens längd överskrider en månad.

8.7 Ekonomiska konsekvenser

De författningsförslag som lämnas i denna rapport utgår från de tilltänkta ändringarna av ellagen som föreslås i propositionen om genomförande av elmarknadsdirektivet när det gäller leverans av el och aggregering. De lagändringarna förväntas träda i kraft den 1 juni 2023. I propositionen föreslås att vissa detaljer kring fakturor och information som elanvändarna ska få av elhandelsföretagen regleras i föreskrifter. Ei anser att det är viktigt att motsvarande information kommer fram till elanvändare som ingår avtal om leverans av el genom en leverantör av mellanhandstjänster eller annan tredje part. Eftersom föreskrifterna för elhandelsföretagen inte är på plats än är inte detaljerna kring alla förväntade ekonomiska konsekvenser kända i nuläget. Det innebär att inte heller de förväntade ekonomiska konsekvenserna av att samma regler ska gälla leverantörer av mellanhandstjänster är kända än. De ekonomiska konsekvenserna av dessa regler kan därför svårigen kvantifieras närmare i detta skede utan kommer att ske i föreskriftsarbetet. Beskrivningen här begränsas därför till kvalitativa resonemang i förekommande fall.

Konsekvenser för hushåll/konsumenter

De föreslagna bestämmelserna förväntas i första hand leda till positiva konsekvenser för konsumenterna på elmarknaden i form av ett starkare kundskydd. Att kvantifiera det förväntade värdet av det ökade kundskyddet är svårt. En svårighet är att utifrån tillgängliga data veta exakt hur många konsumenter som skulle få hjälp av respektive bestämmelse och hur mycket det skulle vara värt för de aktuella konsumenterna att undvika problemen. Det är även svårt att kvantifiera värdet av ett ökat förtroende för marknaden och andra indirekta effekter som förväntas för större delar av konsumentkollektivet. Nedan följer därför en kvalitativ beskrivning av de förväntade konsekvenserna för elmarknadens konsumenter.

Leverantörer av mellanhandstjänster

Att ansvarsfördelningen mellan elhandelsföretag och leverantörer av mellanhandstjänster regleras förväntas få ekonomiska konsekvenser för

elanvändarna. Författningsförslagen förväntas leda till kostnader för leverantörer av mellanhandstjänster och elhandelsföretag. För att täcka upp hela eller delar av dessa kostnader kan företagen behöva höja priset för elanvändarna. Om hela de beräknade kostnaderna skulle föras över till kunderna skulle det innebära en engångskostnad på cirka 15 – 75 kronor per kund hos leverantörer av mellanhandstjänster beroende på typ av mellanhandstjänst. Därtill tillkommer eventuella kostnader i samband med de bestämmelser som hittills inte kunnat kvantifieras. Om elhandelsföretagen skulle föra över sina kostnader skulle det innebära en engångskostnad om i genomsnitt ungefär 2 kronor per elanvändare.

De elanvändare som ingår avtal med leverantörer av mellanhandstjänster kommer få en tydlig rätt till samma information som de som har en avtalsrelation direkt med elhandelsföretagen. Det är viktigt att elanvändarna får likvärdig information angående sitt elhandelsavtal och sin faktura för leverans av el, oavsett vilken aktör de möter på marknaden. Ei bedömer att det kommer leda till ökad transparens och en stärkt ställning för elanvändarna som får ökade möjligheter att fatta välinformerade beslut. Genom att de får tydlig information minskar risken att de stannar kvar i ett oförmånligt elhandelsavtal.

Nedan beskrivs konsekvenserna av respektive bestämmelse mer i detalj. Konsekvenserna av förslagen gällande hur information ska lämnas till elanvändare i fakturor, webbplatser, reklam eller på annat sätt (4 kap. 43 § samt 9 kap. 22 och 25 §§) har inte kunnat beskrivas i detalj eftersom den information som ska lämnas är tänkt att regleras i förordningar eller föreskrifter. Avsikten är dock att skyldigheterna som ges till leverantörer av mellanhandstjänster i de bestämmelserna ska motsvara de skyldigheter som åläggs elhandelsföretagen i ellagen, vilket bedöms bidra till ovan nämnda fördelar med att elanvändarna får likvärdig information oavsett vilken aktör de möter på elhandelsmarknaden.

De nya skyldigheterna som ges till leverantörer av mellanhandstjänster förväntas leda till följande konsekvenser för elanvändarna.

- En leverantör av mellanhandstjänster får inte ta ut någon avgift för fakturor och information som gäller överföring av el (4 kap. 44 a §).

Bestämmelsen innebär att elanvändare som får sina elnätsfakturor hanterade av en leverantör av mellanhandstjänster har samma rätt till kostnadsfria fakturor som om fakturering skett direkt från elnätsföretaget. Det är viktigt att elanvändarna har rätt till kostnadsfri tillgång till informationen om sin elanvändning oavsett vilken aktör de möter på elhandelsmarknaden. Genom att ingen fakturaavgift för elnätskostnaderna tillåts förväntas det bli tydligare för elanvändarna vilken del av kostnaden de betalar som är avgifter till elnätsföretaget och vilken del som är avgifter för mellanhandstjänsten.

- System med förskottsbetalning avseende överföring av el ska ha skäliga villkor (4 kap. 45 a §).

Genom att i lag förtydliga att system med förskottsbetalning avseende överföring av el ska ha skäliga villkor även vid avtal genom en leverantör av mellanhandstjänster minskar risken för dessa elanvändare att råka ut för överdrivna kostnader kopplade till förskottsbetalning av elnätstkostnader. Baserat på de klagomål som kommit in till Ei bedöms problemen kopplade till oskäligen system med förskottsbetalning vara få, men genom att göra så att bestämmelsen gäller även för leverantörer av mellanhandstjänster förhindras eventuella framtida affärsmodeller som utnyttjar skillnaden i skyldigheter mellan elhandelsföretag och leverantör av mellanhandstjänster.

- Leverantörer av mellanhandstjänster ska skicka en slutfaktura gällande leverans av el inom sex veckor från den dag då det frånträdande elhandelsföretagets leverans upphörde (9 kap. 14 a §).

Vid byte av elhandelsföretag ställs redan idag krav på att det frånträdande elhandelsföretaget ska skicka en slutfaktura inom 6 veckor. Ei:s förslag innebär att samma krav ställs på leverantörer av mellanhandstjänster, som på uppdrag av en elanvändare tar emot elhandelsföretagets faktura och i sin tur fakturerar elanvändare för leverans av el. Att kunderna till leverantörer av mellanhandstjänster försäkras samma rätt till en slutfaktura inom 6 veckor förväntas underlätta den ekonomiska planeringen för de elanvändare som annars hade fått fakturan långt senare. Eftersom det bör ligga i leverantörens av mellanhandstjänstens intresse att vidarefakturera sina kunder i tid för att minska sina kreditrisker och liknande förväntas effekten bli marginell.

- Leverantörer av mellanhandstjänster ska ha fastställda rutiner för hantering av klagomål från elanvändare (9 kap. 19§).

När en elanvändare är missnöjd med sitt elhandelsavtal och vill lämna ett klagomål så tillkommer, utöver skadan av obehagskänslor och maktlöshet, en kostnad i form av tiden det tar att lämna klagomål och att försöka göra något åt situationen. Om ett företag saknar eller har bristfälliga rutiner kring klagomålshantering finns en förhöjd risk att kunderna behöver lägga onödigt mycket tid åt att framföra sina klagomål, samtidigt som det uppstår ett extra stort missnöje med hela upplevelsen. Om leverantörer av mellanhandstjänster får en skyldighet att ha fastställda rutiner för hantering av klagomål finns en möjlighet att klagomål tas emot på ett mer strukturerat och genomtänkt sätt vilket bedöms leda till en bättre och snabbare hantering. Det förväntas i sin tur leda till en bättre upplevelse och en lägre tidskostnad för elanvändaren.

- Krav på information om uppdragsavtalet och dess innehåll (9 kap. 21 a §).

Att leverantörer av mellanhandstjänster får en tydlig skyldighet att lämna information om avtalsvillkor och annan viktig avtalsinformation bedöms leda till att deras potentiella kunder får bättre information om vad avtalet innebär och lättare kan jämföra det med avtal från andra leverantörer av mellanhandstjänster och elhandelsföretag. Det innebär i sin tur att elanvändarna lättare och snabbare kan välja vilken typ av avtal som passar den egna ekonomin bäst.

- Leverantörer av mellanhandstjänster får inte ta ut någon avgift för att tillhandahålla fakturor och information (9 kap. 27 a §) och fakturering som gäller leverans av el ska baseras på faktisk förbrukning (9 kap. 24 a §).

Att debiteringen ska baseras på faktisk förbrukning och att leverantörer av mellanhandstjänster inte får ta ut någon fakturaavgift förväntas få effekten att elanvändarna får en tydligare bild av vad som ligger bakom priset de betalar. De kan då lättare jämföra priserna med andra aktörer på marknaden, eftersom leverantörer av mellanhandstjänster debiterar på samma sätt som elhandelsföretagen.

- Skyldighet att erbjuda flera betalningssätt, och att inte missgynna elanvändare baserat på valt betalningssätt. Avgifter för val av betalningssätt eller förskottsbetalning får inte överstiga betalningsmottagarens kostnader (9 kap. 29 a §).

Bestämmelsen innebär att elanvändare som köper el genom en leverantör av mellanhandstjänster får samma skydd mot höga avgifter på grund av valt betalningssätt eller förskottsbetalning som om de tecknat avtal direkt med ett elhandelsföretag. Baserat på de klagomål som kommit in till Ei bedöms problemen kopplade till missgynnanden på grund av betalningssätt eller oskäligen system med förskottsbetalning vara få, men genom att göra så att bestämmelsen gäller även för leverantörer av mellanhandstjänster förhindras eventuella framtida affärsmodeller som utnyttjar skillnaden i skyldigheter mellan elhandelsföretag och leverantör av mellanhandstjänster.

Förutom de föreslagna skyldigheterna för leverantörer av mellanhandstjänster föreslås även **förtydliganden om att elhandelsföretagen har vissa skyldigheter direkt mot elanvändaren**, även om elanvändaren har ingått elhandelsavtal genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part. Det bedöms få positiva konsekvenser för de kunder hos leverantörer av mellanhandstjänster som annars hade missat viktig information från elhandelsföretaget som stannat hos leverantören av mellanhandstjänster. Nedan beskrivs konsekvenserna för elanvändare gällande de bestämmelser som ska gälla för elhandelsföretagen, även när de slutit elhandelsavtal genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part.

- Avtal om elleverans får enbart ingås med den elanvändare som har ett nätavtal i uttagspunkten. Detta gäller även i de fall avtalet ingås genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part (9 kap. 1 §).

Ei bedömer att ändringen av bestämmelsen inte kommer få några direkta konsekvenser för elanvändare. Att bestämmelsen gäller även vid avtal genom leverantörer av mellanhandstjänster eller en annan tredje part är endast ett förtydligande.

- Ett byte av elhandelsföretag ska ske på ett icke-diskriminerande sätt inom tre veckor och vara kostnadsfritt för konsumenter och små företag. Detta gäller även i de fall avtalet ingås genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part (9 kap. 11 §).

Ei bedömer att ändringen av bestämmelsen inte kommer få några konsekvenser för konsumenter. Att bestämmelsen gäller även vid avtal genom leverantörer av mellanhandstjänster eller en annan tredje part är endast ett förtydligande.

- Elhandelsföretaget ska informera elanvändaren om när ett tidsbestämt avtal löper ut samt konsekvenserna av att avtalet upphör. Detta gäller även i de fall avtalet ingås genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part (9 kap. 15 §).

De elanvändare som har ett tidsbestämt avtal ska tidigast 90 dagar och senast 60 dagar före det att avtalet löper ut få information om när avtalet löper ut och vilka konsekvenser det får. De elanvändare som är kunder hos leverantörer av mellanhandstjänster som idag inte vidarebefordrar den informationen till kunderna kommer kunna få den informationen direkt från elhandelsföretaget. Det innebär att de kunderna får en större möjlighet att i god tid se över sitt elhandelsavtal och undvika att avtalet övergår i ett oförmånligt nytt avtal utan att de vet om det.

- Elhandelsföretag ska innan ett avtal med dynamiskt elpris ingås eller ett befintligt avtal omvandlas till ett avtal med dynamiskt elpris informera elanvändaren om vilka möjligheter, kostnader och risker som finns med ett sådant avtal och särskilt inhämta elanvändarens samtycke till de villkor som ett dynamiskt elpris innebär. Detta gäller även i de fall avtalet ingås genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part (9 kap. 17 §).

Genom att tydliggöra att elhandelsföretagen ska inhämta samtycke direkt från elanvändarna och även informera om risker och kostnader med dynamiska priser så säkerställs att elanvändarna är införstådda med vilken typ av avtal de kommer att ingå och vilka konsekvenser det kommer att få. Bestämmelsen förväntas även minska risken att leverantörer av mellanhandstjänster gör ändringar i elhandelsavtalet utan kundens vetskap.

- Krav på innehåll och information om avtalsvillkor för elhandelsavtal. Detta gäller även i de fall avtalet ingås genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part (9 kap. 21 §).

Ei:s föreslagna förändring förtydligar att informationen om elhandelsavtalet ska lämnas även om avtalet ingås genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part. Ansvaret för elhandelsföretaget ändras inte, det är alltid elhandelsföretaget som har ansvaret för att informationen lämnas till elanvändaren. Eftersom ändringen inte innebär någon skillnad i hur lagen ska tillämpas bedöms den inte leda till några nya konsekvenser för konsumenterna.

- Elhandelsföretaget ska meddela elanvändaren vid villkorsändringar i avtal som gäller tills vidare. Detta gäller även i de fall avtalet ingås genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part (9 kap. 23 §).

Liksom med informationen vid tidsbestämda avtal bedöms även informationen om villkorsändringar av tillsvidareavtal ge positiva konsekvenser för de elanvändare som har avtal via en leverantör av mellanhandstjänster. Genom att förändringar i avtalsvillkoren alltid kommer elanvändarna till del får de en större möjlighet att i tid påverka sitt elhandelsavtal.

Ångerrätt för mikroföretag

Förslaget om ångerrätt för mikroföretag bedöms inte leda till några konsekvenser för konsumenter eftersom bestämmelsen enbart omfattar företag.

Anmälnings- och rapporteringsskyldighet

Att införa en anmälningsplikt för elhandelsföretag, leverantörer av mellanhandstjänster och leverantörer av aggregeringstjänster innebär inga direkta ekonomiska konsekvenser för hushållen. De förväntas dock påverkas positivt av att Ei får en bättre kännedom om marknadens aktörer och därigenom på ett bättre sätt kan verka för en bättre situation på elhandelsmarknaden. Företagen som omfattas kan visserligen förväntas finansiera de ökade administrativa kostnaderna genom ett högre pris till konsumenter, men kostnaden per konsument blir då försumbar.

Fullmakter

Ei bedömer att förslaget om separerade fullmakter i första hand kommer leda till positiva konsekvenser för de konsumenter som via fullmakt tecknar avtal med elhandelsföretag, leverantörer av mellanhandstjänster eller leverantörer av aggregeringstjänster. Genom att fullmakten blir ett eget dokument eller liknande som ska godkännas skriftligt och separat blir det tydligt att konsumenterna förutom att teckna avtal om själva tjänsten även ger en fullmakt till företaget. Det förväntas leda till att fler konsumenter som annars hade godkänt en fullmakt utan att veta om det i stället upptäcker det innan avtalstecknandet, vilket gör att de har

en bättre bild av vad som kommer att hända efter avtalstecknandet. Det förväntas i sin tur leda till ett minskat antal konsumenter som ger alltför omfattande fullmakter till aktörer med oschyssta affärsmetoder på marknaden, vilket innebär att färre konsumenter fastnar i oönskade och onödigt dyra avtal.

Förslaget skulle även leda till en marginell negativ påverkan på konsumenter som behöver läsa och godkänna två separata dokument i stället för ett. Samtidigt kan det även gå snabbare för vissa konsumenter att få en tydlig bild av vad de godkänner när avtal och fullmakter är separerade. Att fullmakt inte kan lämnas muntligen skulle kunna få en marginell negativ effekt i de fall en konsument skulle föredra att lämna fullmakten på det sättet. Om företag som behöver se över och vid behov ändra sin fullmaktshantering finansierar kostnaderna genom att höja priset till sina kunder skulle det leda till en marginellt högre kostnad för konsumenterna. De eventuella kostnaderna bör dock ställas i relation till det ökade konsumentskyddet som bestämmelsen innebär.

Uppsägningstid

För konsumenter innebär förslaget att de får en kortare maximal uppsägningstid på rörliga avtal, från tidigare praxis på 3 månader till en månad. Genom att uppsägningstiden blir kortare ökar konsumenternas möjligheter att snabbt byta elhandelsföretag, vilket förväntas leda till ökad rörlighet på marknaden och mer aktiva konsumenter.

Förslaget innebär även att avtal med bindningstid kan sägas upp fram till minst en månad innan löptiden gått ut. Vad som händer med ett elhandelsavtal efter bindningstiden om inte konsumenten agerar bestäms av villkoren i avtalet. Hur det ser ut i praktiken varierar mellan avtalstyper och elhandelsföretag. Avtalet går i regel antingen över till ett nytt avtal med en ny bindningstid eller till någon typ av rörligt avtal utan bindningstid. Om ett avtal som övergår till ett nytt avtal med bindningstid dessutom har en lång uppsägningstid måste konsumenten bestämma sig i god tid innan det första avtalet gått ut ifall ett nytt avtal ska tecknas.

Genom att ha en kort lagstadgad uppsägningstid får konsumenter med ett bundet elhandelsavtal mer tid på sig att bestämma vilken typ av avtal de vill ha när bindningstiden löpt ut. Ei bedömer att det kommer få positiva effekter i form av ökad kundrörlighet och mer aktiva konsumenter på marknaden, vilket i sin tur kan få en positiv konkurrenspåverkan som leder till lägre priser för konsumenterna. Det innebär också att konsumenter får en större möjlighet att ta sig ur elhandelsavtal som ingåtts genom oschyssta affärsmetoder och som annars hade haft lång bindningstid och uppsägningstid.

Förslaget förväntas få negativ påverkan på konsumenter som föredrar portföljvital med längre uppsägningstid än en månad. Konsekvenserna för de konsumenterna

kommer troligen variera beroende på vilket elhandelsföretag de är kund hos och hur det företaget agerar till följd av bestämmelsen. Det kan exempelvis röra sig om att elhandelsföretaget slutar erbjuda portföljavtal, att det modifieras till ett avtal med bindningstid eller att konsumenten behöver betala en högre riskpremie till följd av en högre osäkerhet hos elhandelsföretaget kring hur många kunder som kommer vara kvar i portföljen i framtiden. Maxgränsen på en månads uppsägningstid föreslås inte gälla för avtal som redan har tecknats före bestämmelsens ikraftträdande, men på sikt kommer utbudet för de konsumenter som vill teckna ett portföljavtal att påverkas. Ytterligare resonemang kring portföljavtal finns i avsnittet om Uppsägningstid.

Konsekvenser för företag

I följande avsnitt beskrivs vilka företag som kommer att beröras av ett eller flera av de föreslagna bestämmelserna. Vilka bestämmelser som bedöms påverka vilka företag och i vilken utsträckning beskrivs närmare i avsnittet Påverkan på företagens kostnader och verksamhet. En förklaring kring de olika aktörernas roll på elmarknaden finns i beskrivningen av den svenska elmarknaden i Bilaga 2 Så fungerar elmarknaden

Mikroföretag

Som mikroföretag räknas företag som har färre än 10 anställda och en årsomsättning som inte överstiger 2 miljoner euro eller företag som har färre än 10 anställda och en årlig balansomslutning som inte överstiger 2 miljoner euro. Enligt utredningen Förenklingslag för mikroföretag och modernisering av bokföringslagen (SOU 2021:60) hade Sverige i november 2020 cirka 1 121 801 mikroföretag, av totalt 1 166 602 företag. Samma år fanns cirka 900 000 uttagspunkter som tillhörde företag⁶⁸, vilket innebär att inte alla mikroföretag har en uttagspunkt. Det beror bland annat på att enmansföretag som drivs i hemmet i många fall har sin uttagspunkt och tecknar elhandelsavtal som privatperson, eller att företaget ligger i en större fastighet med en uttagspunkt där fastighetsägaren räknas som elanvändaren. Ei bedömer utifrån de siffrorna att cirka 855 000 mikroföretag omfattas av de föreslagna ändringarna i ellagen⁶⁹.

Övriga företag

Vissa förslag kommer påverka alla elanvändare, vilket omfattar även de företag som är större än mikroföretag. Det rör sig om cirka 45 000 företag med fler än 9 anställda eller en årsomsättning och en årlig balansomslutning som överstiger 2 miljoner euro.

⁶⁸ Antal uttagspunkter är hämtat från "El-, gas- och fjärrvärmeförsörjningen 2020, slutliga uppgifter", Energimyndigheten och SCB.

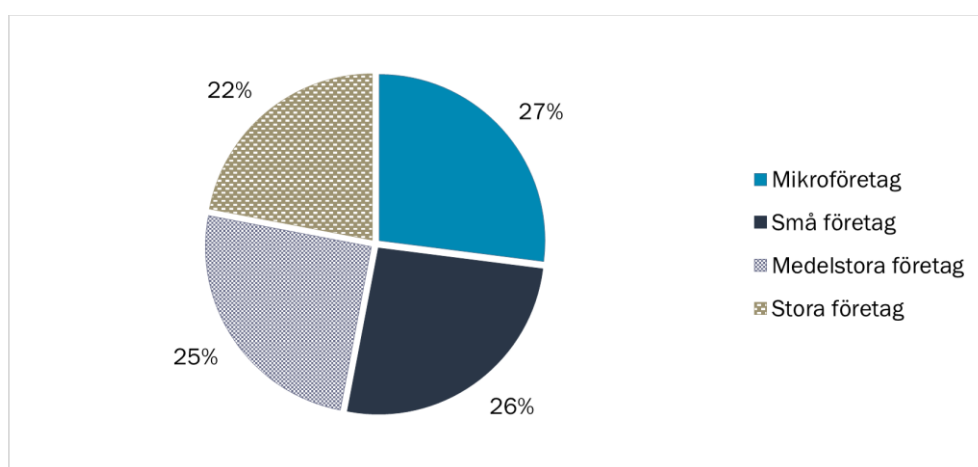
⁶⁹ $1\,166\,602 - 1\,121\,801 = 44\,801$ företag som är större än mikroföretagen. $900\,000 - 44\,801 = 855\,199$ mikroföretag som är elanvändare.

Elhandelsföretag

Ei bedömer att samtliga förslag kommer att påverka elhandelsföretagen. I dagsläget finns cirka 140 elhandelsföretag som rapporterar in avtal och villkor till Ei via Elpriskollen. Utöver det finns ett okänt antal elhandelsföretag som inte omfattas av inrapporteringsplikten. Enligt de nordiska transmissionsnätoperatörernas gemensamma plattform eSett⁷⁰ finns det cirka 200 aktörer som räknas som "retailers", men inte alla dessa företag omfattas av Ei:s definition av elhandelsföretag.

Storleken på elhandelsföretagen varierar. De stora företagen har den allra största andelen av marknaden. År 2020 fanns cirka 5,6 miljoner elanvändare, varav ungefär 4,7 miljoner var hushållskunder och resterande cirka 900 000 var företagskunder⁷¹. De tre största företagen har tillsammans cirka 2,5 miljoner kunder, och de 30 största företagen har tillsammans ungefär 5 miljoner kunder⁷², vilket innebär runt 90 % av marknaden. Kundantalet per elhandelsföretag efter de 30 största finns inte öppet tillgängligt, men i Figur 9 nedan visas storleken sett till årlig omsättning för de 140 elhandelsföretag som var registrerade för inrapportering till Elpriskollen i juni 2022.

Figur 9 - Elhandelsföretagens storlek⁷³

Elnätsföretag

Elnätsföretagen får inga nya skyldigheter med Ei:s förslag. Ei bedömer dock att de i viss utsträckning kommer att påverkas indirekt. I dag finns cirka 170 elnätsföretag. Storleken på elnätsföretagen varierar från små ekonomiska föreningar med ett tiotal

⁷⁰ <https://opendata.esett.com/retailers>, hämtad 2022-09-08.

⁷¹ El-, gas- och fjärrvärmeförsörjningen 2020, slutliga uppgifter, Energimyndigheten och SCB.

⁷² Energimarknaden – Branschbevakning från Di, <https://energimarknaden.di.se/de-storsta-bolagen-tappar-kunder-och-tibber-gor-entre-pa-listan/>, hämtad 2023-01-09.

⁷³ Företagens storlek är uppskattade baserat på redovisad omsättning i den senast tillgängliga årsredovisningen från allabolag.se (hämtat i juni 2022). Mikroföretag har en omsättning i SEK på under 20 miljoner, små företag mellan 20 – 99,9 miljoner, medelstora företag mellan 100 – 499,9 miljoner, och stora företag 500 miljoner eller mer

kunder till stora företag med flera hundra tusen kunder. De tre största företagen har ca 800 000 kunder vardera och ytterligare sju företag har mellan 100 000 och 300 000 kunder. Dessa tio företag har sammanlagt över 3,3 miljoner kunder, medan de tio minsta företagen sammanlagt har färre än 7 000 kunder.⁷⁴

Leverantörer av mellanhandstjänster

Förslagen kommer även att påverka de företag som agerar som leverantörer av mellanhandstjänster på elhandelsmarknaden. Ei uppskattar att det rör sig om ungefär 17 – 22 företag med totalt cirka 88 500 kunder.

Ei har låtit konsultbyrån AFRY kartlägga hur marknaden för leverantörer av mellanhandstjänster inom elhandelsmarknaden ser ut idag. I kartläggningen fastställdes att det idag finns ett fåtal aktörer som levererar mellanhandstjänster. En del av dessa företag är även traditionella elhandelsföretag, medan en del är rena leverantörer av mellanhandstjänster som inte själva levererar någon el.

Kartläggningen visar att flera leverantörer av mellanhandstjänster nyligen har upphört med sin verksamhet och att många företag verkar vara relativt kortlivade på marknaden. I kartläggningen har sju nu aktiva företag identifierats som är renodlade leverantörer av mellanhandstjänster. Storleken på företagen varierar kraftigt. De två största företagen riktar sig uteslutande till företagskunder. Mellanhandstjänsten går i stort ut på att leverantören genom fullmakt tecknar avtal om fysisk leverans med ett elhandelsföretag, samtidigt som leverantören av mellanhandstjänster genomför prissäkringar på de finansiella marknaderna för att försöka ge kunderna ett så lågt och förutsägbart pris som möjligt. Fakturering för den fysiska leveransen görs av elhandelsföretaget direkt till elanvändaren. AFRY har uppskattat deras kundantal till cirka 10 000 respektive 1 800 kunder.

Bland de övriga fem identifierade leverantörer av mellanhandstjänster finns två företag som huvudsakligen marknadsför sig som försäljare av bland annat telekomtjänster, men som även erbjuder mellanhandstjänster på elhandelsmarknaden. Deras årliga omsättning uppgår till runt 73,5 respektive 5,6 miljoner kronor. AFRY har uppskattat antalet kunder som köper mellanhandstjänster från dessa företag till cirka 10 400 respektive 3 200 kunder. AFRY identifierade även tre företag som enbart erbjuder mellanhandstjänster på elhandelsmarknaden. Deras årliga omsättning har uppskattats till 2,9–4,5 miljoner kronor och antalet kunder har uppskattats till cirka 1 700 kunder för ett av företagen och 2 700 kunder vardera för de andra två. Gemensamt för de fem företagen är att de i sina avtalsvillkor har en fullmakt där både avtalsingående och fakturering mot kund sköts av leverantören av mellanhandstjänster. Eftersom flera

⁷⁴ Data hämtad från de tekniska uppgifter som elnätsföretagen rapporterat in till Ei för 2020 och finns öppet tillgängliga på Ei:s webbplats: <https://ei.se/om-oss/statistik-och-oppna-data/tekniska-uppgifter---elnet>.

företag är nystartade och kundantal inte finns tillgängligt har företagets omsättning och kundantal uppskattats genom benchmarking mot liknande företag, vilket innebär att det finns en osäkerhet i uppskattningarna.

Utöver de renodlade leverantörerna av mellanhandstjänster finns även elhandelsföretag som erbjuder mellanhandstjänster. Det rör sig främst om samfaktureringsföretag, där ett elhandelsföretag genom fullmakt från kunden tar emot fakturor från elhandels- och/eller elnätsföretag och sedan vidarefakturerar kunden genom en faktura. Det kan exempelvis vara önskvärt när en kund tecknar ett nytt elhandelsavtal med ett nytt elhandelsföretag innan ett tidigare fastprisavtal har löpt ut, och vill börja få sina fakturor från det nya företaget direkt.

Uppskattningsvis finns idag cirka 10–15 sådana elhandelsföretag som erbjuder mellanhandstjänster. Eftersom företagen till absolut störst del sysslar med traditionella elhandelsavtal är det svårt att säga exakt hur många kunder som nyttjar mellanhandstjänsterna. I kartläggningen bedömde AFRY att cirka 1 % av det totala antalet kunder använder en sådan samfaktureringsföretag. Baserat på de siffrorna bedömer Ei att det rör sig om cirka 56 000 kunder totalt, vilket innebär att det i genomsnitt handlar om cirka 3 700–5 600 kunder per elhandelsföretag. De identifierade elhandelsföretagen som erbjuder mellanhandstjänster varierar i storlek mellan cirka 2,7 och 324 miljoner kronor i årlig omsättning.

Leverantörer av aggregeringstjänster

Förslaget om anmälnings- och rapporteringsskyldighet omfattar, utöver elhandelsföretag och leverantörer av mellanhandstjänster, även leverantörer av aggregeringstjänster. Det finns idag ett fåtal energitjänsteföretag som erbjuder tjänster för aggregering. Exakt antal företag som erbjuder aggregeringstjänster och storlek på dessa finns inte sammanställt, men Ei uppskattar att det rör sig om cirka 5–10 företag⁷⁵.

Påverkan på företagets kostnader och verksamhet

I det här avsnittet beskrivs den bedömda påverkan på kostnader och verksamhet som uppstår för olika företag. Där det bedömts möjligt har konsekvenserna beräknats. De konsekvenser som inte kunnat beräknas beskrivs kvalitativt. De lönekostnader som har använts har beräknats genom att använda genomsnittlig månadslön från SCB:s lönestatistik från 2021⁷⁶. Månadslönerna har sedan multiplicerats med påslag om 12 % semesterersättning, 31,42 % arbetsgivaravgift och 25 % overheadkostnader.⁷⁷ För att räkna fram kostnad per timme har det

⁷⁵ Mer information om aggregatorer finns i rapporten Oberoende aggregatorer: Förslag till nya regler för att genomföra elmarknadsdirektivet (Ei R2021:03).

⁷⁶ Statistiska centralbyrån. <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/lonesok/>

⁷⁷ Påslagen är hämtade från Tillväxtverkets beräkningsguide "Ekonomiska effekter av nya regler – Så beräknar du företagets kostnader (senast uppdaterad 2022-03-23)".

framräknade beloppet dividerats med 160. Kostnaden per timme för respektive personalkategori har sammanställts i tabellen nedan.

Tabell 4 - Personalkostnader

Yrke	Månadskostnad inklusive påslag	Kostnad per timme
Affärs- och företagsjurist	116 648 kr	729 kr
Backofficepersonal	69 731 kr	436 kr
Ekonomiassistent	59 980 kr	375 kr
Kundtjänstpersonal	52 069 kr	325 kr
Nationalekonom/analytiker	87 394 kr	546 kr
Systemutvecklare	89 418 kr	559 kr
Verkställande direktör	160 622 kr	1 004 kr
Webbadministratör	73 227 kr	458 kr

Leverantörer av mellanhandstjänster

Förslaget om att vissa av elhandelsföretagens skyldigheter i ellagen även ska gälla för leverantörer av mellanhandstjänster bedöms främst påverka de renodlade leverantörer av mellanhandstjänster som agerar på elhandelsmarknaden utan att vara elhandelsföretag. De elhandelsföretag som tillhandahåller mellanhandstjänster bedöms enbart påverkas av bestämmelserna som gäller överföring av el, det vill säga när elhandelsföretagen agerar som ombud och tar emot elnätsfakturan för elanvändarens räkning. För övriga bestämmelser bedöms de redan omfattas av kraven inom ramen för ellagens nuvarande utformning. De leverantörer av mellanhandstjänster som låter både elnät- och elhandelsföretag fakturera elanvändarna direkt påverkas varken av de bestämmelser som gäller fakturering gällande överföring av el eller leverans av el.

Nedan beskrivs konsekvenserna av respektive bestämmelse mer i detalj. Konsekvenserna av förslagen gällande hur information ska lämnas till elanvändare i fakturor, webbplatser, reklam eller på annat sätt (4 kap. 43 § samt 9 kap. 22 och 25 §§) har inte kunnat beskrivas i detalj eftersom den information som ska lämnas är tänkt att regleras i förordningar eller föreskrifter. Avsikten är dock att skyldigheterna som ges till leverantörer av mellanhandstjänster i de bestämmelserna ska motsvara de skyldigheter som åläggs elhandelsföretagen i ellagen. Bestämmelserna kommer därför leda till kostnader för de leverantörer av mellanhandstjänster som inte fakturerar och informerar enligt samma minimikrav som elhandelsföretagen. Även om kostnaderna inte har kunnat kvantifieras bedömer Ei att bestämmelserna bör införas, eftersom det inte är rimligt att elanvändarna riskerar att gå miste om sina rättigheter på grund av att de anlitar en leverantör av mellanhandstjänster.

De nya skyldigheter som ges till leverantörer av mellanhandstjänster förväntas leda till följande konsekvenser för dem.

- En leverantör av mellanhandstjänster får inte ta ut någon avgift för att tillhandahålla elanvändare fakturor och information som gäller överföring av el (4 kap. 44 a §).

De leverantörer av mellanhandstjänster som idag tar ut avgifter för fakturor eller information som gäller överföring av el kommer inte längre kunna göra det. Ei utgår från att de potentiella intäkter som leverantörer av mellanhandstjänster förlorar på det i stället kommer att tas ut genom någon annan del av den kostnad som faktureras till kunderna.

- System med förskottsbetalning avseende överföring av el ska ha skäliga villkor (4 kap. 45 a §).

Bestämmelsen motsvarar vad som idag gäller för elnätsföretagen. Exempel på ett system med förskottsbetalning som tillämpas av elnätsföretag idag är att elanvändare som tidigare har misskött sina betalningar till elnätsföretaget tillfälligt kan tvingas betala i förskott baserat på förväntad förbrukning.

Bestämmelsen innebär att de leverantörer av mellanhandstjänster som tillämpar system med förskottsbetalning avseende *överföring av el* kommer behöva se över ifall deras villkor är skäliga. Ei:s beräkning utgår från att översynen kommer att genomföras av en jurist, och att eventuella förändringar i avtalsvillkoren sedan ska läsas igenom och godkännas av företagets vd eller annan chef. Arbetet beräknas ta upp till 40 timmar för juristen och upp till 8 timmar för vd eller motsvarande. Det innebär en initial kostnad per företag på upp till cirka 37 000 kronor. Om alla 17–22 leverantörer av mellanhandstjänster gjorde detta skulle det innebära en total kostnad på upp till 629 000–814 000 kronor.

I en genomläsning av de avtalsvillkor som finns på webbplatserna hos de leverantörer som kartlagts av AFRY hittade Ei ett företag som tillämpar ett system med förskottsbetalning. Den totala kostnaden för marknaden bedöms därför bli låg.

- Leverantörer av mellanhandstjänster ska skicka en slutfaktura gällande leverans av el inom sex veckor från den dag då det frånträdande elhandelsföretagets leverans upphörde (9 kap. 13 a §).

Vid byte av elhandelsföretag ställs redan idag krav på att det frånträdande elhandelsföretaget ska skicka en slutfaktura inom 6 veckor. Ei:s förslag innebär att samma krav ställs på leverantörer av mellanhandstjänster, som på uppdrag av en elanvändare tar emot elhandelsföretagets faktura och i sin tur fakturerar elanvändare för leverans av el. Bestämmelsen skulle eventuellt kunna påverka

leverantörer av mellanhandstjänster negativt om de av någon anledning föredrar att vidarefakturera slutfakturan senare. Att vänta med fakturering innebär dock att inbetalningen från elanvändaren sker senare, vilket påverkar företagets kreditrisk negativt. Eftersom det bör ligga i leverantören av mellanhandstjänstens intresse att vidarefakturera sina kunder i tid för att minska sina kreditrisker och liknande förväntas effekten bli marginell.

- Leverantörer av mellanhandstjänster ska ha fastställda rutiner för hantering av klagomål från elanvändare (9 kap. 19 §).

För de leverantörer av mellanhandstjänster som inte redan har fastställda rutiner för hantering av klagomål tillkommer kostnader för att upprätta sådana. Exakt hur processen ser ut för att ta fram rutiner skiljer sig troligen från företag till företag. Det är även troligt att vissa företag redan har fastställda rutiner för hur klagomål ska hanteras. För att uppskatta kostnaden av bestämmelsen har Ei utgått från att rutinerna tas fram genom att ett styrdokument upprättas av en kundtjänstmedarbetare, vilket sedan stäms av med företagets vd eller någon annan chef. Den totala tidsåtgången för kundtjänstmedarbetaren bedöms till cirka 40 timmar. Genomläsning och avstämning av vd eller motsvarande bedöms ta cirka 8 timmar, vilket innebär en kostnad på cirka 21 000 kronor per leverantör. Den totala kostnaden för de cirka sju aktuella företagen beräknas till 147 000 kronor.

- Krav på uppdragsavtalet och dess innehåll (9 kap. 21 a §).

För att se till att korrekt information och villkor för uppdragsavtalet lämnas enligt bestämmelsen kommer leverantörer av mellanhandstjänster behöva uppdatera sina rutiner för avtalstecknande. De kommer även behöva se över sina avtal så att de innehåller den information som krävs. Kostnaden beräknas utifrån att en jurist sköter genomgång av bestämmelsen och företagets rutiner och avtalsvillkor, som därefter presenteras och diskuteras med företagets vd innan beslut fattas. Arbetet beräknas ta runt 20–60 timmar för juristen och 8 timmar för företagets vd, vilket innebär en kostnad på cirka 23 000–52 000 kronor per företag. Det innebär en total kostnad för alla 17–22 leverantörer på cirka 391 000–1 144 000 kronor.

- Leverantörer av mellanhandstjänster som fakturerar en elanvändare för leverans av el ska basera fakturan på uppmätt faktisk förbrukning (9 kap. 24 a §).

Efter en genomläsning av avtalsvillkoren hos de leverantörer av mellanhandstjänster som AFRY har kartlagt kan Ei konstatera att inget tyder på att debitering för själva elleveransen sker på annat sätt än baserat på uppmätt förbrukning när sådan finns, och annars på beräknade mängder. Om bestämmelsen inte införs finns dock en risk att det uppstår affärsmodeller i framtiden där leverantörer av mellanhandstjänster debiterar på andra sätt.

- Leverantörer av mellanhandstjänster får inte ta ut någon avgift för att tillhandahålla elanvändare fakturor och information som gäller leverans av el (9 kap. 27 a §).

De leverantörer av mellanhandstjänster som idag tar ut avgifter för fakturor eller information som gäller energianvändningen kommer inte längre kunna göra det. Ei utgår från att de potentiella intäkter som leverantörer av mellanhandstjänster förlorar på det i stället kommer att tas ut genom någon annan del av den kostnad som faktureras till kunderna.

- Skyldighet att erbjuda flera betalningssätt, och att inte missgynna elanvändare baserat på valt betalningssätt. Avgifter för val av betalningssätt eller förskottsbetalning får inte överstiga betalningsmottagarens kostnader (9 kap. 29 a §).

Att leverantörer av mellanhandstjänster inte får missgynna elanvändare på grund av valt betalningssätt innebär att de måste låta elanvändarna välja fritt mellan de betalningssätt som erbjuds. Konsekvensen av bestämmelsen för leverantörer av mellanhandstjänster som idag missgynnar elanvändare på grund av valt betalsätt genom exempelvis en straffavgift skulle förlora intäkter på detta, vilket i sin tur skulle leda till ett marginellt sämre rörelseresultat eller en höjning av påslaget gentemot hela kundkollektivet. Ei känner dock idag inte till några leverantörer av mellanhandstjänster som missgynnar elanvändare på grund av valt betalsätt.

Bestämmelsen innebär att de leverantörer av mellanhandstjänster som tillämpar system med förskottsbetalning avseende leverans av el kommer att behöva se över detta. Ei:s beräkning utgår från att översynen kommer att genomföras av en jurist, och att eventuella förändringar i avtalsvillkoren sedan ska läsas igenom och godkännas av företagets vd. Om arbetet tar upp till 40 timmar för juristen och upp till 8 timmar för vd innebär det en initial kostnad per företag på upp till cirka 37 000 kronor, vilket skulle innebära en total kostnad på 259 000 kronor för de sju leverantörer av mellanhandstjänster som inte även är elhandelsföretag.

Som nämnts tidigare gällande förskottsbetalning av kostnader för överföring av el så känner Ei till en leverantör av mellanhandstjänster som tillämpar ett system med förskottsbetalning. Den totala kostnaden för marknaden bedöms därför bli låg.

Ei saknar kännedom om någon leverantör av mellanhandstjänster som inte erbjuder flera betalningssätt. I de fall det skulle förekomma skulle kostnader

uppstå för de företagen till följd av bestämmelsen. Ei bedömer att den kostnaden skulle bli marginell eftersom skillnaden i kostnad för olika betalningssätt är liten⁷⁸.

Förutom de föreslagna skyldigheterna för leverantörer av mellanhandstjänster föreslås även **förtydliganden om att elhandelsföretagen har vissa skyldigheter direkt mot elanvändaren**, även om elanvändaren har ingått elhandelsavtal genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part. Nedan beskrivs konsekvenserna för elhandelsföretagen för respektive bestämmelse.

- Avtal om elleverans får enbart ingås med den elanvändare som har ett nätavtal i uttagspunkten. Detta gäller även i de fall avtalet ingås genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part (9 kap. 1 §).

Ei bedömer att ändringen av bestämmelsen inte kommer få några konsekvenser för elhandelsföretagen. Att bestämmelsen gäller även vid avtal genom leverantörer av mellanhandstjänster eller en annan tredje part är endast ett förtydligande.

- Ett byte av elhandelsföretag ska ske på ett icke-diskriminerande sätt inom tre veckor och vara kostnadsfritt för konsumenter och små företag. Detta gäller även i de fall avtalet ingås genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part (9 kap. 11 §).

Ei bedömer att ändringen av bestämmelsen inte kommer få några konsekvenser för elhandelsföretagen. Att bestämmelsen gäller även vid avtal genom leverantörer av mellanhandstjänster eller en annan tredje part är endast ett förtydligande.

- Krav på innehåll och information om avtalsvillkor för elhandelsavtal. Detta gäller även i de fall avtalet ingås genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part (9 kap. 21§).

Ei:s föreslagna förändring förtydligar att informationen om elhandelsavtalet ska lämnas även om avtalet ingås genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part. Ansvar för elhandelsföretaget ändras inte, det är alltid elhandelsföretaget som har ansvaret för att informationen lämnas till elanvändaren. Eftersom ändringen inte innebär någon skillnad i hur lagen ska tillämpas bedöms den inte leda till några nya konsekvenser för elhandelsföretagen.

- Elhandelsföretags skyldigheter när ett tidsbestämt avtal löper ut (9 kap. 15 §), innan avtal med dynamiska priser ingås (9 kap. 17 §) och vid villkorsändringar för avtal som löper tills vidare (9 kap. 23 §) kvarstår även i de fall avtalet ingås genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part.

⁷⁸ Se exempelvis SEB:s prislista för betalningar inom Sverige. <https://seb.se/foretag/aktuella-priser> hämtad 2023-01-04.

Elhandelsföretagen omfattas redan av dessa bestämmelser, så rutiner och system ska därför redan finnas på plats för att hantera de skyldigheter som följer av bestämmelserna vid avtal tecknade direkt med en elanvändare. Rutinerna för utskick när avtal tecknats via en leverantör av mellanhandstjänster eller annan tredje part kommer dock behöva ses över för att försäkra sig om att informationen når ut till elanvändaren även i dessa fall. Ei:s beräkning av elhandelsföretagens kostnader utgår från att arbetet med att ta fram ett förslag på nytt arbets sätt kommer utföras av en jurist eller motsvarande, och att förslaget sedan ska gå igenom och godkännas av företagets vd eller någon annan chef. Arbetet förväntas ta mellan 40 och 80 timmar för juristen och 8 timmar för vd eller motsvarande. Det innebär en uppskattad kostnad på 37 000–66 000 kronor per företag. Totalt för alla elhandelsföretag skulle det innebära en kostnad på cirka 5,2–13,2 miljoner kronor.

Förslagen angående ansvarsfördelningen mellan leverantörer av mellanhandstjänster och elhandelsföretag bedöms även påverka **de företag som köper el via mellanhandstjänster**. Eftersom konsekvenserna till stora delar motsvarar de för konsumenter har de beskrivits mer i detalj i avsnittet Konsekvenser för hushåll/konsumenter. Att kunderna till leverantörer av mellanhandstjänster får samma rätt till information oavsett vilken aktör de möter på elhandelsmarknaden förväntas leda till positiva konsekvenser för de företag som annars hade missat viktig information från elhandels- eller elnätsföretaget då informationen hade stannat hos leverantören av mellanhandstjänster. Genom att elanvändarna får tydlig rätt till information ökar deras möjligheter att fatta välinformerade beslut kring sina elhandelsavtal.

Ångerrätt för mikroföretag

Förslaget om 14 dagars ångerrätt för mikroföretag innebär att de företagen får ett utökat kundskydd. Ångerrätten medför positiva konsekvenser för de **mikroföretag** som ingått ett avtal som slutits genom oschyssta affärsmetoder och sedan ångrar sig till förmån för ett mer förmånligt alternativ inom ångerfristen. Det är svårt att säga exakt hur stora de ekonomiska konsekvenserna kommer att bli, men enskilda mikroföretag som hört av sig till Ei har krävts på brytavgifter motsvarande cirka 25 000–50 000 kronor för att komma ur avtalen.

Ångerrätten gäller inte för de mikroföretag som har en förbrukning över 200 000 kWh och som avtalar bort sin ångerrätt. Det finns idag inga tillgängliga data över hur många företag det rör sig om. Enligt Ei:s uppskattningar rör det sig om mellan 3 000 och 59 000 företag, vilket innebär att uppskattningsvis 796 000–852 000 mikroföretag kommer omfattas av ångerrätten på samma sätt som konsumenter gör idag.

Ångerrätten gäller generellt, vilket innebär att det även bedöms kunna få positiva ekonomiska konsekvenser för de mikroföretag som ångrar sig och byter till ett mer

förmånligt avtal även av andra skäl än att ha blivit utsatt för oschyssta affärsmetoder. Det kan till exempel hända när ett mikroföretag efter att ha tecknat ett fastprisavtal märker att priset på marknaden har gått ned, och därför ångrar det gamla avtalet och tecknar ett nytt. Om ett sådant beteende blir systematiskt och omfattande kan det även bland annat leda till högre priser i form av en högre riskpremie, vilket behandlas i nästföljande stycken.

En införd ångerrätt för mikroföretag förväntas leda till en **ökad offertprisrisk för de elhandelsföretag som erbjuder fastprisavtal**. Offertprisrisken finns normalt under den tid som erbjudandet gäller fram till att erbjudandet går ut eller tills kunden accepterar erbjudandet. Enligt uppgifter från Energiföretagen går erbjudandet till företagskunder i dagsläget i normalfallet ut efter någon timme. Om en ångerrätt för mikroföretag införs innebär det att offertprisrisken efter ett accepterat erbjudande finns kvar tills tidsfristen för att nyttja ångerrätten går ut. Om exempelvis ett års fastpris på marknaden sjunker under tidsfristen så kan kunden byta till ett billigare alternativ. Om elhandelsföretaget då redan gått till terminsmarknaden och prissäkrat motsvarande en årsförbrukning kan det tvingas till att sälja av till ett lägre pris, och riskerar då att gå med förlust. Exakt hur prissäkring ser ut varierar mellan elhandelsföretag, men även om den motsvarande förbrukningen inte har prissäkrats så påverkas elhandelsföretaget ändå genom lägre intäkter än om avtalet inte ångrats.

För att beräkna de förväntade kostnaderna förknippade med ökad offertprisrisk har Ei använt data som rapporterats in till Elpriskollen för företag. De genomsnittliga priserna för 1-, 2- och 3-åriga fasta elhandelsavtal under varje dag mellan den 11 mars 2021 och den 10 mars 2022 har använts⁷⁹. Den potentiella besparingen av att nyttja ångerrätten har räknats fram genom att ta differensen mellan priset för varje enskild dag och priset under dagen med det lägsta priset under efterföljande 14 dagar. Den genomsnittliga differensen för kunder med 1-, 2- och 3-åriga fasta avtal under de dagar då den var över noll var 6,64, 3,04 respektive 4,81 öre per kWh. Antalet dagar under året då ångerrätten hade kunnat utnyttjats för ett bättre pris var 198, 298 respektive 289. Ei uppskattar att antalet mikroföretag som förnyar sitt 1-, 2- eller 3-åriga avtal uppgår till 229, 30 respektive 99 företag per dag⁸⁰. Om ett mikroföretag förbrukar i genomsnitt 15 000 kWh per år⁸¹ innebär det att ett företag

⁷⁹ Startdatum valdes för att Elpriskollen för företagsavtal lanserades då, slutdatum valdes för att få med ett helt års elpriser när beräkningarna gjordes.

⁸⁰ Antalet företag som tecknar nytt avtal antas vara jämnt fördelade över året. För att uppskatta andelen företag som har respektive typ av avtal har data från SCB under juli 2022 använts, se <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/energi/prisutvecklingen-inom-energiomradet/elpriser-och-elavtal/pong/tabell-och-diagram/tabeller-over-manadsvarden/fordelning-av-avtal-pa-olika-avtalstyper/>. Data över hur den faktiska fördelningen ser ut för mikroföretag finns inte tillgänglig.

⁸¹ Data från svenska mikroföretag saknas. Den genomsnittliga årsförbrukningen är hämtad från Ofgem's rapport "Microbusiness Strategic Review: Updated Impact Assessment" (2022) och bygger på data från Storbritannien.

som tecknar ett avtal en dag då det sedan visar sig lönsamt att ångra sig kan sänka sin elkostnad med i genomsnitt 996, 456, respektive 721 kronor per år⁸².

Priserna från 2021–2022 är från en period med historiskt volatila elpriser med ovanligt stora prissvängningar. Om marknaden skulle stabiliseras och bli mer förutsägbar på sikt skulle även offertprisrisken bli lägre. För att se potentiella besparingar under ett historiskt sett mer normalt år har samma beräkningar gjorts med data från Elpriskollen för konsumenter under hela 2019. Den genomsnittliga besparingen av att utnyttja ångerrätten för 1-, 2- och 3-årigt avtal under dagar då möjlighet gavs var 2,17, 1,02 och 0,76 öre per kWh för respektive avtalstyp. Det innebär en besparing på 326, 153, respektive 113 kronor per år vid en förbrukning på 15 000 kWh.

Exakt hur stora konsekvenserna kommer bli beror utöver vad som nämnts tidigare även på hur många mikroföretag som utnyttjar ångerrätten efter en prissänkning och hur stor förbrukning de företagen har. Det är svårt att bedöma exakt vilka konsekvenser den ökade offertprisrisken kommer att leda till. En effekt skulle kunna vara att vissa företag inte längre erbjuder fastprisavtal på grund av den ökade osäkerheten. Det skulle också kunna leda till att elhandelsföretagens vinster på fastprisavtal minskar, att priserna på avtalen ökar genom en ökad riskpremie, eller en kombination av de båda. Ett sätt att uppskatta värdet av effekten är att anta att elhandelsföretagens förväntade förluster i samband med att mikroföretag utnyttjar ångerrätten finansieras helt genom att en extra riskpremie läggs på priset. Om alla mikroföretag som kan skulle utnyttja ångerrätten skulle det i ett scenario med prisuppgifter från 2021–2022 innebära en riskpremie motsvarande 3,60 öre per kWh⁸³ för mikroföretag med fast pris 1 år, 1,24 öre per kWh för de med fast pris 2 år, och 1,27 öre per kWh för de med fast pris 3 år. Med prisuppgifter från 2019 blir riskpremierna i stället 1,69, 0,41 och 0,20 öre per kWh.

Ei bedömer dock att det är osannolikt att alla mikroföretag kommer lägga resurser på att bevaka elpriset efter att de tecknat ett elhandelsavtal, dels eftersom det rör sig om små företag med begränsade resurser att bevaka elpriset, dels eftersom de besparingar som kan göras för de flesta företag är relativt små jämfört med företagets övriga kostnader. De värden som presenterats ovan bör därför ses som en övre gräns.

Eftersom konsumenter redan har ångerrätt finns en större offertprisrisk redan idag på den delen av marknaden. Ei har undersökt prisuppgifter för konsumenter och företag med förbrukningen 20 000 kWh/år från de elhandelsföretag som erbjuder fasta avtal till både konsumenter och företag. Uppgifterna gäller avtal som

⁸² $0,0664 \text{ kr} * 15\,000 \text{ kWh} = 996$, $0,0304 * 15\,000 = 456$, $0,0481 * 15\,000 = 721$.

⁸³ $(230 \text{ st tecknade avtal per dag} * 198 \text{ dagar som besparingar kan göras} * 6,64 \text{ öre per kWh}) / 83\,790$ kunder totalt med 1-årigt avtal = 3,60 öre per kWh. Motsvarande beräkning har gjorts för 2- och 3-årigt avtal.

rapporterades in till Elpriskollen den 15 juni 2022. Uppgifterna visar att företag och konsumenter i genomsnitt erbjöds samma pris från de elhandelsföretag som rapporterat in ordinarie priser för 1 års fast avtal. För 2- och 3-åriga avtal var priserna för konsumenter 0,61 respektive 1,45 öre/kWh billigare. Endast ett fåtal elhandelsföretag erbjöd olika priser för konsumenter och företag. Om det hade funnits en omfattande offertprisrisk till följd av ångerrätten som lagts på som riskpremie hade avtalen som erbjudits till konsumenter varit dyrare. Det totala antalet avtal på Elpriskollen som samma dag erbjöds till konsumenter uppgick till 540, medan samma siffra för företag var 363, vilket är i linje med att offertprisrisken kopplat till ångerrätten inte är så omfattande att det lett till att elhandelsföretag i omfattande utsträckning undviker att erbjuda fasta avtal till konsumenter. Den potentiella besparingen av att använda ångerrätten vid prisnedgångar blir dock högre med en högre förbrukning, vilket innebär att de mikroföretag som har en betydligt högre förbrukning kan bli mer benägna att utnyttja ångerrätten vid prisnedgångar. Eftersom elhandelsföretagen och de mikroföretag som har en förbrukning över 200 000 kWh per år kan avtala bort ångerrätten bedöms antalet mikroföretag som systematiskt utnyttjar ångerrätten bli begränsat.

Ei bedömer att det trots den övre förbrukningsgränsen kan uppstå ett visst strategiskt beteende bland mikroföretag som utnyttjar ångerrätten vid prisminskningar. För att beräkna den totala kostnaden för den ökade offertprisrisken har data från SCB (se fotnot 80) använts för att uppskatta andelen mikroföretag som har respektive avtal. Andelen mikroföretag som har 1-, 2- respektive 3-årigt avtal uppskattas till 9,8 %, 2,6 % respektive 12,7 %. Det finns även andra typer av fasta avtal som i statistiken ingår i kategorin "övriga avtal", som uppgår till 11,1 %. Det rör sig bland annat om fasta avtal med kortare och längre bindningstider än 1–3 år, men även timprisavtal och olika typer av mixavtal. I beräkningarna har den andelen tillskrivits samma riskpremie som fast pris 1 år. Om 2–10 % av mikroföretagen skulle nyttja ångerrätten strategiskt vid prisminskningar skulle det vid en genomsnittlig förbrukning på 15 000 kWh per företag leda till en riskpremie motsvarande totalt 1,12–5,77 miljoner kronor per år med prisstatistik från 2019 och 3,28–16,4 miljoner kronor med priser från 2021–2022. Fördelat på alla mikroföretag som i beräkningarna antagits ha fasta avtal skulle det handla om ungefär 4–53 kronor per företag och år.

Att erbjuda 14 dagars ångerrätt även för mikroföretag bedöms medföra administrativa kostnader för **elhandelsföretagen**. Till en början uppstår kostnader för att uppdatera avtalsvillkor och rutiner. Ei beräknar den förväntade kostnaden för uppdateringen av avtalsvillkor och rutiner utifrån att en jurist kommer att ta fram förslag på utformning och att det sedan ska läsas igenom och godkännas av en vd eller motsvarande. Tidsåtgången för juristen förväntas bli cirka 40–80 timmar, medan genomläsning, diskussion och beslut från vd beräknas ta 8 timmar. De nya avtalsvillkoren kommer även att behöva göras tillgängliga på företagens

webbplatser. Ei bedömer att arbetet kommer att genomföras av en webbadministratör och ta upp till 8 timmar. De beräknade initiala kostnaderna för ett genomsnittligt elhandelsföretag blir totalt ungefär 40 000–70 000 kronor per företag, vilket för 140–200 elhandelsföretag motsvarar totalt ungefär 5,6–14 miljoner kronor.

Efter införandet tillkommer löpande kostnader för elhandelsföretagen i samband med hanteringen av de fall där mikroföretag ångrar sig. Ei:s beräkning utgår från att nyttjandet av ångerrätten kommer ske via ett e-postmeddelande eller ett kort telefonsamtal och följas av ett efterarbete med att häva avtalet och skicka ett systemmeddelande till elnätsföretaget. Processen beräknas ta cirka en halvtimme för en kundtjänstmedarbetare. Ei uppskattar att cirka 13 % av alla mikroföretag byter avtal per år, vilket motsvarar 112 981 företag⁸⁴. Under antagandet att någonstans mellan 2 och 10 % av de mikroföretagen kommer att utnyttja ångerrätten uppgår elhandelsföretagens löpande kostnader till totalt mellan cirka 368 000 och 1,8 miljoner kronor⁸⁵, vilket för 140–200 elhandelsföretag motsvarar i genomsnitt 1 800–12 900 kronor per elhandelsföretag och år.

De föreslagna lagändringarna innebär att även **leverantörer av mellanhandstjänster** kommer omfattas av ångerrätten för mikroföretag, vilket innebär att kostnader uppstår även för dem. Liksom elhandelsföretagen kommer leverantörer av mellanhandstjänster behöva uppdatera avtalsvillkor och rutiner kring försäljning till mikroföretag. Leverantörer av mellanhandstjänster bedöms också få löpande kostnader för hanteringen av de fall då ångerrätten utnyttjas. Liksom för elhandelsföretagen bedöms de initiala kostnaderna för leverantörer av mellanhandstjänster uppgå till 40 000–70 000 kronor per företag. Om även de uppskattningsvis 13 500 mikroföretag som är kund hos leverantörer av mellanhandstjänster antas ångra sina avtal 2–10 % av gångerna, och att 13 % av dem tecknar nytt avtal varje år, bedöms de löpande kostnaderna bli mellan ungefär 6 000 och 29 000 kronor, vilket för en genomsnittlig leverantör av mellanhandstjänster blir mellan cirka 300 och 1 700 kronor.

Elnätsföretagen bedöms få ytterligare kostnader till följd av bestämmelsen, eftersom de kommer att behöva hantera ett ökat antal leverantörsbyten då mikroföretagen utnyttjar sin ångerrätt och byter elhandelsföretag. Kostnaderna bedöms bli begränsade eftersom det redan finns rutiner på plats för att hantera leverantörsbyten. Det normala förfarandet innebär att elnätsföretaget tar emot ett systemmeddelande från elhandelsföretaget att de vill annullera det leverantörsbyte som anmälts sedan tidigare. Elnätsföretaget skickar sedan en bekräftelse till det

⁸⁴ Uppskattningen om 13% baseras på data från SCB från 2021 över antal omförhandlade avtal och antal leverantörsbyten bland icke-hushållskunder, som sedan dividerats med det totala antalet uttagspunkter hos företag. $855\,000 * 0,13 = 112\,981$.

⁸⁵ $163\text{ kronor} * 112\,981\text{ kunder} * 2\text{--}10\% \approx 368\,000\text{--}1\,800\,000\text{ kronor}$.

företag som annullerat bytet, ett meddelande till kundens förra elhandelsföretag om att elleveransen ska återtas samt ett brev med information om leverantörbytet till kunden⁸⁶. Meddelanden mellan företagen sker elektroniskt via ett särskilt system för informationsutbyte kallat Ediel, medan brev till kunden skickas via post eller till en elektronisk brevlåda. Enligt uppgifter Ei fått i samtal med branschen skickas dessa meddelanden till absolut största del automatiskt, med undantag för om elhandelsföretagen exempelvis fyllt i uppgifter fel i sin anmälan, eller ifall det rör ett mindre elnätsföretag som sköter meddelandehantering manuellt.

Ei:s beräkningar utgår från att cirka 5 % av ärendena kommer behöva behandlas manuellt av elnätsföretagens backofficepersonal, och att det kommer ta cirka 1–2 timmar att utföra arbetsuppgiften. Dessutom tillkommer en kostnad för brev och porto på som mest 17 kronor⁸⁷ för varje ärende då informationsbrev ska skickas till kunden. Den totala kostnaden blir cirka 87 000–685 000 kronor per år⁸⁸, vilket för 170 elnätsföretag motsvarar i genomsnitt ungefär 500–4 000 kronor per företag.

Anmälnings- och rapporteringsskyldighet

Att införa en anmälnings- och rapporteringsskyldighet kommer få ekonomiska konsekvenser för de företag som omfattas av den. Beräkningarna nedan utgår från att den införda anmälnings- och registreringskyldigheten kommer att påverka någonstans mellan 140 och 200 **elhandelsföretag**. Utöver det ska de **företag som erbjuder mellanhands- eller aggregeringstjänster** anmäla sig. Baserat på AFRY:s kartläggning bedömer Ei att det handlar om cirka 17–22 leverantörer av mellanhandstjänster. Marknaden för aggregeringstjänster är fortfarande en relativt ny marknad med en handfull aktörer. Ei bedömer att det rör sig om cirka 5–10 företag. Det innebär att anmälnings- och rapporteringsskyldigheten skulle omfatta ungefär 160–230 företag.

Beräkningarna av företagets ekonomiska konsekvenser utgår från att Ei skapar ett nytt inrapporteringssystem inom ramen för den plattform för inrapportering som finns redan idag. Inledningsvis behöver företagets firmatecknare registrera sig i Ei:s plattform för inrapportering. Registreringen görs med Bank-ID och när registreringen är gjord kan firmatecknaren välja att lägga till andra användare som sköter inrapporteringen i systemet. Ei bedömer utifrån erfarenheter av liknande system att själva registreringen av firmatecknaren och att lägga till användare kommer ta upp till en timme. Kostnadsberäkningen utgår från att arbetet kommer utföras av företagets vd, vilket innebär en kostnad på i genomsnitt 1 000 kronor per företag. Det skulle innebära en total kostnad för samtliga företag på runt 160 000–230 000 kronor.

⁸⁶ I enlighet med Energimarknadsinspektionens föreskrifter och allmänna råd (EIFS 2016:2) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el 11 kap. 8, 10 och 18 §§.

⁸⁷ Belopp enligt PostNords prislista, <https://portal.postnord.com/skapa-utskick/v2/#/>.

⁸⁸ 2 260 – 11 298 ärenden * 5% * 1–2 timmar * 436 kronor = 49 260–492 596 kronor. 2 260 – 11 298 ärenden * 17 kronor = 38 413 – 192 067 kronor. 49 260+ 38 413 = 87 673. 492 596 + 192 067 =684 663 kronor.

Exakt vilka uppgifter och hur ofta de ska rapporteras in föreslås regleras av Ei i föreskrifter, men Ei:s preliminära bedömning är att det handlar om åtminstone verksamhetens art, kontaktuppgifter och antal kunder. Hur många inrapporteringar som sker kommer kunna variera beroende på hur föreskrifterna utformas, och kan variera från företag till företag beroende på hur ofta de byter kontaktuppgifter. Den löpande rapporteringen förväntas utföras av en ekonomiassistent eller motsvarande och ta från 20 minuter upp till en timme. Om rapportering sker mellan 2 och 4 gånger per år innebär det en uppskattad kostnad på mellan 250 och 1 500 kronor per företag och år, vilket blir 40 000–345 000 kronor totalt för samtliga registreringsskyldiga företag.

Vissa företag erbjuder mer än en tjänst som omfattas av anmälnings- och rapporteringsskyldigheten, vilket innebär att de måste anmäla och rapportera in flera tjänster. Den extra tidsåtgång som följer av det förväntas bli liten och ryms inom de beräkningar som gjorts ovan.

Fullmakter

De **elhandelsföretag, leverantörer av mellanhandstjänster och leverantörer av aggregeringstjänster** som inte redan har separerade fullmakter kommer att få kostnader till följd av bestämmelsen om att fullmakter ska vara tydligt separerade från övriga avtalsvillkor. De företag som har separata men muntliga fullmakter kommer behöva upprätta system där fullmakterna görs tillgängliga för elanvändarna i varaktig och läsbar form och att godkännande sker skriftligt.

Beräkningen av företagens initiala kostnader utgår från att en jurist först kommer att se över och uppdatera de avtalsvillkor som idag innehåller fullmakter och upprätta separata dokument för avtalen och fullmakterna. Arbetet beräknas ta cirka 20 timmar per företag, vilket innebär en kostnad på cirka 15 000 kronor. Företagen kommer dessutom behöva se över systemet för själva signeringen. Ei:s beräkning utgår från att en systemutvecklare kommer att skapa en separat sida vid avtalssigneringen på företagets webbplats där fullmakten kan läsas och signeras. Arbetet beräknas ta cirka 40 timmar, vilket innebär en kostnad på ungefär 22 000 kronor per företag. Det innebär en total initial kostnad per företag på cirka 37 000 kronor, vilket för samtliga aktörer skulle innebära en kostnad på 5,9–8,5 miljoner kronor. I praktiken förekommer dock upplägget med separata fullmakter redan idag, vilket innebär att vissa företag redan har haft den aktuella kostnaden.

Utöver de initiala kostnaderna tillkommer även löpande kostnader för hanteringen av separata fullmakter som ska godkännas skriftligt. Alla elhandelsföretag, leverantörer av mellanhandstjänster och leverantörer av aggregeringstjänster som inte redan har separerat fullmakterna från övriga avtalsvillkor kommer behöva se till att en extra signering genomförs vid varje avtalstecknande som kräver fullmakt. Förfarandet kommer troligtvis se olika ut hos olika företag, men för att

kunna uppskatta kostnaden utgår Ei:s beräkning från att signering sker elektroniskt via Bank-ID till en kostnad av 0,50–1,50 kronor per signering. Det finns idag inga tillgängliga data över hur många fullmakter som hanteras, men Ei bedömer att det rör sig om maximalt 560 000 tillfällen per år⁸⁹. Den totala kostnaden beräknas då till 280 000–840 000 kronor, vilket för 160–230 företag blir i genomsnitt ungefär 1 200–5 300 kronor per år och företag.

Genom att fullmakterna på elhandelsmarknaden blir tydligt separerade från avtalsvillkoren och att de går att ta del av i läsbar och varaktig form så ökar kundskyddet för de **elanvändare som är företag**. Genom att det blir tydligt att det vid avtalstecknandet även ingås en fullmakt minskar risken för att bli utsatt för oschyssta affärsmetoder.

Förslaget skulle även kunna leda till en viss negativ påverkan på de elanvändare som är företag som behöver läsa och godkänna två separata dokument i stället för ett. Samtidigt kan det även gå snabbare för företagen att få en tydlig bild av vad de godkänner när avtal och fullmakter är separerade. Att fullmakterna måste vara tillgängliga för elanvändare i en handling eller någon annan läsbar och varaktig form och godkännas skriftligt innebär att elanvändare som är företag inte längre kommer kunna lämna muntliga fullmakter till elhandelsföretag vilket skulle kunna leda till en viss negativ påverkan på de företag som av någon anledning föredrar det. Det ska dock ställas i relation till det ökade kundskyddet.

Uppsägningstid

Att uppsägningstiden vid elhandelsavtal för konsumenter och mikroföretag inte får överstiga en månad väntas få konsekvenser för de **mikroföretag som är elanvändare och har en årsförbrukning upp till 200 000 kWh**. På samma sätt som för konsumenter leder bestämmelsen till att mikroföretagen får mer tid på sig att bestämma vilken typ av avtal de vill ha när avtalstiden för avtal med bindningstid löpt ut. Ei bedömer att det kommer leda till ökad kundlöslighet och mer aktiva mikroföretag på elhandelsmarknaden. Det innebär också att mikroföretagen får en större möjlighet att ta sig ur elhandelsavtal som ingåtts genom oschyssta affärsmetoder och som annars hade haft lång bindningstid och uppsägningstid. Eftersom det för företag idag inte finns någon bestämmelse eller rättspraxis angående uppsägningstid för rörliga avtal minskar även risken att fastna i ett onödigt dyrt rörligt avtal med lång uppsägningstid.

⁸⁹ Beräknat utifrån statistik om leverantörsbyten och antal uttagspunkter från SCB som Ei hämtat de senaste åren byter cirka 10 % av elanvändarna elhandelsföretag varje år, vilket för cirka 5,6 miljoner elanvändare blir 560 000 leverantörsbyten per år. Eftersom inte alla leverantörsbyten sker via fullmakt bör siffran ses som en övre gräns. Statistiken för leverantörsbyten omfattar inte aggregeringstjänster, men mot bakgrund av att det rör sig om ett begränsat antal företag bedömer Ei att 560 000 fullmakter per år ändå bör ses som en övre gräns för samtliga aktörer.

För de **elhandelsföretag som idag erbjuder elhandelsavtal med en längre uppsägningstid än en månad** förväntas kostnader uppstå till följd av att avtalsvillkoren behöver justeras. Arbetet med att ändra uppsägningstiderna i avtalsvillkoren beräknas inte ta mer än 8 timmar och förväntas utföras av en jurist, till en kostnad av 5 832 kronor per elhandelsföretag. Därutöver tillkommer kostnader för att uppdatera avtalen på företagens webbplatser. Uppdatering av webbplatserna förväntas ta 4 timmar och utföras av en webbadministratör till en kostnad av 1 831 kronor per företag. Den totala kostnaden per elhandelsföretag förväntas då bli cirka 7 700 kronor per företag, vilket skulle innebära en total kostnad för alla elhandelsföretag på cirka 1,1–1,5 miljoner kronor. I praktiken kommer inte alla elhandelsföretag behöva se över sina avtal då de redan efterlever den föreslagna bestämmelsen. Enligt uppgifter som rapporterats in till Elpriskollen erbjuder cirka 10 % av elhandelsföretagen något avtal med en uppsägningstid på över en månad. Uppsägningstiden är i de fallen mellan 1,5 och 3 månader.

Det finns en avtalstyp som idag förekommer på elhandelsmarknaden som kommer att påverkas mer än de traditionella avtalstyperna (rörligt, fast eller mix). Avtalstypen kallas bland annat portföljavtal, och går ut på att analytiker hos elhandelsföretagen arbetar aktivt med att påverka kundernas elpris för att försöka få ett så förmånligt och stabilt pris som möjligt. Detta görs typiskt sett genom att analytiker mot en avgift bevakar marknaden och genomför prissäkringar för hela eller delar av den förväntade konsumtionen vid olika tillfällen. För enskilda stora förbrukare kan det göras individuellt från företag till företag, men för en mindre förbrukare som en konsument eller ett litet mikroföretag görs förvaltningen i regel för ett stort antal kunder som tillsammans slås ihop till en portfölj.

För att minska risken vid prissäkringar för perioder längre framåt i tiden har portföljavtal normalt sett en längre uppsägningstid än vanliga rörliga eller fasta avtal (Ei har sett exempel på mellan 3 och 12 månader). Om en analytiker exempelvis ska köpa terminer för att prissäkra ett visst antal kunders förväntade förbrukning 12 månader framåt i tiden och kunderna har 12 månaders uppsägningstid så vet analytikern åtminstone det lägsta antalet kunder som kommer vara i portföljen när priset ska betalas. Om uppsägningstiden är kortare ökar risken för att kundantalet kommer se annorlunda ut, vilket också ökar risken på elhandelsföretagets inköp av terminer. Om elhandelsföretagen byter från uppsägningstid till bindningstid så kan de räkna med att kunderna blir kvar fram till bindningstidens slut, men ifall kunden kommer vara kvar efter bindningstidens slut vet de först när kunden bestämt sig för att teckna om avtalet, vilket kommer kunna ske fram till en månad före bindningstidens slut.

Ei bedömer att **de elhandelsföretag som idag erbjuder portföljavtal** kommer att behöva se över den produkten på ett mer omfattande sätt än andra typer av avtal. Kostnadsberäkningen utgår från att en analys av konsekvenserna och förslag på

hur produktutbudet ska justeras kommer utföras av en nationalekonom/analytiker eller motsvarande tillsammans med en jurist och ta cirka 40 timmar per person. Därefter ska företagets vd eller liknande ta del av beslutsunderlaget och göra relevanta överväganden, vilket beräknas ta ungefär 10 timmar. Det innebär en kostnad per företag på cirka 61 000 kronor. Det totala antalet företag som erbjuder portföljavtal uppskattas till cirka 25–50 företag⁹⁰, vilket innebär en total kostnad på mellan 1,5 och 3 miljoner kronor.

Det är svårt att förutspå exakt vad som kommer att hända med portföljavtalen ifall en maximal gräns på en månads uppsägningstid införs. De elhandelsföretag som idag erbjuder sådana avtal kommer behöva se över avtalen och utfallet kommer troligen variera från företag till företag. Tänkbara alternativ är att de fortsätter att erbjuda avtalen som tidigare och tillämpar en månads uppsägningstid, lägger till en bindningstid på avtalen eller slutar att erbjuda avtalstypen. De kostnader för företagen som följer av de olika åtgärderna beror i sin tur på hur deras kunder reagerar. Om avtalet kvarstår men med en månads uppsägningstid eller görs om till avtal med bindningstid ökar risken för elhandelsföretaget. Detta kan hanteras genom exempelvis ett högre pris i form av högre riskpremie och/eller en högre kostnad för risk för elhandelsföretaget. Om priset blir högre minskar avtalets konkurrenskraft, vilket förväntas leda till att kunder byter avtalstyp. Om kunderna byter till en annan avtalstyp hos samma företag beror kostnaden på vilka marginaler elhandelsföretaget har på de respektive produkterna. Om kunderna byter elhandelsföretag innebär det en kostnad (minskade intäkter) för det första elhandelsföretaget och ökade intäkter för det andra. Både elhandelsföretagens marginaler och antal kunder som har portföljavtal utgör i regel affärshemligheter vilket ytterligare försvårar en beräkning av kostnadernas omfattning. Ei uppskattar att det rör sig om någonstans mellan 50 000 och 150 000 konsumenter och mikroföretag som idag har ett portföljavtal, vilket innebär cirka 1–3 % av alla elanvändare.

Precis som för konsumenter förväntas även de **mikroföretag med en förbrukning på upp till 200 000 kWh per år** som föredrar ett portföljavtal med längre uppsägningstid än en månad påverkas negativt av bestämmelsen. Maxgränsen på en månads uppsägningstid föreslås inte gälla för avtal som redan har tecknats före bestämmelsens ikraftträdande, men på sikt kommer utbudet för de aktuella mikroföretagen som vill teckna ett portföljavtal att påverkas.

Påverkan på konkurrensförhållanden

Ei bedömer att de föreslagna åtgärderna sammantaget kommer att positivt påverka elhandelsmarknadens konkurrensförhållanden. Huvudsyftet med

⁹⁰ Enligt en kartläggning som Sweco gjorde på uppdrag av Ei 2020 fanns det då 23 elhandelsföretag som erbjöd portföljavtal till konsumenter och 27 elhandelsföretag som erbjöd sådana avtal till näringsidkare.

förslagen är att minska problemen kopplade till oschyssta affärsmetoder. Om de oschyssta affärsmetoderna på marknaden minskar förväntas det bidra till att elanvändarna känner ett ökat förtroende för marknaden i stort. En del kunder som i dagsläget håller sig till ett elhandelsföretag som de litar på, eftersom de tidigare utsatts för oschyssta affärsmetoder eller eftersom de är oroliga för risken att bli utsatta, förväntas då bli mer rörliga på marknaden. Detta förväntas i förlängningen leda till ökad konkurrens på elhandelsmarknaden. Som redogjorts för tidigare kommer nya lagkrav innebära ökade kostnader för företagen på marknaden. Det bedöms i sin tur leda till viss negativ effekt på konkurrensförhållandena då högre kostnader för att bedriva verksamheten kan påverka ett företags beslut att etablera sig eller stanna kvar på marknaden negativt.

Ei bedömer att ett **införande av ångerrätt för mikroföretag** sammantaget kommer att påverka konkurrensförhållandena positivt på elhandelsmarknaden. En förväntad positiv effekt är att de mikroföretag med en årlig elförbrukning på upp till 200 000 kWh som inser att de ingått avtal med oschyssta elhandelsföretag eller leverantörer av mellanhandstjänster kan ångra sig till förmån för de seriösa aktörerna på marknaden, vilket stärker konkurrenskraften hos de företag som arbetar med schyssta affärsmetoder. Förslaget innebär även en ökad risk för de elhandelsföretag som erbjuder fastprisavtal till mikroföretag. Med en ökad risk förväntas även en viss ökning i riskpremier, en minskning av elhandelsföretagens marginaler eller en minskning av antalet företag som erbjuder fastprisavtal. Det förväntas i sin tur påverka marknadens konkurrensförhållanden negativt.

Ei bedömer att en **reglering av ansvarsförhållandet mellan elhandelsföretag och leverantörer av mellanhandstjänster** kommer påverka konkurrensförhållandet mellan elhandelsföretag och leverantörer av mellanhandstjänster. De leverantörer av mellanhandstjänster som idag väljer att till exempel inte ge kunden fullständig fakturainformation enligt ellagen kommer inte längre kunna använda det som en konkurrensfördel gentemot elhandelsföretagen. Eftersom förslaget innebär kostnader för leverantörer av mellanhandstjänster förväntas lönsamheten för den typen av företag att bli lägre, vilket kan leda till färre aktörer på marknaden. Mot bakgrund av att de föreslagna bestämmelserna innebär att elanvändare ska få likvärdig information oavsett vem de möter på marknaden så bedöms påverkan på konkurrensförhållandet på elmarknaden bli positiv då aktörerna efter ändringen konkurrerar på mer likvärdiga villkor.

En anmälnings- och rapporteringsskyldighet bedöms leda till positiva konsekvenser för konkurrensförhållandena på berörda marknader. Att Ei har tillgång till kontaktuppgifter och information om marknadens aktörer på ett strukturerat sätt innebär att informations- och tillsynsinsatser kan effektiviseras. Det bedöms i sin tur leda till bättre regelefterlevnad på marknaden, vilket gör att företagen konkurrerar på mer rättvisa villkor. Att nya aktörer på marknaden måste

anmäla sin verksamhet till Ei kan även få en viss negativ effekt på konkurrensförhållandena, då det utgör en ytterligare administrativ börda på företag som vill ta sig in på marknaden. Ei bedömer dock att den administration som kommer krävas för att uppfylla anmälnings- och rapporteringsskyldigheten blir begränsad i förhållande till fördelarna.

En reglering av fullmakter bedöms få positiv påverkan på marknads konkurrensförhållanden. Genom att alla kunder får rätt till tydliga fullmakter som kan sparas och läsas igenom ordentligt förväntas problemen med att kunder ingår oönskade avtal att minska. Det förväntas i sin tur leda till bättre konkurrensförhållanden där aktörerna konkurrerar på mer lika villkor. Att de införda bestämmelserna medför vissa kostnader kan leda till en viss negativ påverkan på företagens beslut att träda in på eller stanna på de aktuella marknaderna, men Ei bedömer att den effekten kommer bli marginell.

Införandet av en gräns på maximalt en månads uppsägningstid förväntas leda till en ökad rörlighet på elhandelsmarknaden vilket förväntas få en positiv effekt på elhandelsmarknadens konkurrensvillkor. För kunder med rörliga elhandelsavtal som annars hade haft en längre uppsägningstid innebär förändringen att de kan byta elhandelsföretag fortare ifall de hittat ett bättre erbjudande hos ett annat elhandelsföretag. Det förväntas även leda till ökad rörlighet på marknaden för elhandelsavtal med bindningstid, eftersom en kortare uppsägningstid innebär att kunderna får längre tid på sig innan de behöver bestämma sig för om de vill förnya avtalet eller inte.

Ei bedömer att en gräns på maximalt en månads uppsägningstid kommer att påverka konkurrensförhållandet negativt på marknaden för portföljavtal. Som nämnts tidigare kommer en kortare uppsägningstid på den avtalstypen innebära en högre risk för elhandelsföretagen, vilket förväntas påverka utbudet på marknaden.

Särskild hänsyn till små företag

Gällande förslaget om att reglera ansvarsförhållandet mellan elhandelsföretag och leverantörer av mellanhandstjänster bedömer Ei att ingen särskild hänsyn för små företag bör tas. De små företag som agerar som leverantörer av mellanhandstjänster på elhandelsmarknaden kommer att få utökade skyldigheter. De skyldigheter som föreslås gälla för leverantörer av mellanhandstjänster gäller dock redan för små elhandelsföretag, vilket innebär att de små leverantörerna av mellanhandstjänster skulle få en omotiverad konkurrensfördel om särskild hänsyn togs vid utformningen av bestämmelserna. Ei har heller inte fått några indikationer på att de små elhandelsföretagen har särskilt omfattande problem med kostnaderna kopplade till de aktuella bestämmelserna.

Förslaget om 14 dagars ångerrätt för mikroföretag stärker deras ställning på elhandelsmarknaden eftersom det innebär en ny möjlighet att frångå elhandelsavtal som i efterhand visat sig oförmånliga. Utöver mikroföretag med en årlig elförbrukning på upp till 200 000 kWh innefattar gruppen små företag även resten av de företag där antal anställda är under 50 och där årsomsättningen eller balansomslutningen är under 10 miljoner euro. Syftet med den införda ångerrätten är att särskilt sårbara företag med en konsumentliknande ställning på marknaden ska få ökade rättigheter. Ei bedömer att den del av gruppen små företag som är större än mikroföretag med en årlig elförbrukning på upp till 200 000 kWh inte har en ställning på marknaden som liknar den hos enskilda konsumenter. Eftersom dessa företag är att betrakta som en i huvudsak jämbördig part gentemot elhandelsföretag och leverantörer av mellanhandstjänster bedömer Ei att ingen särskild hänsyn behöver tas till dessa företag vid bestämmelsens utformning.

Förslaget om ångerrätt påverkar även de små elhandelsföretag och leverantörer av mellanhandstjänster som erbjuder avtal till mikroföretag. Ei uppskattar att det rör sig om ungefär 45 företag, varav 20 mikroföretag. Ei bedömer att det inte är aktuellt med några undantag eftersom bestämmelsen då inte skulle skydda alla mikroföretag med årlig elförbrukning på upp till 200 000 kWh. Dessutom är många av de elhandelsföretag och leverantörer av mellanhandstjänster som föranlett klagomål angående oschyssta affärsmetoder små, nystartade och ofta kortlivade. Att undanta dessa företag från att erbjuda ångerrätt riskerar därför att kraftigt minska bestämmelsens avsedda effekt.

Ei föreslår inga särskilda anpassningar av anmälnings- och rapporteringsskyldigheten gällande små företag. Kostnaden för att rapportera in information till Ei bedöms bli snarlik för alla företag, vilket innebär att det blir en relativt sett högre kostnad för mindre företag i förhållande till företagets totala kostnader. Kostnaderna bedöms dock bli begränsade, samtidigt som det är viktigt för bestämmelsens måluppfyllelse att Ei får översikt över hela marknaden och inte bara över de större aktörerna.

Ei föreslår inte heller att regleringen av fullmakter ska anpassas särskilt med hänsyn till små företag. Det beror bland annat på att kostnaden för företagen att implementera bestämmelsen bedöms bli relativt liten, även för mindre aktörer. Det beror även på att aktörer som föranlett klagomål angående fullmakter i många fall räknas som små företag. Skulle dessa företag undantas hade bestämmelsen blivit mindre effektiv i syftet att stävja oschyssta affärsmetoder.

Även ett undantag från en lagstadgad maximal uppsägningstid för de avtal som tillhandahålls av små elhandelsföretag hade påverkat bestämmelsens måluppfyllnad att förhindra oschyssta affärsmetoder negativt. Därför föreslår Ei

inte att någon särskild hänsyn tas för små elhandelsföretag gällande den bestämmelsen.

Liksom för ångerrätten bedömer Ei att de små företag som är större än mikroföretag med en elförbrukning på upp till 200 000 kWh per år inte har en konsumentliknande ställning på elhandelsmarknaden och att principen om fri avtalsbildning i de fallen väger tyngre än att ha en tvingande skyddslagstiftning.

Annan påverkan på företag

Ei har inte identifierat någon annan påverkan på företag än vad som redan beskrivits.

Konsekvenser för offentlig sektor

Konsekvenser för Ei

Ei bedömer att ett införande av de föreslagna bestämmelserna kommer att få positiva konsekvenser för myndighetens möjligheter att efterleva sitt uppdrag kring att stärka kundernas ställning på elmarknaden. Reglerna skulle innebära större möjligheter att genom information och tillsyn agera mot marknadsaktörer som använder sig av oschyssta affärsmetoder, vilket förväntas leda till en ökad tilltro till både Ei och elhandelsmarknaden i stort. Det förväntas även leda till ett minskat antal klagomål.

Införandet av de nya bestämmelserna kommer innebära kostnader för Ei i samband med att investera i ett nytt it-system för anmälnings- och rapporteringsskyldigheten. Utöver det tillkommer kostnader för att ta fram och revidera föreskrifter. Initialt förväntas även kostnader för att informera branschens aktörer om de nya reglerna. De nya bestämmelserna innebär nya tillsynsområden för Ei, vilket förväntas leda till löpande kostnader för att bedriva tillsyn. Med fler regler förväntas även en viss ökning av frågor till myndighetens Konsumentforum konsumentkontakt. Ytterligare löpande kostnader tillkommer för att underhålla och uppdatera systemet för anmälnings- och rapporteringsskyldigheten.

Baserat på erfarenheter från tidigare projekt uppskattas investeringskostnaden för ett it-system där de aktuella företagen kan anmäla sig och rapportera in sina uppgifter till cirka 550 000–650 000 kronor. Därefter tillkommer löpande kostnader för drift och underhåll av själva systemet som förväntas uppgå till 30 000–40 000 kronor per år. Utöver det förväntas löpande kostnader för en administratör som ser till att företagen anmäler sig och rapporterar in sina uppgifter, svarar på frågor

kring rapporteringen och liknande. Det arbetet förväntas ta cirka 100 timmar per år vilket innebär en kostnad på cirka 36 000 kronor⁹¹ per år.

Att ta fram föreskrifter angående anmälnings- och rapporteringsskyldighet och fullmakter förväntas genomföras av utredare eller motsvarande, och beräknas ta i genomsnitt 250 timmar per föreskrift. Det innebär en kostnad på cirka 120 000 kronor per föreskrift⁹², vilket innebär en totalkostnad på ungefär 240 000 kronor. Att revidera två befintliga föreskrifter för att inkludera leverantörer av mellanhandstjänster förväntas också genomföras av utredare eller motsvarande och beräknas ta i genomsnitt 125 timmar per föreskrift. Det innebär en kostnad på cirka 60 000 kronor per föreskrift, vilket innebär en totalkostnad på ungefär 120 000 kronor.

Tillsynen med anledning av de nya bestämmelserna förväntas genomföras av administratörer och utredare eller motsvarande med cirka 50 % vardera. Tidsåtgången beräknas till cirka 200 timmar per år, vilket innebär en förväntad kostnad på ungefär 80 000 kronor per år.

I samband med regelförändringarna förväntas kostnader uppstå för informationsinsatser. Det rör sig exempelvis om kostnader för att ta fram pressmeddelanden och att uppdatera information om gällande regelverk på Ei:s webbplats. Informationsarbetet på Ei pågår kontinuerligt över tid och den extra tid som kommer läggas på information om de aktuella bestämmelserna förväntas bli marginell. Fler regler förväntas även leda till en viss ökning av frågor till kundforumet Konsumentkontakt, samtidigt förväntas antalet kontakter för att lämna klagomål minska till följd av en minskad omfattning av oschyssta affärsmetoder. Ei bedömer att den sammantagna effekten av förändringar i antal kundkontakter kommer bli marginell.

Konsekvenser för övrig offentlig sektor

Andra delar av offentlig sektor som har kundstödande uppdrag förväntas liksom Ei på sikt få färre antal klagomål till följd av en förväntad minskning av de oschyssta affärsmetodernas omfattning. Det rör sig exempelvis om Konsumentverket, den kommunala energi- och klimatrådgivningen, och den kommunala konsumentvägledningen. Fler bestämmelser kommer även leda till kostnader för att sätta sig in i det nya regelverket och kan även leda till kostnader

⁹¹ Medianlön för administratörer inom staten med påslag för semesterersättning, arbetsgivaravgift och overheadkostnader = 361 kronor/timme. Aktuell löneuppgift hämtad 2022-12-15 från <https://st.org/rad-och-stod/lon/lon-statliga-jobb>.

⁹² Medianlön för utredare inom staten med påslag för semesterersättning, arbetsgivaravgift och overheadkostnader = 476 kronor/timme. Aktuell löneuppgift hämtad 2022-12-15 från <https://st.org/rad-och-stod/lon/lon-statliga-jobb>.

förknippade med att fler kunder hör av sig för att få information, göra en anmälan, eller få vägledning.

Fler bestämmelser innebär fler frågor som kan bli föremål för avgörande hos ARN, de allmänna domstolarna och förvaltningsdomstolarna. Samtidigt förväntas en minskad omfattning av oschyssta affärsmetoder på sikt leda till färre tvister och tillsynsbeslut, vilket i sin tur kan resultera i en minskad arbetsbörda för domstolarna. Sammantaget bedömer Ei att de föreslagna förändringarna kommer att påverka dessa myndigheter i begränsad omfattning.

Förslagen förväntas inte få några direkta konsekvenser för kommuner och regioner utöver vad som nämnts angående de kommunala energi- och klimatrådgivarna och de kommunala konsumentrådgivarna. Indirekt kan vissa kommuner påverkas i egenskap av att de äger elhandels- eller elnätsföretag, dessa konsekvenser har redogjorts för i avsnittet Påverkan på företagens kostnader och verksamhet.

Konsekvenser för övriga aktörer

Utöver de aktörer som redan nämnts bedömer Ei att de föreslagna bestämmelserna kommer att påverka Energimarknadsbyråns verksamhet. En minskad omfattning av oschyssta affärsmetoder förväntas leda till färre klagomål från utsatta elanvändare. Ett utökat kundskydd kan även leda till utökade möjlighet att hjälpa de elanvändare som hör av sig vid problem. Samtidigt förväntas en viss kostnad för att sätta sig in i och informera om ett ökat antal bestämmelser.

8.8 Miljömässiga konsekvenser

Ei bedömer att de föreslagna bestämmelserna kommer få inga eller ytterst begränsade miljömässiga konsekvenser.

8.9 Sociala konsekvenser

Utöver de ekonomiska kostnaderna av att ha ingått ett oförmånligt elhandelsavtal utsätts de drabbade elanvändarna även för sociala påfrestningar. Det kan exempelvis handla om oro inför att klara av att betala en extra dyr elräkning eller ilska över att ha blivit lurad eller vilseledd av försäljare. Det kan även vara uppgivenhet eller besvikelse över att det upplevs som att myndigheterna inte kan hjälpa till med att lösa problemen. Eftersom de föreslagna åtgärderna förväntas minska omfattningen av oschyssta affärsmetoder bedömer Ei att de sociala problemen kopplade till dessa kommer att minska.

8.10 Ikraftträdande och informationsinsatser

Ei har i de lämnade författningsförslagen skrivit att bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2024. Det föreslagna datumet bör dock vid behov ändras beroende på hur beredningen vid Regeringskansliet fortskrider. Det är viktigt att

eventuellt ikraftträdandedatum väljs med hänsyn till att branschens aktörer ska få en skälig tid på sig att göra de anpassningar som krävs.

Det är viktigt att informationsinsatser planeras så att berörda aktörer får en tydlig bild av vilka regler som gäller. Hur informationsinsatserna ska se ut i detalj bör planeras i anslutning till att bestämmelserna beslutas och träder i kraft.

8.11 Dialog

Ei har inom ramen för uppdraget fört dialog med Konsumentverket, Energimarknadsbyrån, Energiföretagen Sverige, Svensk Handel, Oberoende elhandlare, Tekniska Verken i Linköping, Bixia, Eneas Services/VENI Energy Group och Tibber.

Dialogerna fördes i form av digitala möten med respektive aktör där Ei presenterade sina förslag och aktörerna hade möjlighet att ställa frågor och lämna synpunkter. Ei träffade representanter från Konsumentverket, Energimarknadsbyrån och Energiföretagen Sverige vid flera tillfällen och övriga organisationer vid ett tillfälle. Olika aktörer har löpande inkommit med frågor och synpunkter under projektets gång. Inlämnade synpunkter hanterades kontinuerligt inom projektgruppen och ledde bland annat till ändringar av författningsförslagen och förtydliganden i rapporten.

9 Författningskommentarer

9.1 Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

1 kap. 4 § Ord och uttryck i lagen

Ord och uttryck i lagen har samma betydelse som i elsäkerhetslagen (2016:732) och lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler.

leverantör av mellanhandstjänster:

- *en näringsidkare som agerar ombud för en elanvändare och ingår avtal om leverans av el med en elleverantör eller*
- *en näringsidkare som på uppdrag av en elanvändare tar emot elleverantörens faktura och i sin tur fakturerar elanvändaren för leverans av el eller*
- *en näringsidkare som på uppdrag av en elanvändare tar emot nätföretagets faktura och i sin tur fakturerar elanvändaren för överföring av el*

mikroföretag:

företag som sysselsätter färre än 10 anställda och vars omsättning eller balansslutning inte överstiger 2 miljoner euro per år,

uppdragsavtal:

ett avtal eller en fullmakt mellan en elanvändare och en leverantör av mellanhandstjänster för att leverantören av mellanhandstjänster ska kunna

- *agera ombud och ingå avtal om leverans av el med en elleverantör eller*
- *ta emot en elleverantörs faktura och i sin tur fakturera elanvändaren för leverans av el eller*
- *ta emot ett nätföretags faktura och i sin tur fakturera elanvändaren för överföring av el*

I paragrafen anges vad som avses med vissa ord och uttryck.

Paragrafens första stycket kompletteras med en hänvisning till lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler (distansavtalslagen). Begreppen affärslokal, avtal utanför affärslokalen, distansavtal och näringsidkare som återfinns i bestämmelserna om mikroföretags ångerrätt (9 kap. 36 – 41 §§) har samma betydelse som i distansavtalslagen.

I paragrafen finns definitioner av begreppen leverantör av mellanhandstjänster, mikroföretag och uppdragsavtal som är nya i ellagen. Med en *leverantör av mellanhandstjänster* avses en näringsidkare som agerar ombud för en elanvändare och ingår avtal om leverans av el med en elleverantör. Även en näringsidkare som på uppdrag av en elanvändare tar emot en elleverantörs eller ett elnätsföretags faktura och i sin tur fakturerar elanvändaren är en leverantör av mellanhandstjänster enligt definitionen. Aktörer som endast förmedlar avtal men som själva inte ingår avtal på uppdrag av antingen elleverantören eller elanvändaren omfattas inte av regleringen. Inte heller företag som tillhandahåller fakturerings- och betalningslösningar eller vars huvudsakliga affärsverksamhet går ut på att erbjuda bank- eller finansieringstjänster omfattas av definitionen leverantör av mellanhandstjänster. Med ett *uppdragsavtal* avses ett avtal eller en fullmakt mellan en elanvändare och en leverantör av mellanhandstjänster. Med stöd i uppdragsavtalet kan leverantören av mellanhandstjänster agera ombud och ingå ett avtal om leverans av el med en elleverantör för elanvändarens räkning samt ta emot och i sin tur fakturera elanvändaren för leverans och överföring av el. Genom att enbart näringsidkare kan vara leverantörer av mellanhandstjänster utesluts privatpersoner som agerar ombud åt närstående från regleringen. Övervägandena finns i avsnitt 2.1.1 och 2.1.2. Begreppet *mikroföretag* motsvaras av definitionen i europeiska kommissionens rekommendation av den 6 maj 2003 om definitioner av mikroföretag, små och medelstora företag och artikel 2.6 i elmarknadsdirektivet. Kommissionens definition av mikroföretag är företag med färre än 10 anställda och vars årsomsättning eller årliga balansomslutning inte överstiger 2 miljoner euro. Med denna definition omfattas inte bara enmansföretag utan även företag med några få anställda.

4 kap. Anslutning till elnät och överföring av el

4 kap. 43 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om nätföretags fakturering av elanvändare och om skyldighet för nätföretag att lämna viss information till elanvändaren i samband med fakturering.

Första stycket gäller även leverantörer av mellanhandstjänster som på uppdrag av en elanvändare tar emot nätföretags faktura och i sin tur fakturerar elanvändaren för överföring av el.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om nätföretags fakturering och viss information som ska lämnas till elanvändare i samband med fakturering.

Av *andra stycket* framgår att det även ska vara möjligt att meddela föreskrifter om leverantörer av mellanhandstjänsters fakturering och information som gäller överföring av el. Med stöd av bemyndigandet kan det exempelvis föreskrivas vilken information som ska finnas i fakturor, hur de ska utformas för att vara tydliga för elanvändaren och med vilka tidsintervall viss informationen ska lämnas. Övervägandena finns i avsnitt 2.1.4.

4 kap. 44 a §

En leverantör av mellanhandstjänster får inte ta ut någon avgift för att tillhandahålla elanvändare fakturor och information enligt 43 §.

Paragrafen är ny och reglerar ett förbud för leverantörer av mellanhandstjänster att ta ut en avgift för tillhandahållandet av fakturor och information som gäller överföring av el i likhet med vad som gäller för nätföretag enligt 43 §. Fakturor och information som gäller annat än överföring av el omfattas inte av bestämmelsen. Bestämmelsen påverkar därför inte leverantörer av mellanhandstjänsters möjlighet att ta ut avgifter för sina mellanhandstjänster som exempelvis tjänsten samfakturering. Övervägandena finns i avsnitt 2.1.4.

4 kap. 45 a §

Om en leverantör av mellanhandstjänster tillämpar ett system med förskottsbetalning som gäller överföring av el, ska villkoren vara skäligena.

Paragrafen är ny och reglerar att om en leverantör av mellanhandstjänster tillämpar ett system med förskottsbetalning som gäller överföring av el ska villkoren vara skäligena. En leverantör av mellanhandstjänster får därmed samma skyldighet som nätföretag. Övervägandena finns i avsnitt 2.1.4.

9 kap. Leverans av el och aggregeringstjänster

9 kap. 1 §

En elleverantör får ingå avtal om leverans av el i en uttagspunkt enbart med den elanvändare som enligt avtal med det berörda nätföretaget har rätt att ta ut el i uttagspunkten. *Detta gäller även i de fall avtalet ingås genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part.*

Sista meningen i paragrafen är ny och förtydligar att avtal om elleverans enbart får ingås med den elanvändare som har ett nätavtal i uttagspunkten även om avtalet ingås genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part. Övervägandena finns i avsnitt 2.1.5.

9 kap. 11 §

En elleverantör ska på ett icke-diskriminerande sätt i fråga om kostnader, arbete och tidsåtgång säkerställa att en elanvändare kan byta elleverantör inom tre veckor från begäran om byte.

Ett byte av elleverantör ska vara kostnadsfritt för konsumenter och små företag.

Första och andra styckena gäller även i de fall avtalet ingås genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part.

Sista stycket är nytt och förtydligar att även om avtalet ingås genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part ska elleverantören säkerställa att en elanvändare kan byta elleverantör inom tre veckor från en begäran om byte och får inte ta ut någon avgift för bytet. Övervägandena finns i avsnitt 2.1.5.

9 kap. 13 a §

Vid byte av elleverantör ska den leverantör av mellanhandstjänster, som på uppdrag av en elanvändare tar emot elleverantörens faktura och i sin tur fakturerar elanvändare för leverans av el, se till att elanvändaren får en slutfaktura inom sex veckor från den dag då elleveransen upphörde.

Paragrafen är ny och reglerar att leverantörer av mellanhandstjänster som fakturerar en elanvändare för leverans av el ska se till att elanvändaren får en slutfaktura inom sex veckor från den dag då elleveransen upphörde. Därmed får leverantörer av mellanhandstjänster samma skyldighet som elleverantörer. Övervägandena finns i avsnitt 2.1.4.

9 kap. 15 §

En elleverantör som har ett tidsbestämt avtal med elanvändaren om leverans av el ska tidigast 90 dagar och senast 60 dagar innan avtalet löper ut informera elanvändaren om

1. tidpunkten för avtalets upphörande, och
2. konsekvenserna av att avtalet upphör.

Första stycket gäller inte leverans av el enligt ett fastkraftsavtal.

Första och andra styckena gäller även i de fall avtalet har ingåtts genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part.

Sista stycket är nytt och förtydligar att elleverantören ska informera elanvändaren om när ett tidsbestämt avtal löper ut samt konsekvenserna av att avtalet upphör

även om avtalet har ingåtts genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part. Övervägandena finns i avsnitt 2.1.5.

9 kap. 17 §

Innan en elleverantör och en elanvändare ingår ett avtal med dynamiskt elpris ska elleverantören informera elanvändaren om vilka möjligheter, kostnader och risker som finns med ett sådant avtal och särskilt inhämta elanvändarens samtycke till de villkor som ett dynamiskt elpris innebär.

Ett gällande elavtal får inte omvandlas till ett avtal med dynamiskt elpris utan att elanvändaren har fått den information som avses i första stycket och lämnat sitt samtycke.

Första och andra styckena gäller även i de fall avtalet ingås genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part.

Sista stycket i paragrafen är nytt och förtydligar att elleverantören ska informera elanvändaren om bland annat risker och kostnader med ett dynamiskt elpris samt särskilt inhämta elanvändarens samtycke till villkoren även om avtalet ingås genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part. Samma krav gäller om ett elavtal ska omvandlas till ett avtal med dynamiskt elpris. Övervägandena finns i avsnitt 2.1.5.

9 kap. 19 §

En elleverantör *och en leverantör av mellanhandstjänster* ska ha fastställda rutiner för att kunna hantera klagomål från elanvändare på ett snabbt, enkelt och rättvist sätt.

Paragrafen har ändrats så att även leverantörer av mellanhandstjänster inkluderas. Leverantörer av mellanhandstjänster ska ha fasta rutiner för att ta emot och hantera klagomål från elanvändare på ett snabbt, enkelt och rättvist sätt. Därmed får leverantörer av mellanhandstjänster samma skyldighet som elleverantörer. Övervägandena finns i avsnitt 2.1.3.

9 kap. 21 §

Ett avtal mellan en elleverantör och en elanvändare om leverans av el i elanvändarens uttagpunkt ska innehålla uppgifter om

1. elleverantörens namn, adress, telefonnummer och webbplats,
2. när avtalet träffas och vid vilken tidpunkt elleverantören planerar att påbörja leveranserna till elanvändaren,
3. den tid som avtalet löper på eller om det löper tills vidare,

4. vilka tjänster som avtalet omfattar,
5. elleverantörens åtagande gentemot elanvändaren,
6. villkoren för fakturering och betalning,
7. vad som gäller i fråga om förlängning av ett avtal som löper under en viss tid,
8. villkoren för uppsägning av avtalet och om avtalet kan sägas upp avgiftsfritt,
9. hur ersättningen beräknas vid uppsägning i förtid av ett avtal som löper under viss tid,
10. villkoren för ersättning om elleverantören inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet,
11. var elanvändaren kan hitta information om elleverantörens priser, övriga tjänster och villkor samt om konsumenträttigheter,
12. hur tvistlösning utanför domstol inleds, *och*
- 13. i de fall elanvändaren är ett mikroföretag, vad som gäller ångerrätt, tidsfrister, övriga villkor för ångerrätten och hur ångerrätten utövas, samt om mikroföretaget är skyldig att ersätta elleverantören enligt 39 §.**

Elleverantören ska lämna information om avtalsvillkoren till elanvändaren innan avtalet ingås eller bekräftas.

Elleverantören ska tillhandahålla elanvändaren en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren.

Första till tredje styckena gäller även i de fall avtalet ingås genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part.

Paragrafen innehåller en ny punkt, 13, som bara gäller i de fall ett avtal om leverans av el ingås med ett mikroföretag. Punkten syftar till att säkerställa att mikroföretag får information om ångerrättens förutsättningar och de ekonomiska konsekvenserna av att använda ångerrätten. Det ska vara tydligt om mikroföretaget i det enskilda fallet har eller inte har ångerrätt. Kravet på information till mikroföretag liknar till stor del det krav på information som finns i förhållande till konsumenter i 2 kap. 2 § distansavtalslagen. Övervägandena finns i avsnitt 3.1.4.

Fjärde stycket är nytt och förtydligar att elleverantörens avtal ska innehålla uppgifterna i första stycket och att information om avtalet ska sammanfattas samt lämnas innan avtalet ingås eller bekräftas även om avtalet ingås genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part. Ansvar för elleverantören ändras inte, det är alltid elleverantören som har ansvaret för att informationen lämnas till elanvändaren. Övervägandena finns i avsnitt 2.1.1.

9 kap. 21 a §

Ett avtal mellan en elanvändare och en leverantör av mellanhandstjänster (uppdragsavtal) ska innehålla uppgifter om

- 1. leverantörens namn, adress, telefonnummer och webbplats,*
- 2. när avtalet träffas,*
- 3. den tid som avtalet löper på eller om det löper tills vidare,*
- 4. vilka tjänster som avtalet omfattar,*
- 5. leverantörens åtagande gentemot elanvändaren,*
- 6. villkoren för fakturering och betalning,*
- 7. vad som gäller i fråga om förlängning av ett avtal som löper under en viss tid,*
- 8. villkoren för uppsägning av avtalet och om avtalet kan sägas upp avgiftsfritt,*
- 9. hur ersättningen beräknas vid uppsägning i förtid av ett avtal som löper under viss tid,*
- 10. villkoren för ersättning om leverantören inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet,*
- 11. var elanvändaren kan hitta information om leverantörens priser, övriga tjänster och villkor samt om konsumenträttigheter,*
- 12. hur tvistlösning utanför domstol inleds, och*
- 13. i de fall elanvändaren är ett mikroföretag, vad som gäller ångerrätt, tidsfrister, övriga villkor för ångerrätten och hur ångerrätten utövas, samt om mikroföretaget är skyldig att ersätta leverantören av mellanhandstjänster enligt 40 §.*

Leverantören ska lämna information om avtalsvillkoren till elanvändaren innan avtalet ingås eller bekräftas.

Leverantören ska tillhandahålla elanvändaren en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren.

Paragrafen är ny och reglerar att leverantörer av mellanhandstjänster ska lämna information om uppdragsavtalets villkor och annan avtalsinformation innan ett sådant avtal ingås eller bekräftas. Det ställs även krav på vilken information ett uppdragsavtal ska innehålla. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att elanvändare får information om villkoren i avtalet med leverantören av mellanhandstjänster innan avtalet ingås eller bekräftas. Genom bestämmelsen får leverantörer av mellanhandstjänster liknande skyldigheter avseende uppdragsavtal som elleverantörer har avseende avtal om leverans av el.

Enligt *första stycket första punkten* ska det tydligt framgå vem leverantören av mellanhandstjänster är och hur elanvändaren kan komma i kontakt med företaget. Enligt *första stycket andra punkten* ska det framgå när avtalet ingicks. Enligt *första stycket tredje punkten* ska den tid som avtalet löper anges eller om avtalet löper tills vidare. Enligt *första stycket fjärde punkten* ska det framgå vilka tjänster som avtalet

omfattar. Enligt *första stycket femte punkten* ska leverantören av mellanhandstjänsters samtliga åtaganden gentemot elanvändaren framgå. Enligt *första stycket sjätte punkten* ska villkoren för fakturering och betalning framgå. Här ska exempelvis anges vilket faktureringsintervall som gäller. Enligt *första stycket sjunde punkten* ska det framgå hur avtalet förlängs och vad som gäller i dessa fall. Enligt *första stycket åttonde punkten* ska villkoren för uppsägning framgå. Exempelvis ska eventuella uppsägningstider anges. Enligt *första stycket nionde punkten* ska det framgå hur eventuell ersättning beräknas om elanvändaren vill frångå ett avtal i förtid eller om avtalet kan sägas upp avgiftsfritt. Enligt *första stycket tionde punkten* ska det framgå vilka villkor som gäller för ersättning till elanvändaren om leverantören av mellanhandstjänster inte kan fullgöra sitt åtagande. Enligt *första stycket elfte punkten* ska det framgå var elanvändaren kan hitta information om priser, övriga villkor och tjänster samt om konsumenträttigheter. När det gäller information om konsumenträttigheter kan regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer med stöd av bemyndigandet i 22 § meddela föreskrifter om att leverantörer av mellanhandstjänster ska tillhandahålla viss information på sin webbplats. Enligt *första stycket tolfte punkten* ska det finnas uppgifter i avtalet om hur ett tvistlösningsförfarande utanför domstol inleds. Här avses främst Allmänna reklamationsnämndens verksamhet (jfr prop. 2010/11:70 s. 263 och propositionen Genomförande av elmarknadsdirektivet gällande leverans av el och aggregering s. 102). Övervägandena finns i avsnitt 2.1.3. *Första stycket trettonde punkten* gäller bara i de fall ett avtal ingås med ett mikroföretag. Den syftar till att säkerställa att mikroföretag får information om ångerrättens förutsättningar och de ekonomiska konsekvenserna av att använda ångerrätten. Det ska vara tydligt om mikroföretaget i det enskilda fallet har eller inte har ångerrätt. Kravet på information till mikroföretag om ångerrätten liknar till stor del det krav på information som finns i förhållande till konsumenter i 2 kap. 2 § distansavtalslagen. Övervägandena finns i avsnitt 3.1.4.

Andra stycket ger elanvändaren rätt att av leverantören av mellanhandstjänster få information om avtalsvillkoren innan avtalet ingås eller bekräftas.

Tredje stycket ger elanvändaren rätt att av leverantören av mellanhandstjänster få en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren.

9 kap. 22 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. att elleverantörer *och leverantörer av mellanhandstjänster* ska vara skyldiga att lämna viss information till elanvändare på sina webbplatser, i reklam eller på annat sätt, och

2. vilka delar av avtalsinnehållet enligt 21 § som ska finnas med i den sammanfattning som elleverantörer ska tillhandahålla enligt tredje stycket samma paragraf och hur sammanfattningen ska tillhandahållas.

I paragrafens *första punkt* bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om att viss information ska lämnas till elanvändare. Det ska även vara möjligt att meddela föreskrifter om leverantörer av mellanhandstjänsters information till elanvändare på sina webbplatser, i reklam eller på annat sätt. Med stöd av bemyndigandet kan det föreskrivas vilken information som ska lämnas, exempelvis information om konsumenters rättigheter samt behandling av klagomål och hur informationen ska lämnas. Därmed får leverantörer av mellanhandstjänster samma skyldigheter som elleverantörer när det gäller information till elanvändare. Övervägandena finns i avsnitt 2.1.3.

9 kap. 23 §

En elleverantör som avser att ändra villkoren för ett avtal som löper tills vidare ska i ett särskilt meddelande underrätta elanvändaren om ändringen och om elanvändarens rätt att säga upp avtalet. Om villkorsändringen gäller priset för leverans av el, ska även skälen och villkoren för ändringen redovisas i meddelandet.

Elleverantören ska underrätta elanvändaren senast två veckor innan de nya villkoren börjar tillämpas. Om elanvändaren är konsument ska elleverantören underrätta elanvändaren senast två månader innan de nya villkoren börjar tillämpas.

Första och andra styckena gäller även i de fall avtalet har ingåtts genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part.

Paragrafen reglerar elleverantörers skyldighet att lämna information till elanvändare om ändrade avtalsvillkor. Tidsfristerna skiljer sig åt beroende på om en elanvändare är en konsument eller inte. *Tredje stycket* är nytt och förtydligar att elleverantören ska meddela elanvändaren om villkorsändringar för avtal som löper tills vidare även om avtalet har ingåtts genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part. Övervägandena finns i avsnitt 2.1.5.

9 kap. 24 a §

En leverantör av mellanhandstjänster som fakturerar en elanvändare för leverans av el ska basera fakturan på uppmätt faktisk förbrukning eller, vid avsaknad av mätvärden, på beräknade mängder.

Första stycket gäller inte leverans av el enligt ett fastkraftsavtal.

Paragrafen är ny.

Första stycket reglerar en leverantör av mellanhandstjänsters fakturering för själva elleveransen. Därmed får leverantörer av mellanhandstjänster samma skyldigheter som elleverantörer enligt 24 § att fakturera med utgångspunkt i uppmätt faktisk förbrukning eller, vid avsaknad av mätvärden, på beräknade mängder. Fakturor som gäller annat än leverans av el omfattas inte av bestämmelsen.

Av *andra stycket* framgår att första stycket inte gäller ett fastkraftsavtal.

Övervägandena finns i avsnitt 2.1.4.

9 kap. 25 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om elleverantörers fakturering av elanvändare och om skyldighet för elleverantörer att lämna viss information till elanvändaren i samband med fakturering.

Första stycket gäller även leverantörer av mellanhandstjänster som på uppdrag av en elanvändare tar emot elleverantörens faktura och i sin tur fakturerar elanvändaren för leverans av el.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om elleverantörers fakturering och information i samband med fakturering.

Av *andra stycket* framgår att det även ska vara möjligt att meddela föreskrifter om leverantörer av mellanhandstjänsters fakturering och information som gäller leverans av el. Med stöd av bemyndigandet kan det föreskrivas vilken information som ska finnas i fakturor, hur de ska utformas för att vara tydliga för elanvändaren och med vilka tidsintervall informationen ska lämnas. Övervägandena finns i avsnitt 2.1.4.

9 kap. 27 a §

En leverantör av mellanhandstjänster får inte ta ut någon avgift för att tillhandahålla elanvändaren fakturor och information enligt 25 §.

Paragrafen är ny och innehåller ett förbud för leverantörer av mellanhandstjänster att ta ut en avgift för tillhandahållandet av fakturor och information som gäller leverans av el i likhet med vad som gäller elleverantörer. Fakturor och information som gäller annat än leverans av el omfattas inte av bestämmelsen. Bestämmelsen påverkar därför inte leverantörer av mellanhandstjänsters möjlighet att ta ut

avgifter för sina mellanhandstjänster som exempelvis tjänsten samfakturerings. Övervägandena finns i avsnitt 2.1.4.

9 kap. 29 a §

Leverantörer av mellanhandstjänster ska erbjuda flera betalningssätt vid fakturering för leverans av el och får inte missgynna en elanvändare på grund av det betalningssätt som denne har valt.

De avgifter som tas ut för ett visst betalningssätt eller för ett system för förskottsbetalning får inte överstiga betalningsmottagarens kostnader för användningen av betalningssättet eller systemet.

Paragrafen är ny och första stycket reglerar en skyldighet för leverantörer av mellanhandstjänster att erbjuda flera betalningssätt vid fakturering för leverans av el och vilka avgifter som får tas ut för de betalningssätt som elanvändaren väljer.

I paragrafens andra stycke finns en begränsning i fråga om möjligheten att ta ut avgifter från elanvändare för olika betalningssätt eller system för förskottsbetalning. Därmed får leverantörer av mellanhandstjänster samma skyldigheter som elleverantörer har enligt 29 §. Övervägandena finns i avsnitt 2.1.4.

Ångerrätt för mikroföretag

9 kap. 35 §

Ett avtalsvillkor som i jämförelse med bestämmelserna om ångerrätt enligt 36–40 §§ är till nackdel för en elanvändare som är ett mikroföretag är utan verkan mot denne om inte annat anges i denna lag.

Paragrafen är ny och slår fast att bestämmelser som reglerar ångerrätten enligt huvudregeln är tvingande till mikroföretagets förmån. Innebörden av paragrafen är att den förmån som lagen ger mikroföretaget inte kan inskränkas genom avtal. Paragrafen liknar till stora delar det som gäller i konsumentförhållanden enligt 1 kap. 4 § distansavtalslagen. Det är alltså som huvudregel inte möjligt att avtala bort mikroföretagets rätt att ångra ett avtal som har ingåtts på distans eller utanför en elleverantörs eller en leverantör av mellanhandstjänsters affärslokal. Övervägande finns i avsnitt 3.1.2. Undantag från bestämmelsen gäller dock i de fall som anges i 37 §.

9 kap. 36 §

Mikroföretaget har rätt att frånträda ett avtal om elleverans (ångerrätt) genom att till elleverantören lämna eller sända ett tydligt meddelande om detta inom 14

dagar från den dag som anges i 38 § (ångerfrist), om avtalet är ett distansavtal eller har ingåtts utanför elleverantörens affärslokaler.

Om mikro företaget lämnar meddelandet på elleverantörens webbplats, ska elleverantören utan dröjsmål bekräfta mottagandet av meddelandet i en läsbar och varaktig form som är tillgänglig för mikro företaget.

Om mikro företaget i rätt tid och på ett ändamålsenligt sätt har lämnat eller sänt ett meddelande enligt första stycket, får meddelandet åberopas även om det försenas, förvanskas eller inte kommer fram.

Mikro företaget har samma rätt som enligt första till tredje styckena att frånträda ett uppdragsavtal med en leverantör av mellanhandstjänster. I detta fall ska mikro företaget lämna eller sända ett tydligt meddelande till leverantören av mellanhandstjänster.

Paragrafen är ny och liknar till stora delar det som gäller i konsumentförhållanden enligt 2 kap. 10 § distansavtalslagen.

Första stycket reglerar mikro företags ångerrätt och ångerfrist. Om mikro företaget ångrar sitt avtal om leverans av el ska ett meddelande om detta lämnas eller sändas till elleverantören. Mikro företaget behöver inte ange något skäl för att kunna ångra avtalet. Meddelandet om att mikro företaget vill ångra avtalet ska vara tydligt men behöver inte vara skriftligt. För att meddelandet ska få den verkan som följer av ellagen krävs att det framgår att mikro företags vilja är att inte längre stå fast vid avtalet. Det är inte nödvändigt att mikro företaget använder de uttryck som förekommer i lagen, till exempel "ångerrätt" (jfr Lagen om distansavtal och avtal utanför affärslokaler En kommentar, Anne Kutenkeuler, Norstedts Juridik, 2022).

I andra stycket regleras att elleverantören utan dröjsmål ska bekräfta mottagandet av meddelandet att mikro företaget vill utnyttja sin ångerrätt om mikro företaget har lämnat meddelandet på elleverantörens webbplats. Elleverantören ska bekräfta meddelandet i en läsbar och varaktig form som är tillgänglig för mikro företaget, exempelvis i en pappershandling eller i e-post.

I tredje stycket regleras att meddelandet där mikro företaget ångrar sitt avtal får åberopas även om det försenas, förvanskas eller inte kommer fram. Det är dock mikro företaget som har bevisbördan för att ångerrätten har utövats i rätt tid.

Fjärde stycket reglerar att mikro företag förutom avtalet med elleverantören om leverans har rätt att ångra ett uppdragsavtal med en leverantör av mellanhandstjänster. Om mikro företaget vill ångra ett sådant avtal med en leverantör av mellanhandstjänster ska mikro företaget lämna eller sända ett tydligt meddelande till leverantören av mellanhandstjänster.

Övervägandena finns i avsnitt 3.1.2 och 3.1.5.

9 kap. 37 §

Ångerrätten enligt 36 § gäller inte för

1. *avtal som ingås utanför affärslokaler, om det pris som mikro företaget sammanlagt ska betala understiger 400 kronor,*
2. *uppdra gsa vta l som har fullgjorts om mikro företaget uttryckligen har samtyckt till att tjänsten börjar utföras och gått med på att det därigenom inte finns någon ångerrätt när tjänsten har fullgjorts, eller*
3. *elhandelsavta l eller uppdra gsa vta l som har ingåtts med ett mikro företag som har en årlig elförbrukning eller har en förväntad årlig elförbrukning som överstiger 200 000 kWh om mikro företaget har gått med på att det inte finns någon ångerrätt.*

Paragrafen är ny och reglerar de situationer då mikro företag inte har någon ångerrätt enligt ellagen.

I *punkten 1* finns ett undantag från ångerrätten för avta l som ingås utanför affärslokaler som avser mindre belopp. *Punkten* överensstämmer i stort med det som gäller i konsumentförhållanden enligt 2 kap. 1 a § andra stycket distansavta lslagen.

Enligt *punkten 2* finns inte ångerrätt vid uppdra gsa vta l som fullgjorts, under förutsättning att mikro företaget uttryckligen har samtyckt till att tjänsten påbörjas och gått med på att det inte finns någon ångerrätt när tjänsten har fullgjorts. Bestämmelsen gäller alltså till att börja med endast uppdra gsa vta l som fullgjorts, dvs. helt och fullt har avslutats. En andra förutsättning är att mikro företaget gått med på att det inte finns någon ångerrätt när tjänsten har fullgjorts. Det krävs inte att mikro företagets medgivande till att det inte finns någon ångerrätt sker i någon särskild form, men det ankommer på den som ingår avtalet med mikro företaget att visa att medgivande har skett. Slutligen förutsätts att tjänsten, med mikro företagets uttryckliga samtycke, påbörjas under ångerfristen. Ett uttryckligt samtycke kan lämnas till exempel genom att en handling skrivs under, att en särskild ruta fylls i eller att mikro företaget på särskild fråga muntligen godkänner överenskommelsen. *Punkten* överensstämmer i stort med det som gäller i konsumentförhållanden enligt 2 kap. 11 § 1 distansavta lslagen (jfr prop. 2013/14:15 s. 89).

Punkten 3 undantar ångerrätten för mikro företag med en årlig elförbrukning eller en förväntad årlig elförbrukning som överstiger 200 000 kWh, under förutsättning att mikro företaget uttryckligen har gått med på att det inte finns någon ångerrätt.

Övervägandena finns i avsnitt 3.1.3.

9 kap. 38 §

Ångerfristen börjar löpa den dag då avtalet ingås.

Ångerfristen börjar aldrig löpa förrän mikroföretaget har fått information om ångerrätten enligt 21 § 13 eller 21 a § 13. Rätten att ångra sig upphör dock senast ett år efter det att ångerfristen skulle ha löpt ut om information hade getts på föreskrivet sätt.

Paragrafen är ny och reglerar när ångerfristen börjar löpa. Bestämmelsen överensstämmer i stort med det som gäller i konsumentförhållanden enligt 2 kap. 12 § tredje och fjärde styckena distansavtalslagen. Som huvudregel börjar ångerrätten att löpa den dag då avtalet ingås. Lämnas information om ångerrätten först efter att avtalet har ingåtts börjar ångerfristen löpa först då. Övervägandena finns i avsnitt 3.1.5.

9 kap. 39 §

Om mikroföretaget utövar sin rätt att frånträda ett avtal om elleverans och inte har betalat i förskott ska mikroföretaget ersätta elleverantören för en proportionell andel av det avtalade priset, i den mån priset är skäligt när försäljningen inte skett i en begränsad volym eller en fastställd kvantitet, där leveransen påbörjats innan mikroföretaget utövade ångerrätten.

Om mikroföretaget utövar sin ångerrätt och har betalat i förskott för leverans av el ska elleverantören betala tillbaka vad mikroföretaget har betalat.

Om leveransen har påbörjats och betalats i förskott innan mikroföretaget utövade ångerrätten ska elleverantören betala tillbaka en proportionell andel av det avtalade priset, i den mån priset är skäligt när försäljningen inte skett i en begränsad volym eller en fastställd kvantitet.

Återbetalning ska göras utan onödigt dröjsmål och senast inom 14 dagar från den dag då elleverantören tog emot mikroföretagets meddelande om att avtalet frånträtts.

Elleverantören ska använda samma betalningssätt som mikroföretaget, om inte mikroföretaget uttryckligen går med på något annat. Mikroföretaget får inte drabbas av några kostnader på grund av att ett annat betalningssätt används.

Första och tredje styckena gäller under förutsättning att mikroföretaget uttryckligen, och i fråga om avtal utanför affärslokaler i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form, har begärt att leveransen skulle påbörjas under ångerfristen och elleverantören har gett mikroföretaget information enligt 21 § 13.

Paragrafen är ny och reglerar de ekonomiska konsekvenserna för mikroföretag och elleverantörer när mikroföretag använder sin ångerrätt. Bestämmelsen överensstämmer i stort med det som gäller i konsumentförhållanden enligt 2 kap. 15 § 4 distansavtalslagen.

Första stycket reglerar när mikroföretaget inte har betalat elleverantören i förskott men leveransen påbörjats innan mikroföretaget utövade sin ångerrätt. I dessa fall ska mikroföretaget ersätta elleverantören för en proportionell andel av det avtalade priset, i den mån priset är skäligt när försäljningen inte skett i en begränsad volym eller en fastställd kvantitet. Detta gäller om förutsättningarna enligt sista stycket är uppfyllda.

Enligt *andra stycket* ska elleverantören betala tillbaka det mikroföretaget har betalat om mikroföretaget har betalat i förskott för leverans av el och leveransen inte har påbörjats.

Av *tredje stycket* framgår att elleverantören ska betala tillbaka en proportionell andel av det avtalade priset, i den mån priset är skäligt när försäljningen inte skett i en begränsad volym eller en fastställd kvantitet, om leveransen har påbörjats och betalats i förskott innan mikroföretaget har ångrat sig. Detta gäller om förutsättningarna enligt sista stycket är uppfyllda.

Fjärde stycket reglerar att elleverantörens återbetalning ska göras utan onödigt dröjsmål och senast inom 14 dagar från den dag då leverantören tog emot mikroföretagets meddelande om att avtalet frånträtts.

Av *femte stycket* framgår att elleverantören ska använda samma betalningssätt som mikroföretaget, om inte mikroföretaget uttryckligen går med på något annat. Mikroföretaget får inte drabbas av några kostnader på grund av att ett annat betalningssätt används.

Av *sista stycket* framgår att första och tredje styckena endast gäller om avtalet har ingåtts utanför elleverantörens affärslokal och mikroföretaget i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form uttryckligen har begärt att leveransen av el ska påbörjas under ångerfristen och elleverantören har informerat om ångerrätten. I övriga fall är mikroföretaget inte betalningsskyldig (stycke 1) och elleverantören skyldig att återbetala hela förskottsbetalningen till mikroföretaget (stycke 3).

Övervägandena finns i avsnitt 3.1.6.

9 kap. 40 §

Om mikroföretaget utövar sin ångerrätt gällande avtalet med leverantören av mellanhandstjänster och inte betalat i förskott ska mikroföretaget ersätta

leverantören av mellanhandstjänster för en proportionell andel av det avtalade priset i den mån det är skäligt för en tjänst som delvis utförts innan mikroforetaget utövade ångerrätten.

Om mikroforetaget utövar sin ångerrätt och har betalat i förskott för tjänsten ska leverantören betala tillbaka vad mikroforetaget har betalat.

Om tjänsten har betalats i förskott och utförts delvis innan mikroforetaget utövade ångerrätten ska leverantören av mellanhandstjänster betala tillbaka en proportionell andel av det avtalade priset till mikroforetaget.

Återbetalning ska göras utan onödigt dröjsmål och senast inom 14 dagar från den dag då leverantören tog emot mikroforetagets meddelande om att avtalet frånträtts.

Leverantören av mellanhandstjänster ska använda samma betalningssätt som mikroforetaget, om inte mikroforetaget uttryckligen går med på något annat. Mikroforetaget får inte drabbas av några kostnader på grund av att ett annat betalningssätt används.

Första och tredje styckena gäller under förutsättning att mikroforetaget uttryckligen, och i fråga om avtal utanför affärslokaler i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form, har begärt att tjänsten skulle börja utföras under ångerfristen och leverantören av mellanhandstjänster har gett mikroforetaget information enligt 21 a § 13.

Paragrafen är ny och reglerar de ekonomiska konsekvenserna för mikroforetag och leverantörer av mellanhandstjänster när mikroforetag använder sin ångerrätt. Bestämmelsen överensstämmer i stort med det som gäller i konsumentförhållanden enligt 2 kap. 15 § 4 distansavtalslagen.

Första stycket reglerar när mikroforetaget inte har betalat leverantören av mellanhandstjänster i förskott för tjänsten men att den delvis har utförts innan mikroforetaget utövade sin ångerrätt. I dessa fall ska mikroforetaget ersätta leverantören av mellanhandstjänster för en proportionerlig andel av det avtalade priset. Detta gäller om förutsättningarna enligt sista stycket är uppfyllda.

Enligt *andra stycket* ska leverantören av mellanhandstjänster betala tillbaka det mikroforetaget har betalat om mikroforetaget har betalat i förskott för tjänsten och tjänsten ännu inte har utförts. Den eventuella förskottsbetalningen är kopplad till uppdragsavtalet, inte till avtalet om leverans av el.

Av *tredje stycket* framgår att leverantören av mellanhandstjänster ska betala tillbaka en proportionerlig andel av det avtalade priset till mikroforetaget om uppdraget

har betalats i förskott och är delvis utfört innan mikroföretaget har ångrat sig. Detta gäller om förutsättningarna enligt sista stycket är uppfyllda.

Fjärde stycket reglerar att leverantören av mellanhandstjänsters återbetalning ska göras utan onödigt dröjsmål och senast inom 14 dagar från den dag då leverantören tog emot mikroföretagets meddelande om att avtalet frånträtts.

Av *femte stycket* framgår att leverantören av mellanhandstjänster ska använda samma betalningssätt som mikroföretaget, om inte mikroföretaget uttryckligen går med på något annat. Mikroföretaget får inte drabbas av några kostnader på grund av att ett annat betalningssätt används.

Av *sista stycket* framgår att första och tredje styckena endast gäller om avtalet har ingåtts utanför leverantörens affärslokal och mikroföretaget i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form uttryckligen har begärt att tjänsten ska börja utföras under ångerfristen och leverantören har informerat om ångerrätten. I övriga fall är mikroföretaget inte betalningsskyldig (stycke 1) och leverantören av mellanhandstjänster skyldig att återbetala hela förskottsbetalningen till mikroföretaget (stycke 3).

Övervägandena finns i avsnitt 3.1.6.

Fullmakter

9 kap. 41 §

En fullmakt ska vara tydligt separerad från övriga avtalsvillkor i avtal mellan en elanvändare och

- en elleverantör eller*
- en leverantör av mellanhandstjänster eller*
- en leverantör av aggregeringstjänster.*

Fullmakten ska lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för elanvändaren.

Avtalsvillkor och fullmakter ska accepteras var för sig. En fullmakt ska accepteras skriftligen av elanvändaren.

En fullmakt som inte uppfyller kraven i första till tredje styckena är ogiltig.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om hur avtalsvillkor och fullmakter tydligt ska separeras från varandra och hur fullmakter ska tillhandahållas.

Paragrafen är ny och reglerar fullmaktshanteringen vid avtal mellan en elanvändare och en elleverantör eller en leverantör av mellanhandstjänster eller en leverantör av aggregeringstjänster.

I *första stycket* anges att fullmakter och avtalsvillkor ska hållas tydligt separerade från varandra.

Enligt *andra stycket* ska fullmakten lämnas till elanvändaren på ett sätt som gör det möjligt för honom eller henne att ta till sig och kunna bevara informationen. Informationen ska därför lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för elanvändaren. Det är viktigt att elanvändaren har möjlighet att spara informationen för framtiden. Fullmakten kan till exempel ges i en bifogad fil till ett e-postmeddelande. Även en webbplats på internet där informationen lagras kan uppfylla kraven förutsatt att informationen med säkerhet bevaras i ursprungligt skick och i det enskilda fallet är tillgänglig för elanvändaren så länge fullmakten är giltig. Kravet liknar till stor del det krav som gäller bekräftelser vid telefonförsäljning som finns för konsumenter enligt lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler och för information till konsumenter enligt konsumentköplagen (2022:260) (prop. 2021/22:85 s. 296).

I *tredje stycket* i paragrafen införs kravet att avtalsvillkor och fullmakter ska accepteras var för sig. För att en giltig fullmakt ska anses ha upprättats krävs att elanvändaren efter att fullmakten lämnats skriftligen accepterar denna. Med en skriftlig accept avses till exempel e-post eller sms.

Fjärde stycket anger att en fullmakt som inte uppfyller kraven i första till tredje styckena är ogiltig. Det innebär att den ska vara tydligt separerad från övriga avtalsvillkor, lämnad till elanvändaren i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form och skriftligen accepterad av elanvändaren. Bedömningar gällande fullmaktens giltighet faller inte inom Ei:s tillsynsområde.

Sista stycket innehåller ett bemyndigande för regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, att meddela föreskrifter om hur fullmakter ska tillhandahållas och hur avtalsvillkor och fullmakter tydligt ska separeras från varandra. Här kan exempelvis regleras att avtalsvillkor och fullmakter inte får finnas i samma dokument, fil eller länk.

Övervägandena finns i kapitel 6.

Uppsägningstidens längd

9 kap. 42 §

Ett avtal om leverans av el som ingås med en konsument eller ett mikroföretag får inte innehålla villkor som innebär att uppsägningstiden för konsumenten eller mikroföretaget är längre än en månad. Villkor som innebär att uppsägningstiden är längre än en månad är utan verkan mot konsumenten eller mikroföretaget. I fråga om ett avtal med bindningstid får villkoren inte innebära att konsumenten eller mikroföretaget måste säga upp avtalet tidigare än en månad före bindningstidens utgång för att avtalet ska upphöra att gälla vid den tidpunkten.

Första stycket gäller inte avtal om leverans av el som har ingåtts med ett mikroföretag som har en årlig elförbrukning eller en förväntad årlig elförbrukning som överstiger 200 000 kWh om mikroföretaget har gått med på att uppsägningstidens längd överskrider en månad.

Paragrafen är ny och innehåller ett förbud mot uppsägningstider längre än en månad i elhandelsavtal som ingås med en konsument eller ett mikroföretag. Övervägandena finns i kapitel 7.

Av första stycket framgår att avtalsvillkor om uppsägningstid är tvingande till konsumentens eller mikroföretagets förmån på så sätt att konsumenten eller mikroföretaget inte är bunden av en uppsägningstidsfrist som överstiger en månad. En elleverantör och en konsument eller ett mikroföretag råder över avtalsförhållandet dem emellan. I paragrafen föreskrivs dock att denna avtalsfrihet inte är total. Ett villkor om uppsägning av avtalet om leverans av el som i jämförelse med bestämmelsen i lagen är till nackdel för en konsument eller ett mikroföretag är utan verkan mot denne. Innebörden av paragrafen är att den förmån som lagen ger konsumenten eller mikroföretaget inte kan inskränkas genom avtal.

Andra stycket reglerar ett undantag från den tvingande rättigheten om uppsägningstidens längd för mikroföretag med en viss årlig elförbrukning om dessa går med på att avtala om en längre uppsägningstid. Övervägandena finns i avsnitt 7.1.3.

Anmälnings- och rapporteringsskyldighet

9 kap. 43 §

En elleverantör, en leverantör av mellanhandstjänster och en leverantör av aggregeringstjänster ska anmäla sin verksamhet till nätmyndigheten samt rapportera in uppgifter om sin verksamhet och antalet kunder.

Paragrafen är ny och reglerar elleverantörers, leverantörers av mellanhandstjänsters och leverantörers av aggregeringstjänsters skyldighet att anmäla sin verksamhet och rapportera in uppgifter om verksamheten till Ei. Vad som avses med en

leverantör av mellanhandstjänster och en leverantör av aggregeringstjänster framgår av 1 kap. 4 § ellagen. Regeringen får med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om anmälnings- och rapporteringsskyldigheten. De uppgifter som ska rapporteras in kan exempelvis handla om vilken typ av verksamhet som företaget bedriver, kontaktuppgifter till företaget och antal kunder. Om företaget av någon anledning lämnar marknaden kan detta också behöva rapporteras in. Föreskrifterna får också reglera när och hur uppgifterna ska lämnas och uppdateras. Övervägandena finns i kapitel 5.

12 kap. Tillsyn m.m.

12 kap. 1 § andra stycket

Den eller de myndigheter som regeringen bestämmer utövar tillsyn över att denna lag och föreskrifter eller villkor som har meddelats i anslutning till lagen följs när det gäller frågor om driftsäkerheten hos det nationella elsystemet.

I övrigt utövar nätmyndigheten tillsyn över att lagen och föreskrifter eller villkor som har meddelats i anslutning till lagen följs. Tillsynen omfattar inte att *7 kap., 9 kap. 35 – 40 §§* och *10 kap. samt* 11 kap. följs. När det gäller elleverantörers skyldigheter enligt 8 kap. omfattar tillsynen endast att elleverantörerna följer 8 kap. 40 §. *Tillsynen omfattar inte heller 9 kap. 41 § fjärde stycket.*

Nätmyndigheten är tillsynsmyndighet enligt EU:s elmarknadsförordning

I paragrafen regleras tillsynen över att lagen och föreskrifter eller villkor som har meddelats i anslutning till lagen följs.

Andra stycket har kompletterats med de bestämmelser som rör verkställigheten av mikroföretagens ångerrätt och fullmaktens eventuella ogiltighet. Energimarknadsinspektionens tillsyn omfattar således inte frågor om mikroföretagens möjlighet att ångra ett avtal med en elleverantör eller en leverantör av mellanhandstjänster. Bedömningar gällande fullmaktens giltighet faller inte heller inom Elmarknadsinspektionens tillsynsområde. Bestämmelserna kan åberopas i en eventuell domstolsprocess av avtalsparterna.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

- 1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.*
- 2. Bestämmelserna i 9 kap. 35–40 §§ om ångerrätt för mikroföretag tillämpas inte på sådana avtal som ingåtts före ikraftträdandet.*
- 3. Bestämmelsen i 9 kap. 41 § om fullmakter tillämpas inte på sådana fullmakter som lämnats före ikraftträdandet.*

4. Bestämmelsen i 9 kap. 42 § om uppsägningstidens längd i ett avtal om leverans av el tillämpas inte på sådana avtal som ingåtts före ikraftträdandet.

Enligt *första punkten* träder lagändringarna i kraft den 1 januari 2024. Bestämmelserna ska som utgångspunkt börja tillämpas när lagen träder i kraft. Det finns dock ett behov av att i övergångsbestämmelser klargöra vad som gäller i fråga om tillämpningen av följande bestämmelser; 9 kap. 35–42 §§. I *andra punkten* finns en övergångsbestämmelse avseende ångerrätt för mikroföretag som omfattar de avtal som har ingåtts före ikraftträdandet. Övervägandena finns i avsnitt 3.1.8. I *tredje punkten* finns en övergångsbestämmelse som omfattar fullmakter som har lämnats före ikraftträdandet. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.2. I *fjärde punkten* finns en övergångsbestämmelse avseende uppsägningstidens längd i ett avtal om leverans av el som har ingåtts före ikraftträdandet. Övervägandena finns i avsnitt 7.1.5.

10 Referenser

AFRY Management Consulting Sverige. Kartläggning av mellanhänder på elhandelsmarknaden. AFRY, 2022.

Allabolag.se – Företagsinformation om Sveriges alla bolag
<https://www.allabolag.se/> (Hämtad 2022-06-01).

Elering. <https://www.elering.ee/en> (Hämtad 2023-01-13).

Elhub. <https://elhub.no/> (Hämtad 2023-01-13).

Elsäkerhetsverket. (2022). Så registrerar du ditt företag.
<https://www.elsakerhetsverket.se/yrkespersoner/registrera-ditt-elforetag/sa-registrerar-du-ditt-foretag/> (Hämtad 2023-01-13).

Energiföretagen Sverige och Konsumentverket. (EL2012 K (rev 2)). Allmänna avtalsvillkor för försäljning av el till konsument.

Energiföretagen Sverige. (EL 2012 N (rev)). Allmänna avtalsvillkor för försäljning av el som används i näringsverksamhet eller annan likartad verksamhet.

Energiföretagen Sverige. (2021) Åtgärder för att komma åt oseriösa aktörer.
<https://www.energiforetagen.se/medlemsnyheter/2021/maj/atgarder-for-att-komma-at-oseriosa-aktorer/> (Hämtad 2023-01-13).

Energimarknaden – Branschbevakning från Dagens Industri. (2021). De största bolagen tappar kunder och Tibber gör entré på listan.
<https://energimarknaden.di.se/de-storsta-bolagen-tappar-kunder-och-tibber-gor-entre-pa-listan/> (Hämtad 2023-01-09).

Energimarknadsinspektionen. (2022). Tekniska uppgifter – elnät. <https://ei.se/om-oss/statistik-och-oppna-data/tekniska-uppgifter---elnat> (Hämtad 2023-01-13).

Energimarknadsinspektionen. (EIFS 2016:2). Energimarknadsinspektionens föreskrifter och allmänna råd om mätning, beräkning och rapportering av överförd el.

Energimarknadsinspektionen. (EIFS 2020:04). Energimarknadsinspektionens föreskrifter och allmänna råd om elleverantörers skyldighet att lämna uppgift om priser och leveransvillkor som tillämpas mot elanvändare.

Energimarknadsinspektionen. (Ei R2021:03). Oberoende aggregatorer: Förslag till nya regler för att genomföra elmarknadsdirektivet. Eskilstuna: Energimarknadsinspektionen.

Energimarknadsinspektionen. (Ei R2022:02). Oschyssta affärsmetoder på elhandelsmarknaden – En rapport med åtgärdsförslag. Eskilstuna: Energimarknadsinspektionen.

Energimarknadsinspektionen. (Ei PM2022:05). Tillsyn på elhandelsmarknaden – 2020 och 2021 årstillsynsinsatser. Eskilstuna: Energimarknadsinspektionen.

Energimarknadsinspektionen och Konsumentverket. (Ärendenummer hos Ei: 2022-102914). Överenskommelse om samarbete mellan Konsumentverket och Energimarknadsinspektionen.

Energinet. Datahub. <https://energinet.dk/Energidata/DataHub> (Hämtad 2023-01-13).

eSett Public data. Retailers. <https://opendata.esett.com/retailers> (Hämtad 2022-09-08).

Europaparlamentet och rådet. ((EU) 2019/944). Europaparlamentets och rådets direktiv om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU.

Europaparlamentet och rådet. ((EU) 2012/27). Europaparlamentets och rådets direktiv om energieffektivitet om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG.

Europaparlamentet och rådet. ((EU) 2011/83). Europaparlamentets och rådets direktiv om konsumenträttigheter och om ändring av rådets direktiv 93/13/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/44/EG och om upphävande av rådets direktiv 85/577/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG.

Europaparlamentet och rådet. ((EU) 2019/771). Europaparlamentets och rådets direktiv om vissa aspekter på avtal om försäljning av varor, om ändring av förordning (EU) 2017/2394 och direktiv 2009/22/EG samt om upphävande av direktiv 1999/44/EG.

Fastighetsmäklarinspektionen. (2022). Ansökan om registrering. <https://fmi.se/bli-maklare/ansokan-om-registrering/> (Hämtad 2023-01-13).

Finansinspektionen. (2022). Sök tillstånd. <https://www.fi.se/sv/forsakring/sok-tillstand/> (Hämtad 2023-01-13).

Fingrid. Datahub. <https://www.fingrid.fi/sv/elmarknaden/datahub2/> (Hämtad 2023-01-13).

Högsta förvaltningsdomstolen. HFD 2020 ref 28.

Kommissionen. (2003/361/EG). Kommissionens rekommendation av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag.

Konsumenternas Energimarknadsbyrå. (2022). Verksamhetsberättelse – verksamheten 2021. <https://www.energimarknadsbyran.se/om-oss/verksamhetsberattelse/> (Hämtad 2023-01-13).

Konsumenternas Energimarknadsbyrå. (2023). Klagomålsinformation. <https://www.energimarknadsbyran.se/el/dina-avtal-och-kostnader/valja-elavtal/klagomalsinformation/> (Hämtad 2023-01-13).

Konsumentverket. Statistik från kommunernas konsumentvägledning och Hallå konsument. <https://www.konsumentverket.se/contentassets/d631c617956841aaa0405ad11c5536a2/topplista-konsumentklagomal-2021-konsumentverket.pdf> (Hämtad 2023-01-13).

Konsumentverket. (2022). Uppdrag och mål. <https://www.konsumentverket.se/om-konsumentverket/var-verksamhet/uppdrag-och-mal/> (Hämtad 2023-01-24)

Kuttenkeuler, Anne. Lagen om distansavtal och avtal utanför affärslokaler En kommentar. Norstedts Juridik, 2022.

Länsstyrelsen. Pantbank. <https://www.lansstyrelsen.se/stockholm/samhalle/branschtillstand/pantbank.html> (Hämtad 2023-01-13).

Ofgem. (2022). Microbusiness Strategic Review: Updated Impact Assessment.

Patent- och marknadsdomstolen. Målnummer: PMT 3960–20.

Patent- och marknadsdomstolen. Målnummer: PMT 11259-20.

Post- och telestyrelsen. (2022). Anmälningsplikt. <https://www.pts.se/sv/bransch/telefoni/anmalningsplikt/> (Hämtad 2023-01-13).

Polisen. (2020). Sök tillstånd för att driva hotell och pensionat. <https://polisen.se/tjanster-tillstand/tillstand-ansok/bedriva-hotell--och-pensionatvorelse/> (Hämtad 2023-01-13).

Regeringen. (I2022/00841). Regleringsbrev för budgetåret 2022 avseende Energimarknadsinspektionen. Ändringsbeslut 2022-03-31. Stockholm: Infrastrukturdepartementet, Regeringen.

Regeringens proposition. (1998/99:137). Införande av schablonberäkning på elmarknaden, m.m.

Regeringens proposition. (2010/11:70). Tredje inreklamspaketet för el och naturgas.

Regeringens proposition. (2013/14:15). Gemensamt kundskydd i EU.

Regeringens proposition. (2017/18:129). Skriftlighetskrav vid telefonförsäljning.

Regeringens proposition. (2021/22:85). En ny konsumentköplag.

Regeringens proposition. (2022/23:59). Genomförande av elmarknadsdirektivet när det gäller leverans av el och aggregering.

SEB. Prislista för betalningar inom Sverige. <https://seb.se/foretag/aktuella-priser> (Hämtad 2023-01-04)

SFS 1915:218. Lag om avtal och andrarättshandlingar på förmögenhetsrättens område.

SFS 1970:979. Förmånsrättslag.

SFS 1997:857. Ellag.

SFS 2008:486. Marknadsföringslag.

SFS 2013:561. Lag om förvaltare av alternativa investeringsfonder.

SFS 2005:59. Lag om distansavtal och avtal utanför affärslokaler.

SFS 2016:742. Förordning med instruktion för Energimarknadsinspektionen.

SFS 2016:964. Konkurrensskadelag.

SFS 2022:585. Förordning om elnätsverksamhet.

Spelinspektionen. Licenser och tillstånd. https://www.spelinspektionen.se/licensansokan/ansok_om_licens/ (Hämtad 2023-01-13).

Statens offentliga utredningar. (SOU 2021:60). Förenklingar för mikroföretag och modernisering av bokföringslagen. Stockholm.

Statistiska centralbyrån. (2023). Företagsregister.

https://www.foretagsregistret.scb.se/Rakna?RakneTyp=RAKNA_FORETAG#

(Hämtad 2022-06-29).

Statistiska centralbyrån. Lönestatistik – hur mycket tjänar...?

<https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/lonelok/> (Hämtad 2023-01-13).

Statistiska centralbyrån. (2022). Fördelning av avtal på olika avtalstyper.

<https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/energi/prisutvecklingen-inom-energiomradet/elpriser-och-elavtal/pong/tabell-och-diagram/tabeller-over-manadsvarden/fordelning-av-avtal-pa-olika-avtalstyper/> (Hämtad 2022-07-01).

Statistiska centralbyrån och Energimyndigheten. El-, gas- och fjärrvärmeförsörjningen 2020, slutliga uppgifter.

Svenska Kraftnät. (2022). Elmarknadshubben. <https://www.svk.se/utveckling-av-kraftsystemet/systemansvar--elmarknad/elmarknadshubben/> (Hämtad 2023-01-13).

Svenska kraftnät. Faktablad Elmarknadshubb (2017).

<https://www.svk.se/utveckling-av-kraftsystemet/systemansvar--elmarknad/elmarknadshubben/om-elmarknadshubben/> (Hämtad 2023-01-13).

Sverigedemokraterna, Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna. (2022). Tidöavtalet: Överenskommelse för Sverige.

Sweco. (2020). Kartläggning av produkter på elmarkanden.

Tillväxtverket. (2022). Ekonomiska effekter av nya regler – Så beräknar du företagens kostnader.

Bilaga 1 Jämförelsetabeller

Leverantörer av mellanhandstjänsters skyldigheter gällande uppdragsavtal m.m.

Nuvarande lydelse i ellagen (1997:857)	Prop. 2022/23:59 Genomförande av elmarknadsdirektivet när det gäller leverans av el och aggregering	Föreslagen lydelse
11 kap. 13 § Ett avtal mellan en konsument och en elleverantör om leverans av el i konsumentens uttagspunkt ska innehålla uppgifter om 1. elleverantörens namn, adress, telefonnummer och webbplats, 2. elleverantörens åtagande gentemot konsumenten, 3. när avtalet träffas och vid vilken tidpunkt elleverantören planerar att överta leveranserna till konsumenten, 4. var konsumenten kan finna information om elleverantörens priser och övriga villkor, 5. villkoren för fakturering och betalning, 6. den tid som avtalet löper eller om det löper tills vidare, 7. vad som gäller avseende förlängning av ett avtal som löper under viss tid,	9 kap. 21 § Ett avtal mellan en elleverantör och en elanvändare om leverans av el i elanvändarens uttagspunkt ska innehålla uppgifter om 1. elleverantörens namn, adress, telefonnummer och webbplats, 2. när avtalet träffas och vid vilken tidpunkt elleverantören planerar att påbörja leveranserna till elanvändaren, 3. den tid som avtalet löper på eller om det löper tills vidare, 4. vilka tjänster som avtalet omfattar, 5. elleverantörens åtagande gentemot elanvändaren, 6. villkoren för fakturering och betalning, 7. vad som gäller i fråga om förlängning av ett	9 kap. 21 a § <i>Ett avtal mellan en elanvändare och en leverantör av mellanhandstjänster (uppdragsavtal) ska innehålla uppgifter om</i> <i>1. leverantörens namn, adress, telefonnummer och webbplats,</i> <i>2. när avtalet träffas,</i> <i>3. den tid som avtalet löper på eller om det löper tills vidare,</i> <i>4. vilka tjänster som avtalet omfattar,</i> <i>5. leverantörens åtagande gentemot elanvändaren,</i> <i>6. villkoren för fakturering och betalning,</i> <i>7. vad som gäller i fråga om förlängning av ett avtal som löper under en viss tid,</i> <i>8. villkoren för uppsägning av avtalet</i>

8. villkoren för uppsägning av avtalet,
9. hur ersättningen beräknas vid uppsägning i förtid av ett avtal som löper under viss tid,
10. villkoren för ersättning om elleverantören inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet, och
11. hur elleverantören på sin webbplats samt på begäran på annat sätt tillhandahåller den ytterligare konsumentrelaterade information som anges i 18 §.

Information om avtalsvillkoren och uppgifterna enligt första stycket ska lämnas till konsumenten innan avtalet ingås eller bekräftas.

avtal som löper under en viss tid,

8. villkoren för uppsägning av avtalet och om avtalet kan sägas upp avgiftsfritt,

9. hur ersättningen beräknas vid uppsägning i förtid av ett avtal som löper under viss tid,

10. villkoren för ersättning om elleverantören inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet,

11. var elanvändaren kan hitta information om elleverantörens priser, övriga tjänster och villkor samt om konsumenträttigheter, och

12. hur tvistlösning utanför domstol inleds.

Elleverantören ska lämna information om avtalsvillkoren till elanvändaren innan avtalet ingås eller bekräftas, även i de fall avtalet ingås genom en mellanhand.

Elleverantören ska tillhandahålla elanvändaren en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de

och om avtalet kan sägas upp avgiftsfritt,

9. hur ersättningen beräknas vid uppsägning i förtid av ett avtal som löper under viss tid,

10. villkoren för ersättning om leverantören inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet,

11. var elanvändaren kan hitta information om leverantörens priser, övriga tjänster och villkor samt om konsumenträttigheter,

12. hur tvistlösning utanför domstol inleds, och

13. i de fall elanvändaren är ett mikroföretag, vad som gäller ångerrätt, tidsfrister, övriga

villkor för ångerrätten och hur ångerrätten utövas, samt om mikroföretaget är skyldig att ersätta leverantören av mellanhandstjänster enligt 40 §.

Leverantören ska lämna information om avtalsvillkoren till elanvändaren innan avtalet ingås eller bekräftas.

	viktigaste avtalsvillkoren.	<i>Leverantören ska tillhandahålla elanvändaren en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren.</i>
11 kap. 18 § Elleverantörer och nätkoncessionshavare som träffar avtal med konsumenter ska på sina webbplatser lämna tydlig information om 1. konsumentens rättigheter, 2. hur konsumenten ska gå till väga för att lämna klagomål, 3. vilka organ konsumenten kan vända sig till för information eller tvistlösning, och 4. oberoende användarrådgivning, där konsumenterna kan få råd om tillgängliga energieffektivitetsåtgärder och jämförelseprofiler. På konsumentens begäran ska informationen lämnas på annat sätt.	9 kap. 22 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om 1. att elleverantörer ska vara skyldiga att lämna viss information till elanvändare på sina webbplatser, i reklam eller på något annat sätt, och 2. vilka delar av avtalsinnehållet enligt 21 § som ska finnas med i den sammanfattning som elleverantörer ska tillhandahålla enligt tredje stycket samma paragraf och hur sammanfattningen ska tillhandahållas.	9 kap. 22 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om 1. att elleverantörer <i>och leverantören av mellanhandstjänster</i> ska vara skyldiga att lämna viss information till elanvändare på sina webbplatser, i reklam eller på annat sätt, och 2. vilka delar av avtalsinnehållet enligt 21 § som ska finnas med i den sammanfattning som elleverantörer ska tillhandahålla enligt tredje stycket samma paragraf och hur sammanfattningen ska tillhandahållas.
Elleverantörer och nätkoncessionshavare ska på eller i samband med fakturor till konsumenter och, i de fall som anges i första stycket 1–3, i reklam		

som vänder sig till konsumenter antingen lämna den information som följer av första stycket eller hänvisa till att informationen finns på webbplatsen och på begäran tillhandahålls på annat sätt.

11 kap. 20 §
Elleverantörer och nätkoncessionshavare ska ha fastställda rutiner för hanteringen av klagomål från konsumenter.

9 kap. 19 §
En elleverantör ska ha fastställda rutiner för att kunna hantera klagomål från elanvändare på ett snabbt, enkelt och rättvist sätt.

9 kap. 19 §
En elleverantör *och en leverantör av mellanhandstjänster* ska ha fastställda rutiner för att kunna hantera klagomål från elanvändare på ett snabbt, enkelt och rättvist sätt.

Leverantörer av mellanhandstjänsters skyldigheter gällande fakturor för leverans av el

Nuvarande lydelse i ellagen (1997:857)

**Prop. 2022/23:59
Genomförande av elmarknadsdirektivet när det gäller leverans av el och aggregering**

Föreslagen lydelse

8 kap. 12 §
Elleverantörer ska på eller i samband med fakturor avseende försäljning av el och i reklam som vänder sig till elanvändare lämna uppgift om 1. varje enskild energikällas andel av den genomsnittliga sammansättning av

9 kap. 25 §
Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om elleverantörers fakturering av elanvändare och om skyldighet för elleverantörer att lämna viss information till

9 kap. 25 §
Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om elleverantörers fakturering av elanvändare och om skyldighet för elleverantörer att lämna viss information till

energikällor som använts för att framställa den el som elleverantören sålde under närmast föregående kalenderår, och 2. den inverkan på miljön i form av utsläpp av koldioxid samt den mängd kärnbränsleavfall som framställningen av den försålda elen har orsakat.

Om elleverantören har köpt el på en elbörs eller importerat den från företag som är belägna utanför Europeiska unionen får uppgifterna enligt första stycket 1 baseras på uppgifter som elbörsen eller företagen tillhandahållit.

De uppgifter som anges i första stycket 2 får lämnas genom hänvisning till referenskällor som är tillgängliga för allmänheten.

Om en elleverantör överför ursprungsgarantier som avser energi från förnybara energikällor till en annan innehavare, ska den mängd energi som motsvarar

elanvändaren i samband med fakturering.

9 kap. 28 §
Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de uppgifter som en elproducent eller annan aktör ska offentliggöra för att information ska kunna lämnas till elanvändaren om vilka energikällor som bidrar till den köpta elen.

elanvändaren i samband med fakturering.

Första stycket gäller även för leverantörer av mellanhandstjänster som på uppdrag av en elanvändare tar emot elleverantörens faktura och i sin tur fakturerar leverans av el.

ursprungsgarantierna dras från andelen energi från förnybara energikällor när uppgifter lämnas enligt första stycket 1.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela närmare föreskrifter om hur sådana uppgifter som avses i första-fjärde styckena ska beräknas och redovisas för elanvändarna.

8 kap. 14 §
Elleverantörer får inte debitera någon avgift för att tillhandahålla elanvändarna fakturor och faktureringsinformation om energianvändningen.

8 kap. 15 §
En elleverantörs debitering av kunderna ska avse uppmätta mängder.

Om elleverantören inte har fått tillgång till mätvärden, får debiteringen grundas på uppskattad förbrukning.

9 kap. 27 §
En elleverantör får inte ta ut någon avgift för att tillhandahålla elanvändaren fakturor och information enligt 25 §.

9 kap. 24 §
En elleverantörs fakturering av elanvändare ska baseras på uppmätt faktisk förbrukning eller, vid avsaknad av mätvärden, på beräknade mängder.
Första stycket gäller inte leverans av el enligt ett fastkraftsavtal.

9 kap. 27 a §
En leverantör av mellanhandstjänster får inte ta ut någon avgift för att tillhandahålla elanvändaren fakturor och information enligt 25 §.

9 kap. 24 a §
En leverantör av mellanhandstjänster som fakturerar en elanvändare för leverans av el ska basera fakturan på uppmätt faktisk förbrukning eller, vid avsaknad av mätvärden, på beräknade mängder.

8 kap. 16 §

En elleverantörs faktura till en elanvändare ska vara tydlig.

Fakturan ska innehålla information om den uppmätta förbrukningen och de aktuella elpriser som fakturan grundas på.

Om leveransavtalet förutsätter att mängden överförd el mäts per timme, får informationen göras tillgänglig via elleverantörens webbplats. Fakturan ska då innehålla uppgift om var elanvändaren kan hitta informationen.

8 kap. 18 §

En elleverantör ska fakturera elanvändaren åtminstone varje kvartal.

Elleverantören ska erbjuda elanvändaren fakturor i elektronisk form.

9 kap. 25 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om elleverantörers fakturering av elanvändare och om skyldighet för elleverantörer att lämna viss information till elanvändaren i samband med fakturering.

9 kap. 25 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om elleverantörers fakturering av elanvändare och om skyldighet för elleverantörer att lämna viss information till elanvändaren i samband med fakturering.

Första stycket gäller inte leverans av el enligt ett fastkraftsavtal.

9 kap. 25 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om elleverantörers fakturering av elanvändare och om skyldighet för elleverantörer att lämna viss information till elanvändaren i samband med fakturering.

Första stycket gäller även för leverantörer av mellanhandstjänster som på uppdrag av en elanvändare tar emot elleverantörens faktura och i sin tur fakturerar elanvändaren för leverans av el.

9 kap. 25 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om elleverantörers fakturering av elanvändare och om skyldighet för elleverantörer att lämna viss information till elanvändaren i samband med fakturering.

11 kap. 15 §
En elleverantör får inte missgynna en konsument endast på grund av det betalningssätt konsumenten har valt.

Om en nätkoncessionshavare tillämpar ett system med förskottsbetalning för konsumenter, ska detta vara skäligt.

11 kap. 19 §
Ett byte av elleverantör ska genomföras utan särskild kostnad för konsumenten.

Vid byte av elleverantör ska konsumenten få en slutfaktura inom sex

9 kap. 29 §
Elleverantörer ska erbjuda flera betalningssätt vid fakturering och får inte missgynna en elanvändare på grund av det betalningssätt som denne har valt.

De avgifter som tas ut för ett visst betalningssätt eller för ett system för förskottsbetalning får inte överstiga betalningsmottagarens kostnader för användningen av betalningssättet eller systemet.

9 kap. 13 §
Vid byte av elleverantör ska den frånträdande elleverantören se till att elanvändaren får en slutfaktura inom sex veckor från den dag då elleveransen upphörde.

Första stycket gäller även för leverantörer av mellanhandstjänster som på uppdrag av en elanvändare tar emot elleverantörens faktura och i sin tur fakturerar elanvändaren för leverans av el.

*9 kap. 29 a §
Leverantörer av mellanhandstjänster ska erbjuda flera betalningssätt vid fakturering för leverans av el och får inte missgynna en elanvändare på grund av det betalningssätt som denne har valt.*

De avgifter som tas ut för ett visst betalningssätt eller för ett system för förskottsbetalning får inte överstiga betalningsmottagarens kostnader för användningen av betalningssättet eller systemet.

*9 kap. 13 a §
Vid byte av elleverantör ska den leverantör av mellanhandstjänster, som på uppdrag av en elanvändare tar emot elleverantörens faktura och i sin tur fakturerar elanvändare för leverans*

veckor från den dag då
den frånträdande
elleverantörens leverans
upphörde.

*av el, se till att
elanvändaren får en
slutfaktura inom sex
veckor från den dag då
elleveransen upphörde.*

Leverantörer av mellanhandstjänsters skyldigheter gällande fakturor för överföring av el

Nuvarande lydelse i ellagen (1997:857)	Prop. 2022/23:59 Genomförande av elmarknadsdirektivet när det gäller leverans av el och aggregering	Föreslagen lydelse
4 kap. 40 § Ett nätföretags faktura till en elanvändare ska vara tydlig. Nätföretaget ska ge den elanvändare som begär det en förklaring till hur det belopp som anges i fakturan har beräknats.	-	-
4 kap. 41 § Ett nätföretag får inte ta ut någon avgift för fakturor och faktureringsinformation till elanvändare. Nätföretaget ska erbjuda elanvändaren fakturor i elektronisk form.	4 kap. 44 § Ett nätföretag får inte ta ut någon avgift för att tillhandahålla el- användaren fakturor och information enligt 43 §.	<i>4 kap. 44 a § En leverantör av mellanhandstjänster får inte ta ut någon avgift för att tillhandahålla elanvändaren fakturor och information enligt 43 §.</i>
4 kap. 42 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilken information	4 kap. 43 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om nätföretags fakturering av elanvändare	4 kap. 43 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om nätföretags

ett nätföretags faktura till en elanvändare ska innehålla och hur fakturan ska utformas.

och om skyldighet för nätföretag att lämna viss information till elanvändaren i samband med fakturering.

fakturering av elanvändare och om skyldighet för nätföretag att lämna viss information till elanvändaren i samband med fakturering.

Första stycket gäller även för leverantörer av mellanhandstjänster som på uppdrag av en elanvändare tar emot nätföretags faktura och i sin tur fakturerar elanvändaren för överföring av el.

11 kap. 15 §
En elleverantör får inte missgynna en konsument endast på grund av det betalningssätt konsumenten har valt.

4 kap. 45 §
Om ett nätföretag tillämpar ett system med förskottsbetalning, ska villkoren vara skäliga.

*4 kap. 45 a §
Om en leverantör av mellanhandstjänster tillämpar ett system med förskottsbetalning som gäller överföring av el, ska villkoren vara skäliga.*

Om en nätkoncessionshavare tillämpar ett system med förskottsbetalning för konsumenter, ska detta vara skäligt.

Förtydligande avseende elhandelsföretags skyldigheter när avtal ingås genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part

Nuvarande lydelse i ellagen (1997:857)	Prop. 2022/23:59 Genomförande av elmarknadsdirektivet när det gäller leverans av el och aggregering	Föreslagen lydelse
8 kap. 4 d § En elleverantör får ingå avtal om leverans av el i en viss uttagspunkt endast med den elanvändare som enligt avtal med nätkoncessionshavaren har rätt att ta ut el i den uttagspunkten.	9 kap. 1 § En elleverantör får ingå avtal om leverans av el i en uttagspunkt enbart med den elanvändare som enligt avtal med det berörda nätföretaget har rätt att ta ut el i uttagspunkten.	9 kap. 1 § En elleverantör får ingå avtal om leverans av el i en uttagspunkt enbart med den elanvändare som enligt avtal med det berörda nätföretaget har rätt att ta ut el i uttagspunkten. <i>Detta gäller även i de fall avtalet ingås genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part.</i>
8 kap. 5 § En elleverantör som levererar el till en elanvändare i en viss uttagspunkt är, oavsett vad som avtalats, skyldig att fortsätta leverera el tills leveransskyldigheten upphör enligt andra stycket. Leveransskyldigheten upphör om elanvändaren slutar att ta ut el i uttagspunkten, om någon annan elleverantör börjar leverera el till	9 kap. 15 § En elleverantör som har ett tidsbestämt avtal med elanvändaren om leverans av el ska tidigast 90 dagar och senast 60 dagar innan avtalet löper ut informera elanvändaren om 1. tidpunkten för avtalets upphörande, och 2. konsekvenserna av att avtalet upphör.	9 kap. 15 § En elleverantör som har ett tidsbestämt avtal med elanvändaren om leverans av el ska tidigast 90 dagar och senast 60 dagar innan det att avtalet löper ut informera elanvändaren om 1. tidpunkten för avtalets upphörande, och 2. konsekvenserna av att avtalet upphör.

elanvändaren i uttagspunkten eller om överföringen av el enligt 11 kap. 3 eller 4 § eller enligt avtal får avbrytas på grund av att elanvändaren har försummat sina skyldigheter gentemot elleverantören.

Den elleverantör som har ett tidsbestämt avtal med elanvändaren om leverans av el ska tidigast 90 dagar och senast 60 dagar före det att avtalet löper ut informera elanvändaren om

1. tidpunkten för avtalets upphörande, och
2. konsekvenserna av avtalets upphörande.

Bestämmelserna i denna paragraf gäller inte de elleverantörer som avses i 7 §.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om elleverantörernas informationsskyldighet enligt tredje stycket.

11 kap. 13 §
Ett avtal mellan en konsument och en elleverantör om leverans av el i konsumentens

Första stycket gäller inte leverans av el enligt ett fastkraftsavtal.

9 kap. 21 §
Ett avtal mellan en elleverantör och en elanvändare om leverans av el i

Första stycket gäller inte leverans av el enligt ett fastkraftsavtal.

Första och andra styckena gäller även i de fall avtalet ingås genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part.

9 kap. 21 §
Ett avtal mellan en elleverantör och en elanvändare om leverans av el i

uttagspunkt ska innehålla uppgifter om	elanvändarens uttagspunkt ska innehålla uppgifter om	elanvändarens uttagspunkt ska innehålla uppgifter om
1. elleverantörens namn, adress, telefonnummer och webbplats,	1. elleverantörens namn, adress, telefonnummer och webbplats,	1. elleverantörens namn, adress, telefonnummer och webbplats,
2. elleverantörens åtagande gentemot konsumenten,	2. när avtalet träffas och vid vilken tidpunkt elleverantören planerar att påbörja leveranserna till elanvändaren,	2. när avtalet träffas och vid vilken tidpunkt elleverantören planerar att påbörja leveranserna till elanvändaren,
3. när avtalet träffas och vid vilken tidpunkt elleverantören planerar att överta leveranserna till konsumenten,	3. den tid som avtalet löper på eller om det löper tills vidare,	3. den tid som avtalet löper på eller om det löper tills vidare,
4. var konsumenten kan finna information om elleverantörens priser och övriga villkor,	4. vilka tjänster som avtalet omfattar,	4. vilka tjänster som avtalet omfattar,
5. villkoren för fakturering och betalning,	5. elleverantörens åtagande gentemot elanvändaren,	5. elleverantörens åtagande gentemot elanvändaren,
6. den tid som avtalet löper eller om det löper tills vidare,	6. villkoren för fakturering och betalning,	6. villkoren för fakturering och betalning,
7. vad som gäller avseende förlängning av ett avtal som löper under viss tid,	7. vad som gäller i fråga om förlängning av ett avtal som löper under en viss tid,	7. vad som gäller i fråga om förlängning av ett avtal som löper under en viss tid,
8. villkoren för uppsägning av avtalet,	8. villkoren för uppsägning av avtalet och om avtalet kan sägas upp avgiftsfritt,	8. villkoren för uppsägning av avtalet och om avtalet kan sägas upp avgiftsfritt,
9. hur ersättningen beräknas vid uppsägning i förtid av ett avtal som löper under viss tid,	9. hur ersättningen beräknas vid uppsägning i förtid av ett avtal som löper under viss tid,	9. hur ersättningen beräknas vid uppsägning i förtid av ett avtal som löper under viss tid,
10. villkoren för ersättning om elleverantören inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet, och	10. villkoren för ersättning om elleverantören inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet,	10. villkoren för ersättning om elleverantören inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet,
11. hur elleverantören på sin webbplats samt på begäran på annat sätt tillhandahåller den ytterligare	11. var elanvändaren kan hitta information	11. var elanvändaren kan hitta information

konsumentrelaterade information som anges i 18 §.

Information om avtalsvillkoren och uppgifterna enligt första stycket ska lämnas till konsumenten innan avtalet ingås eller bekräftas.

om elleverantörens priser, övriga tjänster och villkor samt om konsumenträttigheter, och 12. hur tvistlösning utanför domstol inleds.

Elleverantören ska lämna information om avtalsvillkoren till elanvändaren innan avtalet ingås eller bekräftas, även i de fall avtalet ingås genom en mellanhand.

Elleverantören ska tillhandahålla elanvändaren en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren.

om elleverantörens priser, övriga tjänster och villkor samt om konsumenträttigheter, 12. hur tvistlösning utanför domstol inleds, *och*

13. i de fall elanvändaren är ett mikroföretag, vad som gäller ångerrätt, tidsfrister, övriga villkor för ångerrätten och hur ångerrätten utövas, samt om mikroföretaget är skyldig att ersätta elleverantören enligt 39 §.

Elleverantören ska lämna information om avtalsvillkoren till elanvändaren innan avtalet ingås eller bekräftas, även i de fall avtalet ingås genom en mellanhand.

Elleverantören ska tillhandahålla elanvändaren en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren.

Första till tredje styckena gäller även i de fall avtalet ingås genom en leverantör av mellanhandstjänster

11 kap. 16 §
En elleverantör som avser att ändra villkoren för ett avtal som löper tills vidare med en konsument ska underrätta konsumenten om ändringen. Underrättelse ska ske genom ett särskilt meddelande till konsumenten. Av meddelandet ska det framgå att konsumenten har rätt att säga upp avtalet.

De nya villkoren får inte börja tillämpas förrän tidigast två månader efter det att meddelandet har skickats.

9 kap. 23 §
En elleverantör som avser att ändra villkoren för ett avtal som löper tills vidare ska i ett särskilt meddelande underrätta elanvändaren om ändringen och om elanvändarens rätt att säga upp avtalet. Om villkorsändringen gäller priset för leverans av el, ska även skälen och villkoren för ändringen redovisas i meddelandet.

Elleverantören ska underrätta elanvändaren senast två veckor innan de nya villkoren börjar tillämpas. Om elanvändaren är konsument ska elleverantören underrätta elanvändaren senast två månader innan de nya villkoren börjar tillämpas.

eller en annan tredje part.

9 kap. 23 §
En elleverantör som avser att ändra villkoren för ett avtal som löper tills vidare ska i ett särskilt meddelande underrätta elanvändaren om ändringen och om elanvändarens rätt att säga upp avtalet. Om villkorsändringen gäller priset för leverans av el, ska även skälen och villkoren för ändringen redovisas i meddelandet.

Elleverantören ska underrätta elanvändaren senast två veckor innan de nya villkoren börjar tillämpas. Om elanvändaren är konsument ska elleverantören underrätta elanvändaren senast två månader innan de nya villkoren börjar tillämpas.

Första och andra styckena gäller även i de fall avtalet ingås genom en leverantör av mellanhandstjänster

11 kap. 19 §
Ett byte av elleverantör ska genomföras utan särskild kostnad för konsumenten.

9 kap. 11 §
En elleverantör ska på ett icke-diskriminerande sätt i fråga om kostnader, arbete och tidsåtgång säkerställa att en elanvändare kan byta elleverantör inom tre veckor från begäran om byte.

Ett byte av elleverantör ska vara kostnadsfritt för konsumenter och små företag.

eller en annan tredje part.

9 kap. 11 §
En elleverantör ska på ett icke-diskriminerande sätt i fråga om kostnader, arbete och tidsåtgång säkerställa att en elanvändare kan byta elleverantör inom tre veckor från begäran om byte.

Ett byte av elleverantör ska vara kostnadsfritt för konsumenter och små företag.

Första och andra styckena gäller även i de fall avtalet ingås genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part.

-

9 kap. 17 §
Innan en elleverantör och en elanvändare ingår ett avtal med dynamiskt elpris ska elleverantören informera elanvändaren om vilka möjligheter, kostnader och risker som finns med ett sådant avtal och särskilt inhämta elanvändarens samtycke till de villkor som ett dynamiskt elpris innebär.

9 kap. 17 §
Innan en elleverantör och en elanvändare ingår ett avtal med dynamiskt elpris ska elleverantören informera elanvändaren om vilka möjligheter, kostnader och risker som finns med ett sådant avtal och särskilt inhämta elanvändarens samtycke till de villkor som ett dynamiskt elpris innebär.

Ett gällande elavtal får inte omvandlas till ett avtal med dynamiskt elpris utan att elanvändaren har fått den information som avses i första stycket och lämnat sitt samtycke.

Ett gällande elavtal får inte omvandlas till ett avtal med dynamiskt elpris utan att elanvändaren har fått den information som avses i första stycket och lämnat sitt samtycke.

Första och andra styckena gäller även i de fall avtalet ingås genom en leverantör av mellanhandstjänster eller en annan tredje part.

Bilaga 2 Så fungerar elmarknaden

Sedan omregleringen av den svenska elmarknaden 1996 är handel och produktion av el konkurrensutsatt och kunderna kan välja vilket elhandelsföretag de vill köpa sin el från. Det finns ca 200 elproducenter och ca 140 elhandelsföretag. Det finns två flöden från producent till elanvändare: ett fysiskt och ett ekonomiskt. Det fysiska flödet, det vill säga elleveransen, går från producenterna via elnätet till elanvändaren. Det ekonomiska flödet går från elanvändaren till producenten via elhandelsföretaget och elbörsen (elnätsföretaget får också betalt för nätleveransen). I varje ögonblick måste inmatning och utmatning av el till elnätet var lika stora för att elsystemet ska vara i balans. Därför finns även balansansvariga som en viktig aktör på elmarknaden.

Elnätet

Elnätsverksamhet är ett reglerat monopol där elanvändare är hänvisade till sitt lokala elnätsföretag. Monopolet är reglerat av Ei. Elnätsföretagens avgifter begränsas bland annat genom att Ei sätter en övre gräns (en intäktsram) för hur mycket varje elnätsföretag får ta ut i sammanlagda avgifter av sina kunder. Ramen sätts i förväg och gäller för fyra år i taget. Regelverket ställer också krav på att elnätsföretagen har få elavbrott, rätt spänningskvalitet och att de kunder som vill ansluta sig till elnätet får göra det till rimliga villkor. Ett elnätsföretag kan tillhöra samma koncern som ett elhandelsföretag, men de båda företagen ska enligt lagen drivas åtskilda från varandra. Elnätet kan delas in i tre nivåer: transmissionsnät, regionnät och lokalnät. Transmissionsnätet transporterar el långa sträckor med höga spänningsnivåer. Regionnäten transporterar el från transmissionsnätet till lokalnäten och i vissa fall direkt till större elanvändare. Lokalnäten ansluter till regionnäten och transporterar el till hushåll och andra slutkunder.

Grossistmarknaden

Grossistmarknaden är platsen där el handlas mellan producenter, elhandelsföretag och andra stora elanvändare. Sveriges elmarknad är direkt sammankopplad med Danmark, Finland, Litauen, Norge, Polen och Tyskland och indirekt med i princip hela Europa.

Grossistmarknaden består av flera delmarknader beroende på de olika tidshorisonterna där elen handlas. Nord Pool Spots dagen före-handel (spotmarknaden) är marknadsplats för merparten av den fysiska handeln med el i Norden och Baltikum. Priset för nästkommande dygns alla timmar, det så kallade spotpriset, bestäms utifrån tillgång och efterfrågan för varje timme. Handeln sker

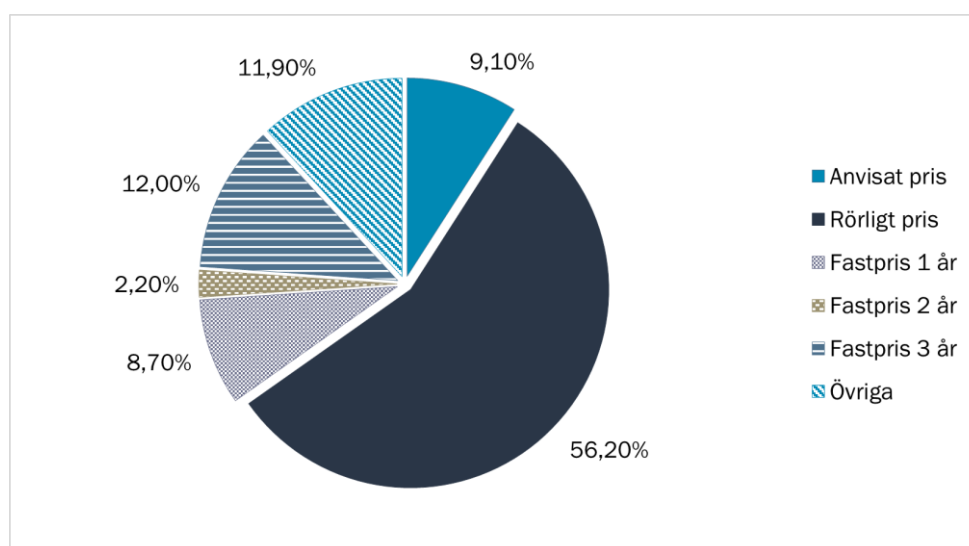
med ett auktionsförfarande som även räknar med överföringskapaciteten i elnäten mellan de olika elområdena. Ungefär 90 % av all el som förbrukas i Norden handlas på Nord Pool Spot medan resterande 10 % handlas med bilaterala avtal, det vill säga avtal direkt mellan två parter. Intradagsmarknaden är en annan delmarknad, en justeringsmarknad som ger aktörerna möjlighet att handla sig i balans fram till en timme före drifttimmen om förutsättningarna har ändrats efter det att dagen före-marknaden stängt. Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät) har tillsammans med de andra nordiska systemansvariga inrättat balansmarknaden för att kunna säkerställa sitt behov av reglerresurser i realtid på ett kostnadseffektivt sätt.

För att prissäkra sig på längre sikt än ett dygn i förväg kan aktören handla elterminer på de finansiella marknaderna (exempelvis handelsplatsen Nasdaq Commodities). Idag finns kontrakt som gäller för enstaka dagar framåt upp till 10 år. En viktig skillnad mellan den finansiella marknaden och Nord Pool är att det på den finansiella marknaden inte handlas någon el med fysisk leverans.

Slutkundsmarknaden (elhandelsmarknaden)

De allra flesta kunder handlar sin el av ett elhandelsföretag. Den så kallade slutkundsmarknaden (i denna rapport även kallad elhandelsmarknad) för el i Sverige är konkurrensutsatt och karakteriseras i dagsläget av många aktörer och låga inträdeshinder.

Figur 10 - Andel kunder per avtalstyp i oktober 2022 (data från SCB)

De elhandelsavtal som i dag finns på marknaden kan i princip delas upp i två huvudkategorier: fastprisavtal och rörliga avtal. Utöver den uppdelningen är det också vanligt med elhandelsavtal som erbjuder el från specifika energikällor, och

det finns även mixavtal där en del av priset är fast medan den andra delen är rörlig.

I ett fastprisavtal åtar sig elhandelsföretaget att leverera el till ett visst pris oavsett hur inköpspriset varierar. Det innebär att kunden i förväg vet hur mycket varje förbrukad kilowattimme kommer att kosta. För rörliga avtal gäller i stället att priset till kund tillåts variera beroende på elhandelsföretagets kostnader för inköpt el. De flesta kunder med rörligt avtal debiteras månadsvis i efterhand efter det genomsnittliga priset som varit på dagen före-marknaden. Kunderna har också möjlighet att teckna elhandelsavtal som varierar timme för timme efter hur priset på dagen före-marknaden förändras, så kallade timprisavtal.

På slutkundsmarknaden förekommer även så kallade portföljvital (även kallade exempelvis förvaltade elhandelsavtal eller elprisfond). Lite förenklat handlar det om avtal där analytiker på elhandelsföretaget aktivt följer marknadens utveckling och genom prissäkringar av olika volymer vid olika tillfällen försöker få ett så stabilt och/eller lågt elpris som möjligt.

Ett anvisat avtal är lite förenklat ett avtal som en slutkund får om den inte aktivt väljer avtalsform, exempelvis om kunden byter boende. Som regelverket ser ut är det kundens elnätsföretag som ansvarar för anvisning av ett elhandelsföretag som i sin tur anvisar kunden ett elhandelsavtal.

Elhandelsföretaget köper i de flesta fall in den el som det säljer till slutkunderna från grossistmarknaden. Det innebär att priset som sätts där är viktigt även på slutkundsmarknaden. I de fall kunden tecknat ett rörligt avtal är det dagen före-marknadens priser som är centrala. Om kunden tecknat ett fastprisavtal så kommer elhandelsföretaget i regel vilja prissäkra sin leverans, och priserna på terminsmarknaden blir då mer centrala för kundens pris.

Marknadens aktörer

Elproducenter

Elproducenterna förser elsystemet med kraft från sina produktionsanläggningar. Gruppen producenter är mycket skiftande och sträcker sig från några av Europas största energibolag till privatpersoner som äger småskaliga anläggningar för vindkraft, vattenkraft eller solenergi. Större producenter agerar ofta i eget namn på kraftbörserna där de både säljer el fysiskt och prissäkrar sig finansiellt. Mindre producenter väljer ofta att sälja sin el till en större aktör som i sin tur kan agera på marknaden.

Elhandelsföretag (elleverantörer i ellagen)

Elhandelsföretag köper in el vanligtvis från en elbörs (exempelvis Nord Pool), för att sedan sälja den vidare till sina kunder.

Elhandelsföretaget säljer och köper el på en fri marknad i konkurrens med andra elhandelsföretag. På denna marknad råder fri prissättning så det är upp till kunden att välja det elhandelsföretag som erbjuder det bästa avtalet.

Elhandelsföretagen kan även handla finansiella kontrakt för att minska riskerna kopplade till prisvariationer.

Elnätsföretag

Elnätsföretagen är de företag som äger elnätet och ansvarar för att elen transporteras från produktionsanläggningarna till kunderna. Ett elnätsföretag måste ha tillstånd (så kallad nätkoncession) att bygga ledningar. Det är Ei som beviljar tillstånden och bedömer skäligheten för de sammanlagda intäkter som elnätsföretaget får ta ut av sina kunder.

Balansansvariga

Balansansvar innebär ett ekonomiskt ansvar för att tillförd mängd el och uttagen mängd el alltid är i balans i de inmatnings- och uttagspunkter som omfattas av balansansvaret.

Ett elhandelsföretag är skyldigt att se till att någon åtar sig balansansvaret för leveranser i en uttagspunkt, om de inte träffar ett sådant avtal själva. De balansansvariga har avtal om balansansvar med Svenska kraftnät. Det finns för närvarande cirka 35 - 40 balansansvariga på den svenska marknaden. Dessa företag är antingen elhandelsföretag eller specialiserade företag.

Leverantör av mellanhandstjänster

En leverantör av mellanhandstjänster är en näringsidkare som agerar ombud för en elanvändare och ingår avtal om leverans av el med ett elhandelsföretag. Det kan även vara en näringsidkare som på uppdrag av en elanvändare tar emot elhandelsföretagets och/eller elnätsföretagets faktura och i sin tur fakturerar elanvändaren för leverans respektive överföring av el.

Ett exempel på mellanhandstjänst är när ett företag för elanvändarens räkning, genom fullmakt, tar emot fakturor från både elnätsföretag och elhandelsföretag som sedan sammanställs till en och samma faktura som skickas till elanvändaren.

Ett annat exempel på mellanhandstjänst är att en leverantör med hjälp av en fullmakt väljer elhandelsföretag åt kunden. Olika leverantörer av mellanhandstjänster har olika tillvägagångssätt för hur elhandelsföretagen väljs ut. Det kan exempelvis handla om att leverantören av mellanhandstjänster

upphandlar elhandelsavtal åt en stor grupp elanvändare för att försöka hålla ner priserna, väljer ut specifika elhandelsföretag som är billigast för stunden, eller har ett samarbete med ett specifikt elhandelsföretag som levererar el till alla leverantörens kunder.

Leverantör av aggregeringstjänster

Leverantörer av aggregeringstjänster är aktörer som köper in volymer av outnyttjad effekt från elkunder, det vill säga att ett hushåll eller företag går med på att tillfälligt minska sin elanvändning genom att till exempel viss elektrisk utrustning slås av. Aggregatorn säljer möjligheten att använda effekten på elbörsen, balansmarknaden eller till elnätsföretaget. På så vis behövs inte ytterligare el produceras för att täcka ett tillfälligt högt effektbehov och aggregatorn kan bidra till ökad flexibilitet i elsystemet.

Svenska kraftnät

Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät) är ett statligt affärsverk med flera ansvarsområden.

En viktig uppgift är att förvalta, driva och utveckla det svenska stamnätet där elen transporteras från de stora kraftverken till de regionala elnäten (på de regionala och lokala elnäten är det sedan de övriga elnätsföretagen som ansvarar för transporten) och även till utlandsförbindelserna. Svenska kraftnät har rollen som systemansvarig. Det innebär att det är Svenska kraftnät som ser till att produktion och import motsvarar den förbrukning och export som finns för hela landet. Eftersom det svenska elnätet är sammankopplat med intilliggande länder sker Svenska kraftnäts verksamhet i samarbete med övriga nordiska och baltiska transmissionsnätoperatörer.

Energimarknadsinspektionen (Ei)

Ei är en tillsynsmyndighet som arbetar på uppdrag av regeringen. Myndighetens verksamhet ska bidra till att regeringens och riksdagens energipolitik genomförs. Myndigheten ska säkerställa att marknadernas aktörer följer lagar och regler inom energimarknadsområdet. Utifrån sin expertkompetens ger Ei också förslag på lagändringar och andra åtgärder för att utveckla energimarknaderna. Av regeringens instruktion till myndigheten framgår även att myndigheten ska verka för att stärka el-, naturgas- och fjärrvärmekundernas ställning och möjliggöra aktiva valmöjligheter genom lättillgänglig och tillförlitlig information.

Konsumentverket

Konsumentverket arbetar för "väl fungerande konsumentmarknader och en miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar konsumtion"⁹³. Konsumentverket har många ansvarsområden och hanterar bland annat vilseledande marknadsföring, prisinformation och oskäliga avtalsvillkor på alla konsumentmarknader, vilket även innefattar elmarknaden. Ei har ett nära samarbete med Konsumentverket, bland annat inom ramen för informationsportalen "Hallå Konsument".

Konsumenternas Energimarknadsbyrå

Konsumenternas Energimarknadsbyrå (Energimarknadsbyrån) är en självständig byrå som kostnadsfritt informerar om och ger råd till privatpersoner och småföretag i frågor som rör el, fjärrvärme och gas. Energimarknadsbyråns uppgift är också att fånga upp konsumentproblem inom energimarknadsområdet och föra dem vidare till berörda myndigheter och företag. Energimarknadsbyrån har en styrelse som är tillsatt av Konsumentverket, Energimarknadsinspektionen, Energimyndigheten samt branschorganisationerna Energigas Sverige och Energiföretagen Sverige. Ei hänvisar till exempel avtalsrättsliga frågor till Energimarknadsbyrån.

Kommunal rådgivning

Som konsument (hushållskund) kan man vända sig till sin hemkommun för rådgivning i olika frågor.

Konsumentvägledarna erbjuder rådgivning före köp samt vägledning vid tvister. Budget- och skuldrådgivarna kan erbjuda råd och stöd vid betalningsproblem. Energi- och klimatrådgivarna kan erbjuda analys av energianvändningen och råd vid val av ny värmekälla samt lämna information om aktuella bidragssystem. De ger också information om vilka åtgärder du kan vidta för att din energianvändning ska vara både trygg och effektiv.

Allmänna reklamationsnämnden (ARN)

Allmänna reklamationsnämnden (ARN) är en myndighet som prövar konsumenttvister. Syftet med ARN:s prövning av tvister är att vara ett snabbt, enkelt men ändå rättssäkert alternativ till domstol. Myndighetens beslut är en rekommendation om hur tvisten bör lösas som majoriteten av företagen brukar följa. Tvister mellan en konsument och ett energiföretag som varken Ei eller Konsumentverket kan avgöra kan prövas av ARN. För att ARN ska kunna pröva tvisten måste värdet av det som konsumenten kräver uppgå till minst 500 kronor.

⁹³ Konsumentverket. Uppdrag och mål. 2022. <https://www.konsumentverket.se/om-konsumentverket/var-verksamhet/uppdrag-och-mal/> (Hämtad 2023-01-24).

De elanvändare som är företag har inte möjlighet att vända sig till ARN för tvistlösning, de behöver istället gå till domstol för att få tvisten prövad.

Domstol

I sista hand kan en elanvändare vända sig till allmän domstol för att få tvisten avgjord. Domstolstvister är i regel mer tids- och arbetskrävande än de tidigare nämnda tvistlösningarna, och kostar också pengar. En annan nackdel är att elanvändaren riskerar att få betala både sina egna och motpartens rättegångskostnader om elanvändaren förlorar tvisten.

Bilaga 3 Sammanfattning av AFRY:s kartläggning om marknaden för leverantörer av mellanhandstjänster på elhandelsmarknaden och tjänsternas innehåll

2023-02-17

2022-101786-0017

För att ta reda på mer om hur många leverantörer av mellanhandstjänster som finns på den svenska elhandelsmarknaden och vilka tjänster dessa företag erbjuder har Ei anlitat konsultföretaget AFRY. De har för Ei:s räkning gjort en kartläggning⁹⁴ av dessa leverantörer och de tjänster som erbjuds. I kartläggningen ingår intervjuer med relevanta elmarknadsaktörer och med elmarknadsexperter från AFRY, liksom skrivbordsresearch. AFRY har vidare genomfört en marknadsundersökning genom företaget Novus. Undersökningen innehöll fem frågor och skickades ut till statistiskt nationellt representativa privatpersoner med garanti om 1 000 respondenter. Kartläggningen handlar om samtliga aktörer som tillhandahåller mellanhandstjänster. Huruvida företagen använder sig av schyssta eller oschyssta affärsmetoder har inte varit föremål för granskning i kartläggningen.

Mellanhandstjänster som förekommer på marknaden är exempelvis automatiska avtalsbytestjänster, samfakturering, avtalsmäklartjänster och energikonsulttjänster.

I kartläggningen fastställdes att det idag finns ett fåtal aktörer som levererar mellanhandstjänster. Utifrån kartläggningen uppskattar Ei att det rör sig om ungefär 17–22 företag med totalt cirka 88 500 kunder. En del av dessa företag är rena leverantörer av mellanhandstjänster som inte själva levererar någon el (7 företag). Utöver de renodlade leverantörerna av mellanhandstjänster finns även elhandelsföretag som erbjuder mellanhandstjänster (10–15 företag). Det rör sig främst om samfakturering, där ett elhandelsföretag genom fullmakt från kunden tar emot fakturor från elhandels- och/eller elnätsföretag och sedan vidarefakturerar kunden genom en faktura. Eftersom elhandelsföretagen till absolut störst del sysslar med traditionella elhandelsavtal är det svårt att säga exakt hur många kunder som nyttjar mellanhandstjänsterna.

⁹⁴ Kartläggning av mellanhänder på elhandelsmarknaden, AFRY Management Consulting Sverige 2022

Enligt AFRY finns det en låg nivå av kunskap om leverantörer av mellanhandstjänster på elhandelsmarknaden och de tjänster de erbjuder, såväl hos aktörer på elhandelsmarknaden som hos elanvändare. I stor utsträckning har elanvändare svårt att se skillnaderna mellan leverantörer av mellanhandstjänster och elhandelsföretag, vilket skapar utmaningar när flera elhandelsföretag även erbjuder mellanhandstjänster.

